

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2008

MICHAELA KRLÍNOVÁ

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra: sociálních studií a speciální pedagogiky

Bakalářský studijní program: Speciální pedagogika

Studijní obor: Speciální pedagogika pro vychovatele

Název BP:

UPLATNĚNÍ MLADISTVÝCH NA TRHU PRÁCE PO UKONČENÍ ÚSTAVNÍ VÝCHOVY

Autor:

Michaela Krlínová
Dukelských hrdinů 286
417 42 Krupka

Podpis autora: _____

Vedoucí práce: PaedDR. Ilona Pešatová, Ph.D.

Počet:

stran	obrázků	tabulek	grafů	zdrojů	příloh
55	0	12	0	26	6 + 1 CD*

*CD obsahuje celé znění bakalářské práce

V Krupce dne 30.4.2008

TU v Liberci, Fakulta pedagogická

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Michaela Krlínová
Adresa: Dukelských hrdinů 286, Krupka, PSČ 417 42

Bakalářský studijní program: Speciální pedagogika
Studijní obor: Speciální pedagogika pro vychovatele

Název bakalářské práce: UPLATNĚNÍ MLADISTVÝCH NA TRHU PRÁCE
PO UKONČENÍ ÚSTAVNÍ VÝCHOVY

Název BP v angličtině: Accomplishment of Youth on the Job Market after Leaving
Institutional Care

Vedoucí práce: PaedDr. Ilona Pešatová, Ph.D.

Termín odevzdání: 30. 4. 2006

V Liberci dne 11. 3. 2005

.....
vedoucí bakalářské práce

.....
děkan FP TUL

.....
vedoucí KSS

Převzal (student): Michaela Krlínová

Datum: **Podpis studenta:**

Charakteristika práce: Bakalářská práce se zabývá teoreticky i prakticky problematikou mladistvých po ukončení ústavní výchovy

Cíl práce: Cílem bakalářské práce je zjištění současného stavu na trhu práce mladistvých po ukončení ústavní výchovy

Předpoklad práce: Předpokladem bakalářské práce je teoretická znalost problematiky situace mladistvých po ukončení ústavní výchovy

Hlavní použité metody: Analýza spisové dokumentace
Nestandardizovaný dotazník

Základní literatura:

MATOUŠEK, Oldřich. *Ústavní péče*. 2. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. 159 s. ISBN 80-85850-76-1

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie problémových dětí a mládeže*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita Liberec, 2000. 125 s. ISBN 80-7083-378-5

ŠVANCAR, Zdeněk, BURIÁNOVÁ, Jana. *Speciálně pedagogické problémy ústavní a ochranné výchovy*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. 215 s.

JEDLIČKA, Richard, KOŤA, Jaroslav. *Analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1998. 169 s. ISBN 80-7184-555-8

VOCILKA, Miroslav. *Integrace sociálně a zdravotně handicapovaných a ohrožených dětí do společnosti*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997. 108 s.

Prohlášení o původnosti práce a využití výsledků bakalářské práce:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla veškerou použitou literaturu.

V Krupce dne 30.4.2008

Michaela Krlínová

vlastnoruční podpis

Prohlášení o využití výsledků BP:

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 o právu autorském, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce, a prohlašuji, že **souhlasím** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení, kopírování, apod.).

Jsem si vědoma toho, že: užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem TUL, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených univerzitou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše). Bakalářská práce je majetkem školy, s bakalářskou prací nelze bez svolení školy disponovat.

Beru na vědomí, že po pěti letech si mohu bakalářskou práci vyžádat v Univerzitní knihovně Technické univerzity v Liberci, kde bude uložena.

Autor:

Michaela Krlínová

Podpis:

vlastnoruční podpis

Adresa:

Dukelských hrdinů 286
417 42 Krupka

Datum:

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PaedDR. Iloně Pešatové, Ph.D. za účinnou metodickou, pedagogickou a odbornou pomoc a další cenné rady při zpracování mé bakalářské práce.

V Krupce dne 30.dubna 2008

vlastnoruční podpis

Název BP: Uplatnění mladistvých na trhu práce po ukončení ústavní výchovy

Název BP: Accomplishment of Youth on the Job Market after Leaving Institutional Care

Jméno a příjmení autora: Michaela Krlínová

Akademický rok odevzdání BP: 2008

Vedoucí BP: PaedDR. Ilona Pešatová, Ph.D.

Resumé

Bakalářská práce se zabývala teoretickým, ale i praktickým podchycením problematiky situace a možností mladistvých po ukončení ústavní výchovy.

Teoretická část bakalářské práce se zaměřila na vysvětlení základních termínů, které se užívají ve spojitosti s dětmi z dětských domovů a následně ve spojení s bývalými svěřenci dětských domovů. Jednalo se o vysvětlení pojmů ústavní a ochranná výchova, zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Dále charakterizovala děti umístěné v dětských domovech a upozornila na nedostatky v jejich péči. Poukázala na to jak se připravují mladí lidé na odchod z dětských domovů a jaké mají další možnosti po jeho opuštění.

Praktická část se orientovala na čtyři oblasti týkající se života mladých lidí po opuštění dětského domova. Jednalo se o dětský domov, rodinu, vzdělání a zaměstnání. Tyto části mapovala podrobnými otázkami, které vyústěly v konkrétní popis stavu bývalých svěřenců a navrhla nápravná opatření na zlepšení a stabilizaci životní situace po jejich propuštění. Bakalářská práce se nezabývala veškerými aspekty života svěřenců po propuštění z dětského domova a možnostmi uplatnění se na trhu práce, jelikož u dotazovaných se jednalo pouze o reprezentativní vzorek populace bývalých svěřenců.

Za největší přínos práce vzhledem k řešené problematice bylo možné považovat poodhalení nedostatků v ústavní výchově zejména při odchodu svěřenců z dětských domovů a jejich následném začlenění do společnosti.

Summary

The Bachelor essay has engaged in theoretical, but also in practical recording of the bad situation and possibilities of young people after leaving institutional education.

The theoretical part of the Bachelor essay putted weight on explanation of basic terms, which are used in coherency of children coming from children's home and continuously in coherency of former wards of the children's homes. The essay has treated terms like institutional and protective education, institution for execution of institutional and protective education. Further were characterized children placed into children's homes and drawn

attention on the insufficiencies in their education. The essay pointed onto how the young people are prepared for leaving children's homes and which they have after leaving it.

The practical part has touched four areas related with the life of young people after leaving the children's home. The areas were the children's home, family, education and employment. These areas were charted by detailed questions which lead into specific characterization of the situation of former wards and in a proposal of corrective actions to improve and stabilize the living situation after their leaving. The Bachelor essay did not put attention on all aspects of the wards life after leaving the children's home and their possibilities on the labour market, because the questioned were only a representative pattern of the population of former wards.

As the biggest benefit in regard of the treated issues could be seen in disclosing of insufficiencies in the institutional education, especially in the leaving of wards and their following social integration.

Klíčová slova – key words

Adolescence – adolescence

Bývalý svěřenec – former ward

Dětský domov – children's home

Domy na půl cesty – home on the half way

Odchod z dětského domova – leaving the Children's

Psychická deprivace – mental deprivation

Rodina – family

Ústavní zařízení – institutional establishment

Ústavní a ochranná výchova – institutional and protective education

Ústavní péče – institutional care

Vzdělání – education

Zaměstnání – employment

Obsah

1. Úvod	9
2. Teoretické zpracování problému	11
2.1 Základní informace o předběžném opatření, ústavní a ochranné výchově.....	11
2.1.1 Zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy	13
2.2 Charakteristika dětí v dětském domově	18
2.3 Nedostatky v ústavní péči	19
2.4 Odchody dětí z dětského domova po dosažení zletilosti	23
2.5 Charakteristika období adolescence	23
2.5.1 Adolescent z dětského domova	27
2.6 Příprava a zabezpečení mladých lidí v dětských domovech na odchod	28
2.7 Domy na půl cesty	32
2.8 Sociální prognóza dětí po odchodu z dětského domova v 18 letech	35
3. Praktická část.....	37
3.1 Cíle a stanovení předpokladů	37
3.2 Popis zkoumaného vzorku a průběh průzkumu.....	38
3.3 Použité metody.....	39
3.4 Způsob zpracování dat.....	40
3.5 Získaná data a jejich interpretace.....	40
3.5.1 Dětský domov	40
3.5.2 Rodina.....	42
3.5.3 Vzdělání.....	43
3.5.4 Zaměstnání.....	44
3.6 Shrnutí výsledků praktické části a diskuze.....	47
4. Závěr	49

5. Navrhovaná opatření	51
6. Seznam použitých zdrojů.....	53
7. Seznam příloh.....	55
8. Přílohy	

1. Úvod

Rodina je základní jednotkou lidské společnosti. Jestliže správně funguje, poskytuje dítěti řádnou výchovu, všestrannou péči a uspokojuje jeho životní potřeby. Pokud však selhává v plnění svých základních funkcí, je dítě odejmuto z péče rodičů a svěřeno do péče státu. Na místo rodiny tak nastupuje některá z forem náhradní rodinné péče, mezi které patří i dětský domov (dále jen DD). Pobyt dítěte v tomto ústavním zařízení je však definitivně ukončen v jeho 18 letech, výjimečně i později (např. kvůli studiu, apod.)

Každý z mladých lidí, jenž odchází po dosažení zletilosti z dětského domova, má svůj životní příběh, proč se ocitl mimo svou rodinu. Jedná se o jedince, kteří buď rodiče nikdy nepoznali nebo jejichž rodiče se o ně nemohli, nedovedli či nechtěli starat. Jsou to děti více či méně poznamenané svým často nepříznivým dětstvím v původním prostředí, ale i mnohdy citově chladným pobytem v ústavu. Jejich život v dětském domově byl založený zejména na dodržování vnitřního řádu, na organizaci činnosti, na téměř nepřetržité vnější kontrole a na vyměřeném služebním čase několika vychovatelů. Některé z těchto dětí se na prostředí domova adaptovaly lépe, jiné hůře. Některé z nich tu našly „náhradu“ rodiny, jiné ne. V každém případě dovršením 18 let stojí všichni tito lidé před těžkou životní zkouškou. Musí se doslova ze dne na den postavit na vlastní nohy a vstoupit do života dospělých. Co ale o těchto lidech víme? Kam z dětského domova odcházejí? Vracejí se do své původní rodiny? Jaké mají vzdělání? Mají zajištěné zaměstnání? Právě odpovědi na tyto otázky se snažím najít v mé bakalářské práci. Její téma jsem si vybrala z jednoho důvodu.

Po studiu sociálně právní nastavby jsem nastoupila nejprve jako sociální pracovnice do dětského domova, kde jsem po několika letech začala pracovat jako vedoucí vychovatelka. Při této práci jsem si uvědomila jak těžký mají děti z DD start do života. Ve většině „normálních“ rodin mají děti vše do dalšího života připravené, počínaje financemi a konče zaměstnáním. Se vším jim pomáhají jejich rodiče (mají vyšlapanou cestičku). Avšak mladý člověk opouštějící dětský domov nemá v podstatě připraveno nic nebo jen velmi málo. V našem dětském domově jsme se vždy snažili těmto lidem alespoň trochu zlehčit jejich nesnadnou situaci, samozřejmě za pomoci dalších lidí jako např. sociálních pracovníků z Městských úřadů, pracovníků z Domů na půli cesty, pracovníků škol, zaměstnavatelů, apod.

Při získávání podkladů pro teoretickou část mé bakalářské práce jsem navíc zjistila, že nabídka dostupných informací o odchodech dětí z dětského domova v 18 letech není moc široká. Odborná veřejnost se odchody dětí z DD zabývala spíše v souvislosti s problematikou psychické deprivace, kde je známý zejména výzkum Z. Matějčka a jeho spolupracovníků

(Matějček, Bubleová, Kovařík, 1997, s. 17 a dále). Tento výzkum byl ale zaměřen na děti, které celé své dětství strávily v klasickém dětském domově a poté byly znovu zhodnoceny až ve svých 40 letech. S prací, která by se přímo zabývala odchody dětí v 18 letech bez ohledu na jejich délku pobytu v ústavním zařízení, jsem se však nesetkala. A proto považuji za nutné se danému tématu věnovat.

Tato práce má dvě části – teoretickou a praktickou. Obě dvě se zabývají dětmi vycházející z dětských domovů. K dané problematice se snažím přistupovat ne z pohledu psychologa nebo sociologa, ale jako budoucí výchovný pracovník, který si všímá především sociálních hledisek této problematiky. V teoretické části popisuji dětský domov, jeho funkci, druhy, ale i jeho nedostatky v souvislosti s vychovávanými dětmi. Dále se tu snažím podat ucelený obraz o samotných dětech, které po dosažení zletilosti z DD odcházejí, jednak z hlediska jejich vývojových zvláštností vyplývajících z období adolescence, jednak z hlediska zabezpečení těchto jedinců dětským domovem a poukazuji i na jejich možnosti zařazení do společnosti.

Těžiště své práce však spatřuji zejména v její výzkumné části. Jak jsem již uvedla, informací o dětech, které odcházejí v 18 letech z dětských domovů, je velmi málo. V této části své práce jsem se proto snažila pomocí čtyřech oblastí (dětský domov, rodina, vzdělání, zaměstnání) zmapovat životní situaci dětí, které vycházely po dosažení zletilosti z dětských domovů v severočeském kraji od roku 1995 do roku 2004. Jedná se především o děti vycházející z našeho DD (DD Duchcov), ale pro možnost získání více informací od více propuštěných dětí jsem využila pomoci sociálních pracovníků z Městských úřadů a Magistrátů města v Severočeském kraji. Tyto pracovníce bývalým svěřencům z DD mnou vypracovaný dotazník rozdaly a po vyplnění mi jej vrátily zpět.

V celé práci hovořím i o dospělých lidech z dětského domova jako o dětech, ale i jako o svěřencích. Jsem si vědoma, že dětství končí po dosažení věkové hranice 18 let, ale pojem děti si dovoluji užívat spíše v souvislosti s jejich pobytem v dětském domově. Navíc i ve veřejném podvědomí je pro bývalé svěřence dětských domovů známé označení děti z DD.

Je jasné, že tato bakalářská práce nemůže podat veškeré vyčerpávající informace o dětech při jejich odchodu z dětského domova v 18 letech. Jejím cílem bylo spíše otevřít tuto oblast, nalézt problematická místa a položit základy pro další práce na toto téma.

2. Teoretické zpracování problému

2.1 Základní informace o předběžném opatření, ústavní a ochranné výchově

Předběžné opatření

Na základě zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu nařizuje předseda senátu předběžným opatřením předání dítěte do péče osoby, kterou v usnesení označí. Předběžného opatření se využívá v případě, ocitlo-li se nezletilé dítě bez jakékoli péče nebo jsou-li jeho život nebo příznivý vývoj vážně ohroženy nebo narušeny. Předběžné opatření trvá po dobu jednoho měsíce od jeho vykonatelnosti a může být i opakovaně prodlouženo o jeden měsíc tak, aby celková doba trvání nepřesáhla šest měsíců.

Předběžné opatření vydává soud v případech nebezpečí z prodlení či při řešení nenadálé, akutní situace jedince. Má krátkodobé poslání a je následně soudem dořešeno – může být zrušeno nebo soud nařídí ústavní výchovu. Podá-li návrh na předběžné opatření obecní úřad obce s rozšířenou působností (orgán sociálně-právní ochrany dítěte), soud o něm musí rozhodnout ve lhůtě 24 hodin od podání. (Zákon č. 373/2006 Sb., o sociálně – právní ochraně dětí)

Ústavní výchova

Ústavní výchova představuje v České republice jednu z forem náhradní výchovné péče. Ústavní výchova je opatření nařizované soudem v občanskoprávním řízení podle zákona o rodině nezletilým do osmnácti let.

Ústavní výchova se nařizuje nezletilým mravně narušeným nebo i jen mravně ohroženým dětem, u nichž je zanedbána řádná rodičovská výchova, nebo kteří žijí v patologickém rodinném prostředí, kde je jejich řádný vývoj ohrožen. Ústavní výchova je opatřením, které nemá trestní charakter. Je v něm silně zdůrazněn prvek prevence. O ústavní výchově rozhoduje soud na návrh obce s rozšířenou působností, návrhem však není vázán a smí rozhodnout i bez podání návrhu.

Ústavní výchova není časově ohraničena, jako např. trest odnětí svobody. Trvá tak dlouho, dokud to vyžaduje její účel, nejdéle však do dosažení zletilosti, není-li soudem ve výjimečných případech prodloužena. (Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, § 46)

Ústavní výchova nezletilých probíhá ve školských zařízeních pro ni určených. Je-li nařízena u dětí do tří let, probíhá v zařízení zdravotnickém. Pokud však dítě mladší 3 let je

umísťováno do ústavní péče se svými sourozenci, je v současné době praxe taková, že je umístěno do školského zařízení spolu se svými sourozenci kvůli zachování sourozenecké vazby. Starší děti jsou umísťovány do školských zařízení podle toho jak rozhodne diagnostický ústav.

Ústavní výchova již od svého zavedení v 50. letech 20. století se stala předmětem kritiky řady odborníků. Především je jí vytýkáno, že dlouhodobým pobytem v ústavním zařízení je dítě deprivováno, sociálně izolováno od své původní rodiny a může se u něj projevit syndrom ústavní závislosti. Pobyt v zařízení také dítě nedostatečně připravuje pro samostatný život. Když pak mladí lidé odcházejí po dosažení zletilosti z ústavních zařízení, dostávají se do situací, se kterými se dosud nesetkali. Musí si najít bydlení, zaměstnání a především se začít sami o sebe starat. Většina z nich toho však není schopna, protože na dobu po odchodu ze zařízení je nikdo dopředu nepřipravil. Tito mladí lidé jsou odkázáni na pomoc dalších osob nebo zařízení. (www.civilia/ustavni-a-ochranna-vychova.html)

Ochranná výchova

Ochranná výchova je ochranné opatření ukládané soudem v trestním řízení, nikoliv tedy v občanskoprávním jako ústavní výchova. Ochranná výchova je druhem ochranného opatření, které má zajistit prevenci, izolaci a resocializaci dítěte, jež se dopustilo společensky nebezpečného činu. Lze ji uložit mladistvým tj. osobám, které v době spáchání trestného činu již překročily patnáctý rok věku, ale nedosáhly ještě osmnáctého roku věku. Ukládá se mladistvým, o jejichž výchovu není ze strany rodičů nebo jiných osob náležitě postaráno, jejichž dosavadní výchova byla zanedbána, nebo kteří žijí v sociálně patologickém prostředí ohrožujícím jejich další pozitivní mravní a společenský vývoj. Ochranná výchova se ukládá v případech, kdy soud upustil od potrestání mladistvého, tj. dopustil-li se mladistvý trestného činu, byl za něj odsouzen, ale nebyl mu uložen trest.

Spáchala-li nedospělá osoba, která dovršila dvanáctý rok věku a je mladší patnácti let, čin, takový trestný čin, za který by dospělá osoba byla pravomocně odsouzena, může soud těmto dětem uložit ochrannou výchovu.

Ochranná výchova však nemá stejně jako ústavní výchova trestní charakter a její uložení se mladistvému nezaznamenávají do trestního rejstříku.

Ochranná výchova se uskutečňuje ve výchovných ústavech resortu školství. Trvá tak dlouho dokud to vyžaduje její účel, nejdéle do osmnácti let věku. Nebylo-li do tohoto věku účelu ochranné výchovy dosaženo, může soud pobyt jedince ve výchovném ústavu na jeden rok prodloužit. Soud může nařídit buď ústavní výchovu nebo uložit ochrannou výchovu.

Nařízení jednoho typu ochranného opatření vylučuje u téže osoby a v témže časovém úseku použití druhého. (Zákon č. 218/2003 o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů § 22, 23, 93)

Ústavní péče

Do roku 1991 představovala ústavní péče prakticky jedinou možnou formu etopedické práce s dětmi, kterým byla nařízená ústavní nebo uložena ochranná výchova. Pak byla zavedena náhradní rodinná péče, jako alternativa k ústavní péči. Přesto ústavní péče zůstává základem převýchovného procesu. V oblasti ústavní péče plní úkoly tři ústřední orgány státní správy.

Prvním z nich je Ministerstvo zdravotnictví ČR, které zajišťuje ústavní péči o děti od narození do tří let v kojeneckých ústavech a dětských domovech od jednoho do tří let. Děti do jednoho roku věku jsou umísťovány do kojeneckých ústavů, od jednoho roku do tří let do dětských domovů.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR je zodpovědné za chod diagnostických ústavů, dětských domovů od 3 let, dětských domovů se školou a výchovných ústavů pro mládež.

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR má na starost ústavy sociální péče pro výkon ústavní a ochranné výchovy dětí tělesně nebo mentálně postižených. (www.civilia/ustavni-a-ochranna-vychova.html)

2.1.1 Zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy.

Všechna níže uvedená ústavní zařízení jsou určena pro děti (i se zdravotním postižením) ve věku od 3 do 18 let, případně pro zletilé do 19 let. Plné přímé zaopatření lze poskytnout i zletilému, nezaopatřenému, studujícímu dítěti po ukončení výkonu ústavní nebo ochranné výchovy, nejdéle do věku 26 let, a to na základě podmínek stanovených ve smlouvě podle § 2, odst.7 zákona č. 109/2002. Sb. o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.

Základními organizačními jednotkami jsou buď rodinné skupiny - dětské domovy a dětské domovy se školou, nebo výchovné skupiny - diagnostické a výchovné ústavy. Podle zákona č.109/2002 Sb. ve vztahu k dětem plní zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy zejména úkoly výchovné, vzdělávací a sociální.

Z příspěvku na konferenci „Práva dětí v Evropské unii“ ministra práce a sociálních věcí Petra Nečase vyplývá, že Česká republika je opakovaně kritizována za trvale vysoký počet

dětí v ústavní péči a je třeba říci, že čísla jsou skutečně alarmující. V dětských domovech žije dlouhodobě cca 7 500 dětí (patří sem i kojenecké ústavy a dětské domovy pro děti do 3 let), z toho je odhadem 70% umístěno z důvodů souvisejících se sociální situací rodiny. Bohužel, ve většině případů není možné dostatečně zajistit takovou práci s rodinou, aby v ní děti mohly být ponechány – chybí systematická sanace a doprovázení rodin. Stejný nedostatek lze pocítovat i v péči návazné – kdy zletilé děti opouštějí dětský domov a nejsou uspokojivě vyřešeny podmínky jejich samostatného života. (<http://www.mpsv.cz/cs/4356>)

Diagnostický ústav

Dříve než je dítě umístěno do konkrétního zařízení, musí projít na základě rozhodnutí soudu diagnostickým ústavem. Během osmi týdenního diagnostického pobytu je dítě komplexně vyšetřeno po stránce pedagogické, psychologické, sociální a zdravotní. Na základě výsledků provedeného vyšetření diagnostický ústav zpracuje návrh na umístění dítěte do odpovídajícího ústavu (dětského domova, dětského domova se školou nebo výchovného ústavu) a komplexní diagnostickou zprávu s programem rozvoje osobnosti dítěte, která je předána konkrétnímu zařízení, do něhož je dítě zařazeno. Diagnostický ústav také vede evidenci všech svěřenců umístěných v zařízeních a evidenci volných míst v těchto zařízeních ve svém územním obvodu. Na dobu nezbytně nutnou poskytuje péči dětem s nařízenou ústavní nebo uloženou ochrannou výchovou zadrženým na útěku z jiných zařízení, z místa pobytu nebo přechodného ubytování. (Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, §5)

Diagnostické ústavy jsou v ČR rozděleny podle věku na dětské diagnostické ústavy (8 ústavů) a diagnostické ústavy pro mládež (5 ústavů). Diagnostické ústavy pro mládež se dále dělí podle pohlaví na diagnostické ústavy pro dívky (2 ústavy) a pro chlapce (3 ústavy). (www.civilia/ustavni-a-ochranna-vychova.html)

Dětský domov

Do dětských domovů (dále jen DD) jsou přijímány tělesně a duševně zdravé děti ve věku od 3 do 18 let bez výraznějších výchovných problémů, kterým byla soudně nařízena ústavní výchova ze sociálních důvodů. DD pečuje o děti podle jejich individuálních potřeb. Ve vztahu k dětem plní zejména úkoly výchovné, vzdělávací a sociální. Vyhláška č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních §7 a 8 připouští přijetí dítěte se zdravotním postižením, a to s ohledem

na druh a stupeň jeho postižení. DD je pro dané dítě vybíráno s ohledem na vzdálenost od sídla mateřské, speciální mateřské, základní nebo speciální školy v níž je dítě integrováno. Do DD lze umístit i nezletilou matku spolu s jejími dětmi. Struktura, denní režim a systém komunikace, včetně hospodaření se svěřenými prostředky, má za úkol přizpůsobit dětský domov co nejvíce zvyklostem běžné rodiny. Pobyt dítěte v DD končí dosažením zletilosti, popřípadě dosažením 19 let, pokud došlo k prodloužení ústavní výchovy. Odchod ze zařízení může být na základě dohody s dítětem odložen do doby, než završí svou přípravu na budoucí povolání, a to maximálně do 26 let.

Ke konci roku 2007 bylo v naší republice 150 dětských domovů a v nich byla kapacita 5310 lůžek. V těchto zařízeních bylo umístěných 4500 dětí (přesné číslo není možné zjistit, jelikož zařízení uvádějí pouze kapacitu). Tyto informace jsem získala od PaedDr. Jiřího Pilaře z MŠMT ČR z Odboru 24.

Dále uvádím tabulku, kde jsou uvedena všechna zařízení spadající pod DDÚ Liberec (je v ní zahrnuto 1 DDÚ Liberec, dále 23 dětských domovů a 4 dětské domovy se školou). V tabulce jsou vyznačeny jednotlivé roky od 1995 až do 2004 a je z ní zřejmé kolik dětí opustilo v kterém roce DDÚ, DD či DDŠ. Nejedná se samozřejmě jen o děti, které dovršily osmnáctý rok, ale jedná se také o děti, kterým byla zrušena ústavní výchova.

Tyto údaje jsem získala od pana Ševčíka z Asociace náhradní výchovy. V roce 2006 se prováděl výzkum, kdy jednotlivá zařízení z celé České republiky zaznamenávala kolik dětí odešlo po dovršení 18-ti let zpět do života, jednalo se o období od roku 1995 až do roku 2004. Tohoto výzkumu jsem se také zúčastnila, poskytovala jsem informace za DD Duchcov. Pro úplnost a pro porovnání uvádím celou tabulku jako přílohu č.1.

Tabulka č. 1: Přehled počtu dětí pro výzkum podle jednotlivých zařízení v Severočeském regionu (<http://anv.skolniweb.cz/file.php?rid=49>)

		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Celkem
	Název zařízení											
1.	DDÚ Liberec	5	5	5	6	13	4	12	9	11	7	77
2.	DD Dubá-Deštná	3	1	4	1	1	4	6	2	6	2	30
3.	DD Žatec	3	6	6	8	11	11	8	13	17	20	103
4.	DD Česká Lípa	3	5	6	11	9	4	5	3	2	9	57
5.	DD Jablonné v Podješť.	9	9	5	9	8	7	5	6	11	12	81
6.	DD Lipová u Šluknova	8	6	12	7	12	18	15	8	16	18	120
7.	DD Chomutov	14	7	7	5	5	3	17	15	9	9	91
8.	DD Mašťov	2	5	4	6	8	2	7	4	7	3	48
9.	DD Vysoká Pec	1	4	17	6	6	3	1	2	4	3	47
10.	DD Jablonec n. Nisou	1	6	4	6	4	12	10	11	12	5	71
11.	DD Dlažkovice	5	7	14	14	23	7	11	8	6	13	108
12.	DD Hora Sv. Kateřiny	2	2	5	7	7	3	7	3	7	3	46
13.	DD Krupka	9	4	0	14	4	6	9	11	19	6	82
14.	DD Tuchlov	7	6	6	5	6	9	7	1	5	3	55
15.	DD Ústí n.L. Střekov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
16.	DD Ústí n.L.Sev.Terasa	2	3	12	12	12	4	7	6	10	6	74
17.	DD Tisá	5	6	12	10	5	10	5	6	4	7	70
18.	DD Krásná Lípa	1	3	7	7	2	6	4	7	4	3	44
19.	DD Česká Kamenice	6	10	10	9	7	12	14	4	3	4	79
20.	DD Frýdlant	4	10	10	10	12	11	5	11	9	6	88
21.	DD Litoměřice	8	7	11	5	9	4	5	10	4	4	67
22.	DD Most	6	20	27	18	10	19	6	17	8	20	151
23.	DD Krompach	7	4	0	3	1	5	3	4	9	9	45
24.	DD Duchcov	6	8	7	4	8	16	7	11	6	8	81
25.	DDŠ Hamr na Jezeře	4	4	7	4	6	8	4	1	6	9	53
26.	DDŠ Boletice	27	57	62	80	57	77	62	76	82	64	644
27.	DDŠ Jiříkov	9	7	10	6	4	12	11	4	13	7	83
28.	VÚ,DDŠ Místo u.Chom	5	13	3	16	14	9	24	16	17	23	140

Dětský domov se školou

Označení dětský domov se školou je užíváno od roku 2002. Nahradilo dříve používané názvy dětský výchovný ústav a zvláštní škola internátní. Pečuje zpravidla o děti od 6 let do ukončení povinné školní docházky. Dětský domov se školou zajišťuje péči o děti, které mají nařízenou ústavní výchovu a mají-li závažné poruchy chování a nebo, které pro svou přechodnou nebo trvalou duševní poruchu vyžadují výchovně léčebnou péči. Dále tyto zařízení pečují o děti, kterým byla uložena ochranná výchova a také o nezletilé matky s dětmi. (Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, § 13)

Výchovný ústav

Výchovný ústav představuje těžiště převýchovného procesu. Zabezpečuje dlouhodobou péči o děti starší patnácti let se závažnými poruchami chování, u nichž byla nařízena ústavní nebo uložená ochranná výchova. Základ činnosti tvoří příprava na budoucí povolání.

Podle zákona č. 109/2002 Sb. do zařízení může být umístěno i dítě starší 12 let s uloženou ochrannou výchovu, v jehož chování se projevují tak závažné poruchy, pro které nemůže být zařazen v dětském domově se školou, či zvláště závažné poruchy chování. Výchovné ústavy jsou zřizovány odděleně pro každou z těchto skupin dětí. Vyhláška č. 438/2006 Sb. okruh rozšiřuje cílovou skupinu výchovných ústavů (stejně jako dětský domov se školou) o děti se zdravotním postižením, nezletilé matky a jejich děti a na nezbytně nutnou dobu o děti vyžadující výchovně léčebný režim v důsledku jejich neurologického poškození a psychického onemocnění.

2.2 Charakteristika dětí v dětském domově

Podíl dětí, které žijí mimo svou vlastní rodinu, tvoří v České republice méně než 1%. I tak se však jedná o několik desítek tisíc dětí. Pouze 1 – 2 % z celkové ústavní populace tvoří skuteční úplní sirotci, tedy děti bez obou vlastních rodičů. Zbývajících 98 – 99% tvoří tzv. sociální sirotci, kteří sice své biologické rodiče mají, ale ti se o ně nemohou, nedovedou a nebo, což je nejčastější, nechtějí starat. (Kovařík, Kukla, 1997)

Děti, které jsou umístovány v dětských domovech, většinou byly nuceny po různě dlouhou dobu vyrůstat v málo podnětném a pro ně nepříznivém rodinném prostředí. To se samozřejmě negativně odráží na jejich tělesném, duševním a sociálním vývoji.

Již samo genetické vybavení těchto dětí nebývá příznivé. Mohou se u nich vyskytovat různá dědičná zatížení, často doplněná o následky škodlivého způsobu života matky v době těhotenství (prostituce, drogy, alkohol) i o následky její špatné péče o dítě po jeho narození. (Hrdličková, Pávková, 1987, s. 9, 89)

Z hlediska psychického stavu se u dětí vedle primárně podmíněné mentální retardace objevuje i mnoho druhotně vzniklých a vyvíjejících se psychických škod a „poranění“. Některé děti jsou oběťmi týrání, zneužívání, zanedbávání, což se nesmazatelně promítá do jejich psychiky. J. Vymětal uvádí: „To, co jsme jednou celou svou bytostí prožili a co nás zasáhlo jako celek, z psychiky nezmizí“. (Vymětal, 1979, s. 35)

Při hodnocení psychického stavu dětí v dětském domově nelze opominout výskyt neuroticizmu a poruch chování, způsobených životem v konfliktním rodinném prostředí a nevhodnou předchozí výchovou.

Ze sociálního pohledu se v dětském domově často ocitají děti, které svým chováním, nedostatečnými hygienickými, pracovními a společenskými návyky otiskují jednoduché prostředí, z kterého pocházejí.

Samozřejmě že ne všechny děti v dětském domově musí být ve svém stavu a vývoji poškozené. Je důležitá doba, kdy dítě rodinu ztratilo a za jakých okolností se tak stalo. „Patří k základním poznatkům, že čím je dítě mladší, tím jsou závažnější a méně napravitelné škody nenáležité péče o ně.“ (Dunovský, 1999, s. 223)

2.3 Nedostatky v ústavní péči

Problematické je i fungování dětských domovů. Dlouhodobý pobyt dětí v DD vede k typickým osobnostním deformacím, a to jak v oblasti sociálních vztahů, postojů, systému hodnot, tak v sebehodnocení. Mladí lidé, kteří DD po dosažení zletilosti opouštějí, nejsou dostatečně připraveni na samostatný život, nedokáží se adekvátně integrovat do společnosti a často selhávají (drogová závislost, prostituce, krádeže). Výchovné prostředí daného zařízení jim poskytuje minimální zkušenosti pro vytvoření sociálních vzorů potřebných pro založení vlastní funkční rodiny v dospělosti. Vychovatelé zde vykonávají své povolání, i když je pro ně životním posláním, nemohou tedy zaujímat postoje a postupy rodičovské, jejich soukromý život je oddělený od života dětí a co je nejpodstatnější, nemají s dětmi společnou budoucnost. S ohledem na výše uvedené skutečnosti lze říci, že se dítě, který nemá dobré rodinné zázemí, po odchodu z ústavu ocitá ve vztahovém a existenčním vakuu.

Bez ohledu na nedostatky konkrétního dětského domova a bez ohledu na to, že vliv ústavní výchovy je modifikován u jednotlivých dětí podle věku, psychického i somatického stavu, podle všech známých i neznámých událostí v jejich životě, tak platí, že i sebelepší dětský domov nepříznivě ovlivňuje psychický vývoj dítěte.

Avšak na druhou stranu není ovšem možno vyvozovat závěry o nepotřebnosti ústavní péče o děti, nebo dokonce o snahách domovy rušit. Mají svůj nesporný společenský význam, jsou skutečnou záchranou pro děti, které je nutno z rodiny odejmout, často náhle, za dramatických okolností, pro jejich akutní ohrožení. (Koluchová, 1987, s. 33)

Konkrétní podoba problémů dětí vychovávaných v ústavním zařízení

Problémy, které s sebou přináší pobyt v ústavním zařízení, se objevily již se zavedením ústavní péče v 50. let 20. století. Mají vážný dopad na osud dětí a způsobují vysoké procento výchovných selhání. Lze je shrnout do následujících čtyř bodů:

- Absence sociálního zázemí

Vychází z dřívějších snah izolovat dítě od jeho původní rodiny, která byla považována za patologickou a nežádoucí pro zdravý vývoj dítěte.

- Sociální izolace

Vyvolal ji původní záměr umístit zařízení do objektů, které nebylo možno jinak využít a zřídit je v oblastech mimo občanskou zástavbu, na okrajích měst, což přinášelo dětem méně příležitostí sociálně pozitivně se prosadit.

- Emocionální nezralost

Je způsobená dlouhodobou citovou frustrací dítěte v důsledku nedostatečného kontaktu s biologickými rodiči a anonymitou panující v prostředí ústavních zařízení. Dítě vyrůstá v nedostatku soukromí, intimity a nemá možnost se učit řešit problémy běžného života. To vše u něj může vyvolávat citový chlad.

- Sociální závislost (nedostatečná připravenost na samostatný život ve společnosti)

Její příčiny nacházíme také v citové frustraci a absenci hlubokých citových vztahů, které není možné v prostředí domova zabezpečit. Na tomto stavu se podílí i nedostatečné zabezpečení dětí po odchodu ze zařízení. (www.civilia/ustavni_a_ochranna_vychova.html)

Psychická deprivace

Psychická deprivace představuje závažné narušení psychického vývoje dětí v ústavních zařízeních a J. Langmeierem je definována jako: „Psychický stav vzniklý následkem takových životních situací, kdy subjektu není dána příležitost uspokojovat některé základní psychické potřeby v dostačující míře po dosti dlouhou dobu.“ (Matějček, Bubleová, Kovařík, 1997, s. 8)

Má-li se dítě normálně a zdravě vyvíjet, potřebuje, aby vedle jeho základních biologických potřeb (teplo, potrava, ochrana před nebezpečím atd.) byly v náležitě míře uspokojovány i jeho potřeby psychické, mezi které patří:

- Potřeba náležitého množství kvalitních podnětů. Stimulace pak vede k aktivitě.
- Potřeba určité stálosti, řádu a smyslu v podnětech, tj. smysluplného světa, který dává možnost učení a získávání zkušeností.
- Potřeba prvotních emocionálních a sociálních vztahů, tj. vztahů k osobě matky a k osobám dalších primárních vychovatelů, které dávají pocit životní jistoty.
- Potřeba identity, která dává vědomí vlastního já, autonomie nezávislé osobnosti, sebeúcty a společenské hodnoty.
- Potřeba otevřené budoucnosti, která představuje časový rozměr lidského života (naplnění této potřeby se právě dětem, které odcházejí v 18 letech z dětských domovů nedostává). (Matějček, Bubleová, Kovařík, 1997, s. 8)

Uspokojení základních psychických potřeb má dítěti zajišťovat prostředí, ve kterém žije. Obvykle je to rodina, a pokud je dítě umístěno do dětského domova, měl by tak činit tento dětský domov. To se, ale v náležitě míře neděje.

Zejména v klasickém dětském domově se u dětí střídá velký počet profesionálních vychovatelů. Tato nestálost a proměnlivost osoby vychovatele tak zabraňuje, aby pracovník

dětského domova mohl vystupovat jako plnohodnotná náhrada rodiče, ke které si dítě vytvoří trvalé citové pouto.

Děti v dětském domově tedy postrádají tolik potřebnou mateřskou něhu a rodičovskou lásku. Rovněž jim tu chybí pocit bezpečí domova jako stabilního a chráněného prostředí. Toto citové strádání dětí v ústavním prostředí se pak odráží i v jejich vývoji. Začnou se opožďovat ve vývoji řeči, v rozvoji intelektu, v sociálních dovednostech, bývají i častěji nemocné. V pozdějším věku mohou mít problémy především s navazováním partnerských vztahů. (Vymětal, 1979, s. 22)

Pro psychický vývoj dítěte má tedy velký vliv, zda alespoň v rozhodujících vývojových obdobích vyrůstalo v prostředí citově vřelém a stálém. Následky ústavní výchovy v podobě psychické deprivace jsou tak tím závažnější, čím dříve se dítě do ústavní péče dostane a čím déle v ní pobývá. Nejvíce jsou proto ohroženy děti, které jsou v ústavní péči od narození a rodičovskou péči vůbec nepoznaly. (Matoušek, 1997, s. 82)

Je nutné ale podotknout, že psychické deprivace v dětských domovech dnes zřejmě ubylo. Je to zejména tím, že se ruší velká kolektivní ústavní zařízení a přibývá dětských domovů rodinného typu. Tyto domovy se již snaží co nejvíce přiblížit rodinným principům a tím i omezit negativní důsledky ústavní výchovy. (Matějček, Dytrych, 1994, s. 198)

Další nedostatky činnosti dětského domova

V následující kapitole se budu snažit shrnout některé z hlavních nedostatků zejména klasického dětského domova v souvislosti s psychickým vývojem dětí, tak jak je popsala M. Koluchová.

1. V dětském domově si dítě nemá možnost vytvořit hluboký citový vztah k jedné osobě, která by mu plnila funkci mateřské osoby. Či naopak pokud si dítě vztah ke „své“ vychovatelce vytvoří, pak o to horší je pro něj denní odlučování a vědomí, že mu nepatří, že má svou rodinu.

2. Většina dětí vystřídá více ústavních zařízení. Prostor dětského domova nezaručuje dítěti dostatek podnětů pro jeho harmonický vývoj. Dětem útlého věku především chybí citové a sociální podněty.

3. Dítě má menší možnosti sociálního učení než děti v rodině, které žijí uprostřed bohatého pletiva vztahů.

4. Děti mají málo příležitostí pro osobní iniciativu a zodpovědnost. Osobní čas dětí je příliš svázán, organizován, což je ovšem do značné míry v tomto zařízení nutné.

5. Hlavním a neodstranitelným nedostatkem všech dětských domovů je ukončení jejich výchovného působení a sociální ochrany v 18 letech. „V tomto věku není mladý člověk sociálně zralý.“ (Koluchová, 1987, s. 34) Právě tento nedostatek je velmi důležitý vzhledem k dané problematice této práce.

Další negativní důsledky ústavní výchovy:

Výzkumy i praxe potvrzují, že ti, kteří prožili velkou část dětství v ústavu, často :

- nejsou schopni integrovat se bez problémů do společnosti,
- mají velké problémy při plnění své rodičovské role, jejich děti často končí v ústavní výchově nebo jsou zanedbávány či týrány,
- nejsou schopni navazovat trvalé a kvalitní mezilidské vztahy,
- dosahují nižšího vzdělání, než umožňuje jejich vrozená inteligence,
- vykazují vysokou míru kriminality (muži až 54 % - viz výzkum prof. Matějčka),
- dle výzkumu prof. Koluchové až čtvrtina dětí umístěných v ústavech sociální péče jako nevzdělavatelné se tam dostala v důsledku nerozpoznané ústavní deprivace - v podnětném rodinném prostředí by tyto děti byly schopny absolvovat nejen zvláštní, ale někdy i základní a střední školu,
- systém odměn a trestů vede k účelovému chování (chovám se dobře, protože z toho budu mít výhodu), což brání rozvoji svědomí jakožto zevnitřněné zábrany před špatným chováním,
- zrušení ústavní výchovy trvá řadu měsíců, i když podmínky jejího nařízení již pominuly,
- děti odcházejí z ústavní péče po dosažení zletilosti často zcela nepřípravené do života, nezralé, sociálně opožděné,
- četnost návštěv rodičů je zcela v kompetenci jednotlivých ústavních zařízení,
- už jen sám pojem "nařízení ústavní výchovy" působí dětem stres, nejistotu a pocit jisté stigmatizace. (<http://www.fod.cz/stranky/klokanek/pece.htm#1>)

2.4 Odchody dětí z dětských domovů po dosažení zletilosti

Dovršení 18 let má pro svěřence dětského domova a jeho další život rozhodující význam. Dosažením zletilosti je ukončena účinnost soudního rozhodnutí o ústavní výchově a mladý člověk musí být z ústavního zařízení propuštěn.

Po osmnáctém roce věku mohou zůstat svěřenci v dětském domově tehdy, pokud jim soudem byla ústavní výchova o rok prodloužena. To se děje, jsou-li k tomu ředitelem ústavu shledány vážné důvody či pokud to vyžaduje zájem dítěte.

Jinou možností jak zůstat po dovršení 18 let v ústavním zařízení je, že zařízení může poskytnout plné přímé zaopatření zletilé nezaopatřené osobě po ukončení výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy, připravující se na budoucí povolání, nejdéle však do 26 let, a to za podmínek sjednaných v tzv. smlouvě mezi nezaopatřenou osobou a zařízením (příloha č. 2) Dospívající svěřenci dětského domova tedy definitivně opouštějí ústavní zařízení buď hned v 18 letech, či po prodloužení ústavní výchovy v 19 letech, anebo ještě později až po ukončení přípravy na povolání. (Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, § 2, odst.7)

2.5 Charakteristika období adolescence

Období adolescence zahrnuje rozsáhlé věkové období od 15 do 20-22 let. Protože se však jedná o velké věkové rozpětí, projevují se i v rámci tohoto věkového období značné rozdíly. Věk mezi 14-16 rokem lze považovat ještě za období dozívání pubescence. Mládež 16-20letá se označuje jako adolescentní, popř. postpubescentní. Kromě toho existují v rámci celého věkového období značné vývojové rozdíly mezi oběma pohlavími i velké rozdíly individuální.

Ve fázi adolescence se dotváří identita – dospělý jedinec v optimálním případě ví, kým je – tedy zná své vlastnosti, své silné a slabé stránky, je si vědom limitů svých možností a vytyčil si realistické cíle (tak by to bylo ideální, je ovšem fakt, že k takovému poznání nedojde spousta lidí za celý svůj život).

Ve starším školním věku, zejména v jeho druhé polovině, dochází k celkovému zklidnění vývoje. Postupně plně dozrávají všechny tělesné funkce, v základních rysech se dokončuje psychický vývoj. Završující se tělesný a rozumový rozvoj není zcela v souladu s pomalejším citovým, a zejména sociálním dozráváním. V oblasti sociální zralosti hraje významnou roli doba ukončení profesní přípravy a získání hmotné a sociální nezávislosti na

dospělých. Tělesná zralost i nově získané znalosti a životní zkušenosti způsobují změny ve vztahu k dospělým. (Hrdličková, Pávková, 1987, s.133)

Do kategorie adolescentů spadá i jedinec, který odchází po osmnáctém roce věku z dětského domova. Toto období patří mezi nejnáročnější a nejrizikovější etapy v lidském životě. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 147-148)

Tělesný vývoj

V adolescenci se dokončuje růst. Postava člověka získává svou konečnou podobu. K zásadnějším biologickým změnám již v tomto období nedochází. U obou pohlaví vývoj pohlavních orgánů a druhotných pohlavních znaků dosáhne dospělého stupně. S tím souvisí i nárůst sexuální aktivity jedinců. V tomto období jedinec navazuje hlubší, stálejší erotické vztahy s cílem najít životního partnera. Zralost jedince se projeví mj. ve schopnosti navázání a udržení dlouhodobého intimního vztahu, který vždy umožní mnohé získat, ale vyžaduje také mnohé se vzdát. Nezralý člověk, který si sám sebou není jistý, se duševní blízkosti někoho druhého cítí ohrožen a tak jí není schopen. Je to doba harmonizace, konečného sladění všech tvarů, doba dobudování a zesilování všech orgánů.

Tělesný vzhled jednotlivce silně působí na jeho psychiku. Nespokojenost s typem postavy, opoždění ve vývoji druhotných pohlavních znaků nebo naopak jejich příliš nápadný rozvoj i další domnělé či skutečné nedostatky v tělesném vzhledu mohou být pro mladé lidi zdrojem nepříjemných prožitků, popř. i pocitů méněcennosti. Tato skutečnost se může velmi nepříjemně odrazit v jejich chování. (Hrdličková, Pávková, 1987, s.134)

Psychický vývoj

Adolescenti se intelektovými schopnostmi blíží svému maximálnímu výkonu. Myšlení dosahuje po formální stránce vyvrcholení a pokročilá činnost analyticko-syntetická umožňuje vysoký stupeň abstrakce – „myslet o myšlení“. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 151)

Z hlediska emocionality je charakteristické odeznívání náladovosti a vysoké lability. City i jejich projevy se stabilizují. V morálním cítění se adolescent projevuje jako absolutista. Má tendence jednat a přísně hodnotit jednání druhých lidí na základě vlastních úvah o tom, co je dobré, správné a co nikoli. Zároveň však prožívá první zklamání při konfrontaci svého absolutního mravního ideálu a své hierarchie hodnot s realitou všedního dne.

Dospívající se také stále více zabývá sám sebou, svým prožíváním, hledáním své identity. Najít ji znamená znát odpověď na otázky: kdo jsem a jaký jsem, kam patřím a kam

směřuji, jaké hodnoty jsou v mém životě nejvýznamnější. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 160)

Součástí vlastní identity je ovšem i dosažení identity sexuální – jistoty vlastním ženstvím a mužstvím. Patří sem i kritický pohled na sebe sama a aktivní snaha blížit se svému vysněnému ideálu a všechny své projevy zvoleným směrem formovat.

Rozumový vývoj

Pozornost se zlepšuje. Schopnost koncentrace pozornosti, především v souvislosti se stabilizací zájmů. Tomu odpovídá i specializace studijních oborů, která by však neměla vést k jednostrannosti. Také ostatní vlastnosti pozornosti, její rozdělování, intenzita, přenášení se zdokonalují, zejména roste její rozsah.

Představivost je v tomto věkovém období poměrně přesná a bohatá, neboť přibývá mnoho nových zkušeností, často silně citově prožívaných.

Myšlení, vysoká úroveň analyticko-syntetické činnosti mozku umožňuje i vyšší úroveň myšlenkových operací, zvláště abstrahování a zobecňování. Myšlení již není vázáno na konkrétní skutečnost, čímž je umožněno i plné a přesné pochopení zcela abstraktních pojmů. Mladí lidé ostře formulují problémy, a proto i přes pokrok v myšlení někdy vyslovují své soudy ukvapeně a kategoricky předpokládají jejich absolutní platnost. V souvislosti s rozvojem myšlení se vyjadřování zpřesňuje a samostatný souvislý projev se prodlužuje. Velmi výrazně se v řeči projevuje smysl pro humor a nadsázku. (Hrdličková, Pávková, 1987, s. 136)

Citový vývoj

V období adolescence se city i jejich projevy stabilizují. Citové reakce mládeže jsou diferencovanější a přiměřenější podnětům. Mládež tohoto věku je již mnohem vyrovnanější a lépe se dokáže ovládat. Lépe ovládá citové projevy v souvislosti s tělesnou bolestí či psychickým strádáním než projevy zlosti a hněvu. Projevy radosti jsou velmi výrazné.

V porovnání s obdobím pubescence se tedy projevuje určité uklidnění v citové sféře. Prožívání vztahu ke skutečnosti je však u adolescentů mnohem intenzivnější a výraznější než u dospělých. Citová chladnost nebo přehnané obavy či stud za citové projevy nejsou pro tento věk typické. Pokud se vyskytují mohou být důsledkem nedostatečných kladných citových vztahů mladého člověka k blízkým osobám a nedostatečně citově zaměřeného výchovného působení. V tomto období je výrazná touha po poznání, snaha dobrat se vlastním myšlením pravdy, utvořit si svůj vlastní názor na svět. (Hrdličková, Pávková, 1987, s. 137)

Volní rozvoj

Mladí lidé chtějí dokázat své schopnosti a plně je uplatnit. Tento pokrok souvisí s vyšší úrovní rozumových schopností, s větší schopností kritiky, sebekritiky a vyšší harmoničností citového prožívání. V náročných životních situacích mají v porovnání s dospělými větší sklon k impulzivnímu až zkratovému jednání, které spočívá v okamžitém a neuváženém uskutečnění nápadů emocionálně podložených. Mladí lidé mají v porovnání s předchozím věkovým obdobím větší schopnost promyšleně volit způsob dosažení vytčeného cíle, plánovat jej a systematicky podle stanoveného plánu postupovat. Při překonávání překážek a v konfliktních situacích se projevují velké individuální rozdíly, které jsou do značné míry determinovány vrozeným temperamentem, vlivy sociálního prostředí a výchovou i v předchozích věkových obdobích. (Hrdličková, Pávková, 1987, s. 139)

Sociální rozvoj

Mládí se vyznačuje sklonem odtrhnout se, vymanit se z rodinných pout, osamostatnit se. Tou měrou, jak se dospívající emancipuje od rodiny, navazuje nové a diferencovanější vztahy k vrstevníkům. Mínění a hodnocení kamarádů je v této době jednou z nejdůležitějších hodnot.

Vlastní postavení adolescenta ve společnosti se však mění v souvislosti s jeho získáním ekonomické soběstačnosti, tedy vstupem do zaměstnání. Dochází i ke změně jeho vztahu ke společnosti jako celku, kdy se koncem období stává plnoprávným občanem se všemi z toho vyplývajícími právy a povinnostmi.

U mladých lidí se zvyšuje míra tolerance a schopnost pochopit a hodnotit jednání druhých lidí i z hlediska jejich motivů. Většinou se vztah k autoritám v tomto období zklidňuje.

Jak uvádí Hrdličková V., Pávková J. : Adolescenti mají velkou potřebu kontaktu se skupinou vrstevníků, ať již k jednotlivcům či ke skupinám. Ve vztahu k těmto skupinám jednotlivci projevují značný konformismus, snaží se neodlišovat se chováním ani zevnějškem od uznávaného standardu skupiny. Postavení jedince ve skupině, jeho oblíbenost či neoblíbenost, zda je či není skupinou uznáván, často poznamenává celý jeho další život. Zvláště silně se tato skutečnost odráží v sebehodnocení a sebevědomí mladého člověka

Významnou roli v tomto období hraje kamarádství, přátelství a láska. Vývoj v citové oblasti, větší citová stálost i schopnost tolerance a pochopení druhého člověka, umožňují, aby meziosobní vztahy, vytvořené v tomto období, byly trvalejší a bohatší než dříve. Mnohá přátelství, uzavřená v této době, přetrvávají i v dospělosti. Absence kamarádských a

přátelských vztahů v tomto období má vždy hlubší příčiny a mladí lidé jejich nedostatek těžce prožívají. (Hrdličková, Pávková, 1987, s. 140-141)

V závěru této kapitoly je třeba zdůraznit, že období adolescence je vlastně přechodem mezi dětstvím a dospělostí. Představuje přípravu na dospělost. Adolescenti se sice v mnohém dospělým lidem blíží (tělesné vybavení, rozumové schopnosti), ale především nedostatek zkušeností způsobuje, že jejich projev není ještě zcela na úrovni dospělého. Rovněž v náročných životních situacích mají v porovnání s dospělými větší sklon k impulzivnímu až zkratkovitému jednání, které spočívá v okamžitém a neuváženém uskutečnění nápadů emocionálně podložených. (Hrdličková, Pávková, 1987, s. 135, 139)

Z tohoto vyplývá, že i mladý člověk při odchodu z dětského domova v 18 letech není ještě vývojově natolik vybaven, aby zcela sám a bez problémů zvládl nároky, které na něj klade dospělý život mimoústavního prostředí. Navíc je u těchto jedinců kromě vývojových zvláštností daného období třeba počítat i s určitou specifičností v souvislosti s jejich minulostí v původním prostředí i s jejich pobytem ve výchovném zařízení. Oproti dětem, které vyrůstali v „normální“ rodině mají tyto děti větší problémy se začleněním do běžného života.

2.5.1 Adolescent z dětského domova

Při charakteristice adolescenta z DD je nutné znovu upozornit na to, že mnohé z těchto dětí vyrůstaly po určitou dobu v nevhodném sociálním prostředí, které více či méně mělo negativní vliv na jejich vývoj. Především v rozvoji rozumových schopností jsou tito jedinci často mentálně opožděni. U mladistvých z DD se také často vyskytují nejrůznější výchovné obtíže od lhaní, malých podvodů až po „krádeže“. Pro některé z nich je také charakteristické snížené sebevědomí i sebehodnocení, nízké ambice ve školní práci nebo naopak malá kritičnost k vlastním výkonům. (Hrdličková, Pávková, 1987, s. 92, 138, 146)

Na celkové jednání mladých lidí v dětském domově má ale vliv i samotné prostředí ústavu. Záleží na délce jejich pobytu v dětském domově, kdy hrozí nebezpečí psychické deprivace se všemi jejími následky. Chování adolescenta je rovněž ovlivněno i tím, koho si volí za přítele či kamaráda a zda je vůbec přátelství schopen.

V mnoha dětských domovech se také setkáváme s šikanou (ta se samozřejmě netýká pouze adolescentů v zařízení, ale všech věkových kategorií). Obětí šikanování se stávají lidé nesebevědomí, slabí, odlišní, nemocní. Někdy se outsider může svým vzhledem jen nepatrně lišit od ostatních, v nemilosrdných dětských kolektivech stačí zrzavá barva vlasů, brýle, tloušťka, neobvyklé oblečení. Šikanujícím se velice často stávají mladí lidé, kteří se tomuto chování naučili ve své vlastní rodině před tím než přišli do dětského domova. Cítí se

k násilnému chování vnitřně oprávněni. Je to pro ně dovolený, nezpochybňovaný způsob, jak dosahovat vlastních cílů. (Matoušek, 1995, s. 119-120)

Také se stává, že ani při dlouhodobějším pobytu dítě nezíská citové zázemí a pobyt v domově považuje za křivdu, trest, omezení své volnosti. Na tuto reakci může mít vliv i citový vztah adolescenta k jeho vlastním rodičům. Některé děti z DD své rodiče odmítají. Jiné děti si je však idealizují a přes veškeré negativní zkušenosti jsou na svou matku či otce citově vázány. U adolescenta z dětského domova je třeba ještě v souvislosti s emocionálním životem mít na mysli jeho silnou touhu po kladné citové odezvě, která může vyústit až v nekritické připoutání k jedné osobě či k předčasnému začátku pohlavního života. (Hrdličková, Pávková, 1987, s. 91, 92, 143)

V ústavní prostředí se jedinec často naučí tzv. „dobrému odhadu na lidi“. Díky častým kontaktům s různými pracovníky, vychovateli apod. se dítě naučí orientaci v projevech druhé osoby. Někdy s obdivuhodnou přesností a rychlostí dokáže určit, na koho platí lichotky, pocity viny, soucit, kdo se bojí agrese a konfliktů, atd. a tohoto poznatku pak využívají k manipulaci s výchovným pracovníkem, když se snaží dosáhnout svého cíle. Tuto dovednost využívají děti z ústavní výchovy i v běžném životě , ale v tomto prostředí působí spíše destruktivně. Prostředky používané pro dosažení záměru bývají velmi často lži, podvody, apod.

Tito lidé nemívají žádné sociální vazby na rodinu nebo jen minimální a ani jejich ostatní vztahy mimo ústav nebývají nikterak hojné či hluboké. Po odchodu z ústavní výchovy se často dostávají do „vztahového vakua“. Právě nedostatek sociálních kontaktů a slabá výbava sociálními dovednostmi často způsobí, že se jedinec po opuštění ústavu ocitá na ulici a začíná se seznamovat s životním stylem bezdomovců a ostatních lidí žijících na okraji společnosti.

2.6 Příprava a zabezpečení mladých lidí na odchod z dětského domova

Příprava na budoucí povolání

U dětí z dětského domova je nutné vzhledem k jejich pozdějšímu uplatnění v životě dát velký důraz už na volbu a přípravu k budoucímu povolání. S tím ale bývá spojena řada obtíží. Není vždy snadné vybrat profesi, jejíž nároky by někteří dospívající svou intelektuální schopností splňovali a která by byla vhodná i z hlediska jejich osamostatnění po odchodu z ústavního zařízení. Zejména u adolescentů, u nichž se ani po ukončení přípravy na povolání nepředpokládá návrat do rodiny, je nutné zároveň posoudit, zda vybraný obor a pozdější pracovní zařazení je perspektivní co do jejich materiálního i sociálního zajištění. Pomoci dětem při výběru příslušného oboru by měl především ředitel i vychovatelé dětského domova. (Hrdličková, Pávková, 1987, s. 140, 141)

Samotná příprava na povolání probíhá buď přímo v místě dětského domova, anebo mimo něj, kdy děti bydlí přes týden na internátu a do dětského domova se o víkendech vrací. Zvláště v případech, kdy žáci žijí v domovech mládeže a do dětského domova přijíždějí pouze na víkendy, se mohou objevit určité výchovné obtíže související s menší kontrolou, silnějšími vlivy vrstevníků a větší samostatností mládeže. Proto je z výchovných důvodů žádoucí zajistit profesní přípravu pokud možno v nejbližším okolí dětského domova, aby mládež mohla dojíždět denně. Nenarušuje se tak kontinuita výchovného působení, lépe lze předcházet případným nežádoucím vlivům z vnějšího prostředí a lépe probíhá i adaptace na nové podmínky ve škole a na pracovišti. Velmi často se stává, že svěřenec, který je v učilišti celý týden, je z něj vyloučen, jelikož se nedokáže podřídit stávajícím pravidlům v důsledku chybějící kontroly ze strany DD. (Hrdličková, Pávková, 1987, s. 148)

Po ukončení profesní přípravy by měl mladému člověku z DD při hledání jeho pracovního uplatnění opět pomoci ředitel nebo osoba jím pověřená nejčastěji sociální pracovník výchovného zařízení nejlépe ve spolupráci se sociálním kurátorem městského úřadu či magistrátu města v místě trvalého pobytu svěřence. (Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, § 24)

3 – 6 měsíců před odchodem mladého člověka z dětského domova sociální pracovník zařízení odesílá na městský úřad či magistrát města : Oznámení o nadcházejícím propuštění (Příloha č.3). V tomto tiskopise jsou uvedené veškeré informace týkající se dítěte. Po té by měl sociální pracovník zařízení (či ředitel) se sociálním kurátorem velmi úzce spolupracovat a pokusit se o co nejlepší začlenění svěřence do normálního života. Pokud jedinec rodinu má, měl by jí sociální kurátor připravit na návrat jejich dítěte zpět. Pokud rodinu nemá či o něj nestojí, mělo by se pro mladého člověka najít nejvhodnější řešení jeho situace (např. umístění v Domu na půli cesty či jiného podobného zařízení, které poskytuje péči lidem propuštěným po 18 roce z dětského domova). Dále je možné ve spolupráci se sociálním kurátorem najít svěřenci byt či ubytovnu a následně na to vhodné zaměstnání. Pokud mladý člověk ještě nedokončil přípravu na budoucí povolání, je nutné mu zařídit různé sociální dávky, aby mohl učiliště dokončit.

Finanční zajištění

Dětem, které jsou umístěny na základě soudního rozhodnutí o ústavní výchově, hraří dětský domov kapesné. Svěřenci domova tak mají možnost přijít do kontaktu s finančními prostředky, se kterými mohou naložit dle své úvahy.

Výše kapesného je odstupňovaná podle věku a kritérií vnitřního řádu konkrétního výchovného zařízení (příloha č. 4). Mládeži ve věku od 15 do 26 let přitom náleží měsíční částka do 270 Kč (Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, § 31). Kromě kapesného mohou mít děti v dětském domově i jiné zdroje financí, např. brigádnické práce, prospěchová stipendia, odměny středního odborného učiliště či odborného učiliště, sirotčí důchody atd. Tyto peníze se dětem ukládají na vkladní knížky, takže při odchodu z DD mají, alespoň nějakou finanční hotovost, s kterou mohou hospodařit a nejsou zcela odkázané na finanční podporu ze strany městského úřadu. Velmi často se v těchto případech stává, že o tyto děti po propuštění z ústavní výchovy projeví zájem jejich rodiny, ale zajímají se většinou případů pouze o peníze a nikoliv o mladého člověka. Po odevzdání všech svých financí, rodina opět přestává mít zájem a mladý člověk bez peněz a bez slibované podpory rodiny opět končí ve velmi špatných podmínkách.

A jak dětské domovy zabezpečují mladé lidi, kteří z nich po dosažení zletilosti či po ukončení přípravy na povolání odcházejí? V těchto případech mohou dětské domovy svým svěřencům poskytovat věcnou pomoc či jednorázový peněžní příspěvek, oboje však nejvýše v hodnotě 15 000 Kč. (Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, § 33)

Věcná pomoc je vlastně obdoba výbavy, kterou je ve většině rodinách dobrým zvykem poskytovat dětem při jejich vykročení do samostatného života. Rozsah věcné pomoci se odvíjí podle posouzení její skutečné potřeby a podle úprav ve vnitřním řádu konkrétního dětského domova. Přihlíží se např. k výši příjmů posuzovaného svěřence, k jeho úsilí vést řádný život, k jeho zájmu o samostatnost a životní perspektivu atd. Věcná pomoc ale nenáleží těm mladým lidem, kteří jsou v dětském domově umístěni na základě žádosti jejich rodičů či jiných zákonných zástupců.

V souvislosti s ekonomickým zabezpečením dětí po odchodu z dětského domova je ale nutné poznamenat, že podle M. Zeťáka: „Charakter ústavní výchovy deformuje vztah k materiálním hodnotám. Dítě si zvyká na to, že materiální zabezpečení je jakousi životní samozřejmostí a teprve kruté procitnutí po ukončení ústavní výchovy mu ukáže důležitost ekonomické stránky pro život člověka.“ (Zeťák, 1991, s.18-19)

Problematika hospodaření s finančními prostředky tedy patří mezi ty nejnáročnější, na které mladý člověk po svém odchodu z DD naráží. Bývalému svěřenci většinou činí velké potíže, aby si pro sebe zajistil běžné věci všedního života, jako jsou chleba, mléko atd. A není

výjimkou, že i finanční částka či věcná pomoc darovaná dětským domovem je utracena či prodána záhy po jeho odchodu z ústavního zařízení.

Návrat mladých lidí po odchodu z DD do rodin

Některé děti se po dosažení zletilosti vrací zpět z dětského domova do své původní rodiny. Když se však rodina nedovedla postarat o malé dítě, lze stěží předpokládat dobrou péči o děti velké se všemi problémy dospívání. Vývoj dětí po návratu do rodiny má pak různé varianty, z nichž dvě jsou nejčastější. Buď se děti dají zlákat způsobem života své rodiny, nezískají kvalifikované zaměstnání a vyrůstají z nich sociálně problémové osobnosti, nebo jsou po návratu do své rodiny nespokojeny, což může být motivem pro navázání předčasných a neuvážených partnerských vztahů. (Koluchová, 1987, s. 34)

Návrat dítěte by měl proto nastat až po předchozí spolupráci rodinných příslušníků s dětským domovem. Tato spolupráce by měla pomoci zlepšit postoje a chování rodičů, a tím přispět ke zlepšení výchovných podmínek. Podle V. Hrdličkové se přesto návrat mladého člověka do rodiny často bez ohledu na danou situaci pro něho stává ze sociálních a finančních důvodů jedinou alternativou. (Hrdličková, 1994, s. 21-23)

Pokud však dítě nemá rodinu nebo rodina o něj nejeví zájem, vyskytne se otázka jak těmto dětem pomoci. Dětský domov dá dítěti při odchodu určitou finanční částku a sežene jim bydlení např. v podobě ubytovny, popř. zaměstnání. Toto řešení je však vzhledem k jeho dovednostem velmi krátkodobé. Úspěšné zapojení do společnosti má pro mnohé příliš vysoký práh. Poté se skupina těchto mladých lidí záhy ocitá na ulici, bez prostředků a bez zaměstnání. Z této situace je již malý krůček k tomu, aby jedinec začal brát drogy, prostituovat a krást. Řešením pro tyto děti se stávají tzv. domy na půli cesty. Jedná se o instituce, kteří podporují integraci jedinců do běžného života ve společnosti a pozitivně ovlivňují jejich hodnotovou orientaci. Jednotlivé typy resocializačních činností směřují k odstranění psychosociálních handicapů v rámci podpory samostatnosti a zodpovědnosti za vývoj vlastního života.

Následná péče o děti po odchodu z DD

Z důvodů popsaných v předchozí kapitole vyplývá i otázka nutné péče o děti při a po odchodu z dětského domova.

Podle zákona č. 373/2006 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí funguje spolupráce mezi ústavními zařízeními a městskými úřady či magistráty. Sociální kurátor příslušného úřadu je informován o každém svěřenci, který po dosažení zletilosti opustí dětský domov a to 3 - 6 měsíců před jeho propuštěním. Poté je povinnost sociálního kurátora navázat kontakt

s příslušným ústavem i se samotným svěřencem a seznámit ho s možností pomoci při hledání zaměstnání, ubytování atd.

Také samotné dětské domovy by po dobu nejméně dvou let měly sledovat další vývoj svěřence po jeho odchodu z DD a pomáhat mu při řešení obtíží vzniklých přechodem do občanského života. (Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů)

2.7 Domy na půl cesty (DPC)

Ti jedinci, kteří neodcházejí do rodin, jsou nuceni hledat si pro sebe ubytování. Nejvýhodnější by pro tyto mladé lidi byla kombinace ubytování se zaměstnáním. Změna politického a ekonomického klimatu po roce 1989 ale způsobila, že těchto příležitostí značně ubylo. Některé podnikové ubytovny byly transformovány na penziony či hotely a řada velkých podniků, která zároveň nabízela možnost ubytování, zanikla úplně.

Na druhé straně se dětem z dětských domovů v poslední době otevřela nová šance, kterou představují Domy na půl cesty. Ty mohou mít podobu chráněného bydlení a jsou určeny pro sociální skupinu mladých lidí, kteří jsou opuštění a bezprizorní. Sem patří zejména jedinci, kteří vyrostli v ústavech, dětských domovech, výchovných ústavech, internátních školách a kteří po dosažení zletilosti z těchto domovů odchází a nemají sociální vazby mimo ústavní zařízení.

„Dům na půl cesty je časově omezená komplexní služba klientům, kteří se ocitli v obtížné životní situaci, založená na současném poskytování bydlení a sociálního tréninku, zaměřeného na rozvoj psychosociálních dovedností a dalších schopností klienta“ (Johnová 2002, s. 43)

„Označení dům na půli cesty symbolizuje dvě charakteristiky těchto zařízení. V první řadě slovo „dům“ charakterizuje místo, které má zastřešení, které žije svým životem. Tento dům nabízí prostředí, ve kterém klient může rozvíjet své schopnosti a učit se novým dovednostem. Druhý aspekt se skrývá pod větným spojením „na půli cesty“ naznačuje situaci jedince jdoucího po specifické cestě, který se nachází na rozhraní dvou diametrálně rozdílných životních způsobů. Tento mladý člověk se ocitá na křižovatce, která je směrodatnou pro další vývoj jeho života.“ (Nováková, 1999, s. 4)

Domy na půli cesty jsou institucemi, které poskytují své služby svým klientům na základě určité smlouvy či dohody. Nejedná se tedy o zařízení podobná internátům či

ubytovným. Nejedná se o instituce, jako je např. dětský domov či ústav sociální péče, apod., kde klient pobývá často velkou část svého života, a aby zde přežil, učí se specifickým sociálním dovednostem, které nemají mnohdy s reálným životem mnoho společného.

Charakteristika klientů domů na půli cesty

Cílovou skupinou jsou mladí lidé, občané ČR, ve věku od 18 do 23 let, kteří po opuštění dětského domova nebo jiného výchovného zařízení nemají kam jít. Základním kritériem je nutnost poskytnutí pomoci ze strany domu na půli cesty.

Specifickou skupinu klientů domu na půli cesty tvoří sedmnáctiletí jedinci. V tomto věku mohou klienty přijímat pouze ta DPC, která mají od MPSV pověření o výkonu sociálně právní ochrany dětí a mládeže. Podmínkou pro pobyt nezl. jedince v domě na půli cesty je souhlas zákonných zástupců s pobytem dítěte v DPC nebo rozhodnutí soudu o umístění dítěte, popř. souhlas sociálního kurátora. Možnost pobytu nezl. jedince v DPC se využívá v těch případech, kdy je předpoklad, že by dítě muselo nastoupit do některého ze zařízení pro výkon ústavní výchovy, ale vzhledem k věku se toto řešení nezdá optimální.

Některá DPC přijímají pouze klienty, kterým skončila ústavní výchova, v jiných DPC je klientela mnohem širší z hlediska jejich sociální situace i předcházejícího života.

Dalším charakteristickým rysem klienta DPC je absence rodinného zázemí či jeho nedostačující funkce. Z pohledu zkušenosti klienta z ústavní výchovou, lze vymezit tři kategorie klientů :

- Klienti, kteří byli v ústavní péči od narození
- Klienti, kteří trávili v dětském domově či v jiném zařízení pro výkon ústavní výchovy část svého života
- Klienti, kteří žili po celý čas v rodině, ale ta se jeví jako problémová.

Pro mladé lidi, kteří pobývali v ústavní péči celý život je typické, že nemají žádnou rodinnou sociální zkušenost. Takovýto jedinec prošel po celou dobu svého života několika ústavními zařízeními. Uvádí se, že děti během celoživotní ústavní výchovy prochází 4 a více ústavů.

Někteří klienti mají různé druhy handicapů, a to jak fyzických, tak i duševních. Klienti s tělesným a smyslovým postižením se v DPC objevují velice zřídka. Duševní či mentální handicap jsou již častější, nikdy se však nejedná o těžké stupně vad.

Projevy v chování a jednání, které je možno vypožorovat u klientů DPC jsou velmi variabilní a ovlivněné mnoha proměnnými okolnostmi. Někdy jsou symptomy poruch tak

výrazné a sdružené, že by se dalo podle nich usuzovat i na některou z psychiatrických diagnóz, jako např. poruchy přizpůsobení, hraniční porucha osobnosti, disociální poruchy, atd. Pokud se porucha jeví jako velmi výrazná, kdy je nezbytná pomoc odborníka, je klientovi doporučena jeho návštěva a odborná péče. U některých jedinců pak není spolupráce s DPC vzhledem k jejich poruše možná.

Průběh procesu přijetí a etapy pobytu v Domu na půl cesty

Průběh procesu přijetí do DPC : Po prvním kontaktu (telefonickém, písemném, osobním) je zaslána „Žádost o umístění do DPC“ (už v této době by měl daný jedinec alespoň zčásti vědět o tom jak probíhá život v DPC). Po jejím zpětném obdržení je žádost „zájemce o vstup do DPC“ zaevidována a nejdříve 3 měsíce před datem požadovaného nástupu je zahájen proces přijetí. V rámci tohoto procesu dochází ke dvěma pohovorům v DPC. O tom, zda bude daný uchazeč o pobyt v DPC přijat, je rozhodováno na společné poradě zaměstnanců DPC.

Po přijetí prochází daný uchazeč třemi různými fázemi. V každé z nich je položen důraz na jiný prvek programu : vzdělání, zaměstnání, bydlení.

Samotný pobyt je posléze určován podmínkami, které jsou definovány v jednotlivých řádech DPC. Jejich podepsáním se uchazeč o pobyt zavazuje k plnění všech povinností a dostává možnost užívat všech práv včetně práva na užívání poskytovaných služeb. Po prodloužení smlouvy a skončení zkušební doby, která trvá 1 měsíc se stává klient „obyvatelem DPC“. Každý z „obyvatelů DPC“ má svého osobního poradce, se kterým si sjednává pravidelné schůzky a který vede jeho veškerou agendu.

Etapy pobytu: V měsíční zkušební době dochází klient DPC do školy nebo o práce, jinak ve svém volném čase pobývá zásadně v domě. Toto opatření slouží k vytvoření podmínek pro individuální práci s klientem – mnoho času je věnováno rozhovorům a rozboru stávající situace klienta a jeho vyhlídkám do budoucnosti.

- 1.) Následuje období asi tak šesti týdnů, kdy se klient domlouvá o svém programu mimo školu či zaměstnání se svým průvodcem, konzultují a analyzují případné problémy.
- 2.) V další etapě pobytu klient konzultuje své mimoškolní a mimopracovní aktivity s nepřetržitě fungující službou z řad „průvodců“.
- 3.) Po uplynutí šesti měsíců se klient stává poměrně autonomním „nájemníkem“.

Pravidla pobytu :

1. Klient nesmí do domu přinést alkohol a drogy
2. Klient se nesmí dopustit násilí, tím je myšlena i šikana a krádež.
3. Klient musí dodržovat domácí řád domu
4. Klient má pravidelné služby v kuchyni.

Pobyt v DPC je startovacím řešením při vstupu do běžného života ve společnosti. Ze zkušenosti DPC Litoměřice vyplývá, že větší procento (nad 50%) „obyvatel DPC“ se úspěšně integruje. Samozřejmě toto vše závisí na postojích daného jedince. (Veškeré informace byly čerpány z dostupných materiálů o DPC Litoměřice, které jsou přílohou č. 5)

Dalšími organizacemi, které se zabývají mladými lidmi, kteří opustili dětský domov a nemají kam jít jsou např. Fond ohrožených dětí, Nadace Terezy Maxové, Naděje – středisko pomoci mladým. Jedná se převážně o nestátní organizace, které v této oblasti podávají pomocnou ruku.

2.8 Sociální prognóza dětí po odchodu z DD v 18 letech

Člověk se stává společenskou bytostí v celoživotním vývojovém procesu zvaném socializace. Prostřednictvím tohoto procesu se lidský jedinec adaptuje na své prostředí, do něhož se narodil a v němž žije, přijímá společenské normy chování, životní styl, hierarchii hodnot atd. Dítě v něm dosahuje dospělosti a utváří si v dané společnosti představu vlastního „já“, čili svou identitu. Socializace však není jen pasivní „vrůstání“ do společnosti nebo jednostranné ovlivňování jedince jeho sociálním prostředím. Nelze opominout, že i sám člověk na své okolí působí a více či méně ho ovlivňuje. Socializační proces tak spočívá na vzájemné součinnosti osobnosti a sociálního prostředí. (Dunovský, 1999, s. 76, 77)

Pro stanovení sociální prognózy mladého člověka, který po dovršení 18 let opouští dětský domov, je tedy nutné vycházet jak z jeho osobnosti, tak i ze sociálního prostředí, v němž vyrůstal či vyrůstá.

Patří k známým skutečnostem, že lidé, kteří vyrostli v dětském domově, často mívají ve svém životě celou řadu problémů spojených s potížemi v sociální orientaci. Tito lidé byli ve svém dětství vychováni především k adaptaci na podmínky instituce, k přijetí určitého stylu života. Většina věcí v dětském domově je předem určena a na vlastní volbě svěřenců nezávisí. Výsledkem takovéto výchovy může být, že se tito jedinci nenaučí samostatně rozhodovat a být osobně odpovědní za své chování. Osvojené strategie chování, které fungovaly v instituci, jim nejsou na svobodě užitečné. Je logické, že takový člověk v novém prostředí selhává,

popřípadě že mu určitou dobu trvá, než se na nové podmínky adaptuje. (Vágnerová, 1997, s.555-559)

Jak se bude vyvíjet život dětí po odchodu z DD, mohou napovědět i výsledky výzkumu Z. Matějčka a jeho spolupracovníků. Výzkum byl zaměřen na posouzení 56 lidí, kteří žili od narození v dětských ústavech a ve svých 40 letech byli znovu hodnoceni. (Matějček, Bubleová, Kovařík, 1997, s. 19-23)

Jejich dosažená úroveň vzdělání byla mnohem nižší, než je průměr populace. Mnozí z nich sice neměli inteligenci poškozenou, ale nebyli schopni ji uplatnit. Tito lidé selhávali v manželství a měli potíže nejen s navazováním, ale zejména s uchováním jakéhokoliv vztahu. Byli většinou svobodní nebo rozvedení. Přitom vztahové problémy byly čtenější u mužů (jako důvod Matějček uvádí absenci mužského vzoru chování). U mužů se vyskytovala i vysoká kriminalita.

Ohrožení budoucího plnění partnerské a rodičovské role se však nevztahuje pouze na děti, které vyrůstaly celé své dětství v dětském domově, ale platí i pro ty, které byly svým rodičům odejmuty. Rodiče velmi často vychovávají své děti stejným způsobem, jakým byli sami vychováni. Značná část výchovy se totiž děje mechanismem nápodoby, kdy rodiče slouží dětem jako model jednání. (Vymětal, 1979, s.110) Rodinné prostředí většiny dětí v DD, ale bývá o dobré vztahy mezi rodiči, o vzájemnou lásku, úctu, odpovědnost a důslednost v jednání ochuzené. Proto je velké riziko, že u těchto dětí bude narušené i chápání mezilidských vztahů, tedy i vztahů mezi mužem a ženou a odpovědnosti za výchovu dětí.

Dětem z dětského domova, a to zejména těm, které v domově citově strádají, však hrozí po jejich odchodu i jiná rizika. Mnohé z nich se později stávají oběťmi sexuálního zneužívání, neznáma jsou nuceny k organizované prostituci či jsou zatahovány do kriminálních aktivit. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 147-151)

Na tom, jak se mladý člověk po odchodu z ústavního prostředí uplatní ve společnosti, se podílí ještě řada dalších skutečností. Jednak je třeba vzít v úvahu dobu a okolnosti, za jakých se dítě ocitlo mimo svou rodinu. Jinak bude pro vstup do života vybaveno dítě, které bylo do domova umístěno např. po autonehodě svých rodičů, ale do doby, než osiřelo, se vyvíjelo normálně. A jiný bude vstup dítěte, které několik let živořilo v dysfunkční či afunkční rodině. Nelze opominout i skutečnost, zda jde o dítě, které je úplně bez sociálních vazeb ke svému okolí či které se vrací zpět do své původní rodiny. Také je třeba počítat i s individuálními zvláštnostmi každého mladého člověka, s jeho vůlí vést samostatný život a brát na sebe odpovědnost. Existují i odlišnosti mezi prostředím jednotlivých dětských domovů a jejich přístupem k zabezpečení těchto dětí.

3. Praktická část

3.1 Cíle a stanovení předpokladů

Cílem praktické části je zjistit pomocí dotazníku schopnost respondentů uplatnit se na trhu práce.

Skutečnosti uváděné v teoretické části bakalářské práce byly důvodem k průzkumu šetření. Jejím cílem bylo z pohledu čtyřech oblastí (dětský domov, rodina, vzdělání a zaměstnání) zmapovat životní situaci mladých lidí, kteří odcházeli po osmnáctém roce věku v letech 1995-2004 z dětských domovů spádového území severočeského kraje. Při mapování životní situace bývalých svěřenců z dětských domovů jsem se nejvíce zaměřila na uplatnění těchto lidí na trhu práce, avšak neopomněla jsem i další výše zmíněné oblasti. Sonda měla za úkol spíše situaci poodhalit, a to právě prostřednictvím pouze základních a orientačních poznatků v sledovaných oblastech.

V souvislosti s formulací cíle jsem sestavila čtyři předpoklady.

P1: *Předpokládám, že mezi mladými lidmi, kteří již vyšli po 18. roce věku z DD, budou převažovat ti, kteří v tomto ústavním zařízení žili dlouhodobě.*

K předpokladu P1 mě vedla okolnost, že v severočeském kraji jsou dětské domovy převážně rodinného typu, které jsou obecně určeny spíše pro dlouhodobý pobyt, tj. déle jak dva roky. Sledování délky pobytu dětí v dětském domově navíc považuji za velmi důležité, a to zejména z důvodu psychické deprivace a jejích následků.

P2: *Předpokládám, že převážná část mladých lidí, bývalých svěřenců z DD, bude mít již svojí vlastní rodinu.*

Domnívám se, že tito mladí lidé jsou již v takovém věku kdy je zcela běžné, že žijí v dlouhodobých partnerských vztazích a pravděpodobně pečují o své potomky.

P3: *Předpokládám, že mladí lidé, kteří již opustili DD budou dosahovat nižší úrovně vzdělání než běžná populace.*

K předpokladu P3 mě vedly okolnosti, že děti z dětských domovů jsou často mentálně opožděné, navíc většinou původně pocházejí z prostředí sociálně nevyhovujícího a opět je třeba počítat i s vlivem ústavního prostředí v podobě psychické deprivace.

Jak jsem již uvedla v teoretické části, dětský domov by měl zajistit své svěřence jak po stránce ekonomické, tak jim pomoci i s hledáním zaměstnání.

P4: *Očekávám, že mladí lidé bývalí svěřenci DD budou zaměstnáni, avšak toto zaměstnání nebude splňovat jejich představy.*

K předpokladu P4 mě vedly zkušenosti z vlastní praxe v DD a poznatky získané z jiných dětských domovů. Očekávám, že zaměstnání bývalých svěřenců z DD nebude odpovídat jejich představám z hlediska finančního ohodnocení a společenského statusu.

3.2 Popis zkoumaného vzorku a průběh průzkumu

Základní soubor tvoří 104 respondentů ve věku více jak 18 let, kteří v době šetření již nežili v dětském domově rodinného či internátního typu. Jedná se o soubor bývalých svěřenců, kteří po dosažení 18 let v letech 1995-2004 vycházeli ze státních dětských domovů patřících do spádového území severočeského kraje a kteří tedy v době šetření žili alespoň 4 – 13 let mimo ústavní zařízení. Tyto „děti“ představují 3,94% z celkového počtu 2636 svěřenců všech zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy severočeského regionu.

Tito respondenti měli tak možnost se nějakým způsobem zařadit do společnosti a prostřednictvím dotazníku se ke svému odchodu z dětského domova, ale i ke svému současnému životu vyjádřit.

Je zřejmé, že se nejedná o dostatečně velký zkoumaný vzorek, na kterém byla snímána data metodou anonymního dotazníku, vzhledem k tomu nelze výsledky generalizovat na celý základní soubor, resp. danou populaci.

Tabulka č. 2: Soubor bývalých svěřenců DD

Rok odchodu z DD	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Celkem
Počet respondentů z DD Duchcov	5	5	4	1	5	6	4	6	5	4	45
Počet respondentů z ostatních DD	4	3	5	6	4	3	9	9	8	8	59

Vytvoření tohoto souboru bylo velmi náročné a trvalo několik měsíců. Rozeslala jsem 200 dotazníků, ale mnoho se mi jich nevrátilo zpět.

Nejprve jsem rozeslala dotazníky bývalým svěřencům DD Duchcov, jelikož v tomto zařízení pracuji od roku 1997 tak jsem většinu těchto respondentů znala. Z odeslaných 76 dotazníků se mi jich vrátilo zpět 45. Někteří bývalí svěřenci přijeli do našeho zařízení na návštěvu a já jim dotazník dala k vyplnění, takto vyplnilo dotazník 15 respondentů. Ostatním jsem ho odeslala poštou na jejich adresu i s průvodním dopisem a s oznamkovanou obálkou s mou zpětnou adresou.

Ostatní dotazníky jsem rozeslala na Magistrát města Teplice, Magistrát města Ústí nad Labem, Magistrát města Mostu, Městský úřad v Děčíně, s průvodním dopisem a s prosbou o rozdělení těchto dotazníků bývalým svěřencům dětských domovů, kteří žijí v těchto lokalitách. Na každý z výše uvedených úřadů jsem rozeslala 31 dotazníků, dohromady tedy 124 dotazníků. Zpět se mi jich vrátilo 59. Dotazníky byli anonymní, ale pracovníci úřadů mi u každého dotazníku uvedli i rok propuštění z DD, tyto údaje uvádím v tabulce č. 2.

3.3 Použité metody

Pro účely průzkumu jsem použila dotazníkové metody. Vypracovala jsem dotazník (viz příloha č.6). Dotazník byl určený pro soubor bývalých svěřenců z dětských domovů. Dotazník se skládal z 28 otázek, které byly rozděleny do 4 oblastí: A) Dětský domov, B) Rodina, C) Vzdělání a D) Zaměstnání. Většina otázek byla uzavřených, některé však byly otevřené. Na otevřené otázky mohli respondenti odpovídat podle svého názoru. Otázku č. 12: Co bys udělal jinak kdyby si byl v pozici svých rodičů (v době kdy si byl umístěn v DD) jsem zařadila spíše ze zvědavosti jak budou dotázaní odpovídat, byla to otázka pouze doplňková, která neměla hodnotící charakter.

Úkolem dotazníku bylo z pohledu čtyř oblastí zjistit následující údaje:

- A. Dětský domov
 - délka pobytu v ústavním zařízení
 - vztah k DD
 - počet zařízení, kterými bývalí svěřenci prošli
 - současný vztah bývalých svěřenců k DD
 - kontakt s DD po 4-13 letech od odchodu
- B. Rodina
 - kontakt s rodinnými příslušníky při pobytu v DD
 - kontakt s rodinnými příslušníky po odchodu z DD
 - současný vztah k rodičům
 - vlastní rodina
- C. Vzdělání
 - dosažené vzdělání
 - nepřítomnost rodičů na vzdělávacím procesu
- D. Zaměstnání
 - současná zaměstnanost bývalých svěřenců DD
 - pomoc při výběru zaměstnání
 - problémy v zaměstnání
 - představy o zaměstnání
 - kolik zaměstnání jsi již vystřídal

- jak dlouho si hledal zaměstnání

3.4 Způsob zpracování dat

Data získaná dotazníkem jsem zpracovala pomocí absolutních a relativních četností. Relativní četnost je absolutní četnost vyjádřená v procentech vzhledem k celkovému počtu respondentů. Některá data jsem pak vyjádřila v tabulární formě.

3.5 Získaná data a jejich interpretace

Výsledky dotazníku jsou uvedeny v následujícím textu, který je rozčleněn podle sledovaných oblastí do 4 podkapitol - dětský domov, rodina, vzdělání, zaměstnání. V 5. podkapitole uvádím ještě některé další zjištěné skutečnosti. Každá sledovaná oblast obsahuje údaje o životní situaci zkoumaného vzorku svěřenců, kteří odcházeli v letech 1995-2004 po dosažení 18 let z dětských domovů spádového území severočeského regionu.

Výsledky, které se vztahují k průzkumu, jsem pro větší přehlednost uvedla zpravidla v tabulkách.

3.5.1 Dětský domov

Tabulka č.3: Délka pobytu v dětském domově

	Odchody dětí 1995-2004	
	N=104	
	počet	%
1-3	15	14,4
4-8	34	32,7
9-12	31	29,8
13-a více	24	23,1

Průměrný počet dětských domovů, které svěřenci ze zkoumaného vzorku základního souboru během svého života vystřídaly, byl dva, což uvedlo 44 respondentů (42,3%). Mladí lidé, kteří po 18. roce věku odcházeli v letech 1995-2004 z DD, jsou jedinci, kteří v dětském domově převážně žili dlouhodobě, jak vyplývá z tabulky č.3. Pouze 15 z nich (14,4%) strávili v dětském domově 1 - 3 roky svého života. Z tabulky č. 3 rovněž vyplývá, že 24 svěřenců (23,1%) vyrůstalo v DD už od předškolního věku, 31 jich (29,8%) bylo umístěných v počátku povinné školní docházky ve věku od 6 do 9 let, 34 svěřenců (32,7%) bylo umístěných ve věku 10 – 14 let a 15 svěřenců (14,4%) bylo umístěných ve věku 15 – 17 let.

Tabulka č. 4: Vztah k dětskému domovu

	Odchody dětí 1995-2004 N=104	
	počet	%
Vřelý	23	23
Neutrální	53	53
Špatný	24	24

Zkoumaný vzorek respondentů hodnotil svůj vztah k DD převážně jako neutrální (viz tabulka č.4). 24 bývalých svěřenců (24%) však hodnotilo svůj vztah k DD jako špatný. Domnívám se, že i po letech mnozí nevzpomínají na dětský domov v dobrém, což vychází z podstaty DD a to je odloučení od své původní rodiny. Avšak 53 neutrálních (53%) a 23 vřelých (23%) hodnocení, svědčí i o pozitivní roli dětského domova v životě bývalých svěřenců, a to přesto, že zde strávili většinu svého dětství.

Děti se tedy v dětském domově buď natolik zadaptovaly, že toto ústavní prostředí přijaly na místo své rodiny, anebo se naopak nezadaptovaly vůbec.

Tabulka č.5: Kontakt s DD po 4-13 letech od odchodu

	Odchody dětí 1995-2004 N=104	
	počet	%
Často	5	4,8
Zřídka	31	29,8
Nikdy	68	65,6

Pouze 5 respondentů (4,8%) ze zkoumaného vzorku uvedlo, že dětský domov, z kterého odešli navštěvují často. 31 dalších respondentů (29,8%) navštěvuje po propuštění svoje DD zřídka. Avšak co je nejvíce alarmující je počet respondentů, kteří nikdy nenavštívili DD po propuštění, jedná se o 68 respondentů (65,6%). Toto číslo je opravdu vysoké a dětské domovy by pravděpodobně měli s tímto jevem pracovat, aby i po propuštění se svěřenci k nim rádi a bez obav vraceli. Možná si někteří svěřenci nechtějí připomínat, že vyrůstali v DD a rádi by na to zapomněli, ale snahou dětského domova by měl být pravý opak. Jak je již výše uvedeno nelze získaná data generalizovat na celou danou populaci. Pravděpodobně ti respondenti, kteří zaslali dotazník zpět neměli s DD dobré zkušenosti.

3.5.2 Rodina

Co se týká pravidelnosti kontaktu bývalých svěřenců se svojí rodinou při pobytu v DD, tak 47 respondentů (45,2%) odpovědělo, že mělo s rodiči nepravidelný kontakt. Pravidelně se se svými rodiči stýkalo 34 respondentů (32,7%) a 23 respondentů (22,1%) se při svém pobytu v DD s rodiči nevidalo vůbec. Pokud byl kontakt pravidelný jezdili rodiče za dětmi při každé příležitosti na návštěvu a brali si je na každé prázdniny domů. Skutečně mohu potvrdit, že se i v DD Duchcov setkávám také spíše s nepravidelným kontaktem mezi rodiči a jejich dětmi. Velmi často se stává, že za tím, že si rodiče své děti nemohou vzít domů stojí finanční situace rodiny. Nic však nemění na tom, že by alespoň na návštěvu za dětmi rodiče přijet mohli, ale zde vítězí pohodlnost rodičů a ti za dětmi nepříjíždějí vůbec.

Tabulka č.6: Jak častý je současný kontakt s tvými rodiči

	Odchody dětí 1995-2004 N=104	
	počet	%
Pravidelný	36	34,6
Nepravidelný	40	38,5
Žádný	28	26,9

Z tabulky č. 6 vyplývá, že 40 dotázaných respondentů (38,5%) má nepravidelný nebo dokonce žádný 28 respondentů (26,9%) kontakt se svými rodiči. Pouze 36 respondentů (34,6%) je v pravidelném kontaktu se svými rodiči. Výsledky kontaktu s rodinou při pobytu v DD a současného kontaktu s rodiči jsou zajímavé. Respondenti se v průběhu svého pobytu v domově pravidelně stýkali se svou rodinou stejně často jako nyní. Zvýšil se počet respondentů, kteří již nejsou v kontaktu se svojí rodinou. Tyto děti tak několik let po svém odchodu z DD zůstaly zcela bez své původní rodiny. Je zřejmé, že chybějící kontakt s rodinou během pobytu svěřence v DD po jeho odchodu není znovu navázán a původní rodina již není znovu obnovena.

Tabulka č.7: Máš již svojí rodinu

	Odchody dětí 1995-2004 N=104	
	počet	%
Ano	51	49
Ne	53	51

Navzdory mému předpokladu z této otázky vyplývá, že většina ze zkoumaného vzorku 53 respondentů (51%) zatím nezaložila vlastní rodinu a je bezdětných (69 respondentů (62,6%). Pravděpodobně nejsou schopni přejít na jiný model soužití než jim poskytoval dětský domov a který skončil s jejich odchodem z DD.

3.5.2 Vzdělání

Tabulka č.8: Dosažené vzdělání

	Odchody dětí 1995-2004 N=104	
	počet	%
Základní škola	11	10,6
Učiliště (praktická škola)	73	70,2
Střední škola s maturitou	16	15,3
Vysoká škola	4	3,9
Ostatní	0	0

Přehled ukončeného vzdělání uvádí tabulka č.8. Je z ní zřejmé, že 73 respondentů (70,2%) dosáhlo nejvyššího vzdělání v Učilišti nebo v Praktické škole. Podle vyplněných dotazníků nejvíc respondentů navštěvovalo Praktickou školu (z uvedených 73 respondentů jich bylo víc jak polovina tedy 39 respondentů). Tuto skutečnost potvrzuje i fakt, že 65 respondentů (62,5%) se vzdělávalo ve speciální (zvláštní) škole, pouze 39 respondentů (37,5%) navštěvovalo základní školu. Absenci rodiny na vzdělávacím procesu pociťovalo 56 respondentů (53,8%), což je víc jak polovina zkoumaného vzorku. Z tohoto je patrné, že dětský domov a snaha jeho zaměstnanců ani zde nemůže plně nahradit rodinu.

3.5.4 Zaměstnání

Tato oblast týkající se zaměstnání je nejdůležitějším bodem v mé bakalářské práci. V této problematice jsem se nezaměřila pouze na bývalé svěřence z DD, ale oslovila jsem i zaměstnance Úřadů práce, kteří k mému velkému překvapení skoro všichni až na pár výjímek reagovali a k tématu se vyjádřili. Obrátila jsem se na 7 Úřadů práce (dále jen ÚP) v Severočeském regionu (ÚP Litoměřice, Chomutov, Ústí nad Labem, Teplice, Louny, Most a Děčín). Dva poslední jmenované ÚP mi svou odpověď do dnešního dne nezaslali. Na výše jmenované ÚP jsem rozeslala dopis, ve kterém jsem se dotazovala na následující :

- Jak lidem, kteří jsou propuštěni z DD Váš ÚP pomáhá?
- Kolik těchto lidí evidujete?
- Zda o Vaši pomoc stojí? Nebo jen přijdou, aby pobírali nějaké dávky?
- Pokud seženou práci, zda vydrží v zaměstnání či nikoliv?
- Jak velká je jejich úspěšnost na trhu práce?

I když jsem si od této spolupráce mnoho slibovala nakonec mi všechny ÚP ve skrze odpověděli stejně. Sdělili mi, že úřady práce nesledují informaci, zda uchazeč o zaměstnání či zájemce o zaměstnání žil před evidencí v dětském domově. Zákon o zaměstnanosti (č. 435/2004 Sb.) nám neumožňuje získávat informace, které nejsou rozhodující pro zprostředkování zaměstnání. V §33 tohoto zákona jsou vyjmenováni uchazeči o zaměstnání, kterým je věnována zvýšená péče při zprostředkování zaměstnání. Mezi jinými to jsou osoby do 25 let věku. Těmto uchazečům o zaměstnání úřad práce nabízí vypracování individuálního akčního plánu směřujícího ke zvýšení možnosti uplatnění uchazeče o zaměstnání na trhu práce. Pokud by někdo takové statistiky evidoval bylo by to svým způsobem diskriminační. Nakonec tedy pracuji jen z odpověďmi od respondentů a se svými vlastními zkušenostmi

Tabulka č. 9: Jsi zaměstnán

	Odchody dětí 1995-2004 N=104	
	počet	%
Ano	50	48,1
Ne	54	51,9

Z tabulky č. 9 jasně vyplývá, že 54 respondentů (51,9%) není zaměstnáno, tento výsledek je zajímavý, jelikož ukazuje situaci bývalých svěřenců z DD na trhu práce. I přesto, že většině ze zkoumaného vzorku pomáhali s výběrem zaměstnání buď zaměstnanci DD u 32 respondentů(30,8%) a nebo zaměstnanci ÚP u 39 respondentů (37,5%), avšak zůstává více jak polovina dotázaných svěřenců bez zaměstnání (viz.následující tabulka č. 10).

Tabulka č.10: Kdo ti pomáhal s výběrem zaměstnání

	Odchody dětí 1995-2004	
	N=104	
	počet	%
Sám	29	27,9
Zaměstnanci DD	32	30,8
Zaměstnanci ÚP	39	37,5
Někdo jiný	4	3,8

Tíživou situaci svěřenců na trhu práce dokresluje délka doby, po kterou hledala většina ze zkoumaného vzorku po odchodu z DD zaměstnání. 48 respondentů (46%) uvádí, že bylo nebo je dlouhodobě nezaměstnaná.

Tabulka č.11: Splňuje zaměstnání tvé představy

	Odchody dětí 1995-2004	
	N=104	
	počet	%
Ano	36	34,6
Ne	68	65,4

Jak dokládá tabulka č. 11 je třetina ze zkoumaného vzorku spokojena se svým zaměstnáním. Tento výsledek je ovlivněn zahrnutými negativními odpověďmi nezaměstnaných respondentů a celkovým zklamáním z vlastních pracovních možností. Z vlastní zkušenosti vím, že svěřenci při pobytu v DD mají pocit, že po odchodu z DD budou moci co nejvíce využít svůj vlastní potenciál a minimálně plnohodnotně se zařadit do společnosti, ale již při hledání zaměstnání zjišťují skutečnou situaci, která je zcela opačná od jejich dlouholeté vlastní představy o rychlém zbohatnutí, nabytí hmotných statků a společenské prestiže. Naprostá většina zaměstnaných ze zkoumaného vzorku (48 respondentů) již není ve svém původním zaměstnání a navíc pouze polovina z nich pracuje v oboru ve kterém se vzdělávali (26 respondentů).

Tabulka č.12: Máš problémy v zaměstnání

	Odchody dětí 1995-2004 N=104	
	počet	%
Ano	17	16,3
Ne	87	83,7

Rozdíl v představě o svém budoucím profesním životě a skutečností je pravděpodobně příčinou problémů v zaměstnání, které uvádí třetina zaměstnaných respondentů ze zkoumaného vzorku. Svěřenci přecházejí do zaměstnání z prostředí kde nejsou jasné autority a které má svůj vlastní řád a proto se bývalí svěřenci potýkají s problémy jako jsou: nepravidelná docházka do zaměstnání, nerespektování nadřízených – autorit, nedodržování pracovního řádu – kouření a mnoho dalších.

3.6 Shrnutí výsledků praktické části a diskuze

Výsledky průzkumu vzhledem k uvedeným předpokladům přinesly následující závěry.

Předpoklad P1, ve kterém jsem vyslovila přesvědčení, že mezi mladými lidmi vycházejícími po 18. roce věku z dětského domova budou převažovat svěřenci, kteří v tomto ústavním prostředí žily dlouhodobě, se potvrdila. Jen 14,4% respondentů ze zkoumaného vzorku strávilo v dětském domově dobu kratší jak tři roky. 23,1% ze zkoumaného vzorku bývalých svěřenců DD vyrůstali v ústavním prostředí již od svého předškolního věku (viz strana 40, tabulka č. 3). Výsledky o dlouhodobém pobytu dětí v ústavním prostředí jsou tedy známkou toho, že ačkoliv má dětský domov sloužit pouze jako přechodné útočiště dítěte na jeho cestě za svou vlastní či náhradní rodinnou, tak praxe je poněkud odlišná. Přitom právě děti, které vyrůstaly v dětském domově již od svého předškolního věku, jsou nejvíce ohroženy ústavní psychickou deprivací se všemi jejími následky. Dalším aspektem, který se negativně podílí na vývoji dítěte dlouhodobě umístěného v DD je přemísťování v rámci dětských domovů a s tím spojená ztráta vazeb a navazování nových kontaktů. Jelikož je pro vytvoření pevných mezilidských vztahů zapotřebí dlouhodobé soužití, což v případě vystřídání dětského domova neumožní u svěřence vznik takových to vazeb, které by nahrazovaly vazby rodinné.

V předpokladu P2, jsem očekávala, že převážná část mladých lidí, bývalých svěřenců z DD budou mít již svoji vlastní rodinu. Tento předpoklad se nepotvrdil. Z výsledků dotazníku kdy 51%, což je více jak polovina zkoumaného vzorku (viz strana 43, tabulka č. 7), uvedla, že nemá svoji vlastní rodinu a s přihlédnutím k prvnímu předpokladu lze usuzovat, že většina dotázaných svěřenců není schopná si vytvořit klasické rodinné vztahy. Většina z dotázaných má nepravidelný 38,5% nebo dokonce žádný 26,9% kontakt se svojí původní rodinou a mnoho jedinců se stává sociálně osiřelých (viz strana 42, tabulka č. 6). Pojem sociální osiřelost znamená, že rodiče těchto dětí nezemřeli, ale že se o ně nemohou, nedovedou nebo nechtějí starat.

Předpoklad P3, ve kterém jsem vyslovila přesvědčení, že mladí lidé, kteří již opustili DD budou dosahovat nižšího vzdělání než běžná populace, se potvrdil. Většina respondentů 70,2% ze zkoumaného vzorku byla nejvýše vzdělána v Praktické škole či Učilišti oproti stejně velikému vzorku běžné populace kde je ve větší míře zastoupeno úplné středoškolské vzdělání (viz strana 43, tabulka č. 8).

V předpokladu P4 jsem očekávala, že mladí lidé bývalí svěřenci DD budou zaměstnáni, avšak toto zaměstnání nebude splňovat jejich představy. Tento předpoklad se mi nepotvrdil ani nevyvrátil. Většina ze zkoumaného vzorku 51,9% uvedla, že je nezaměstnaná (viz strana

44, tabulka č. 9) a to převážně dlouhodobě. Jelikož polovina zaměstnaných respondentů uvedla, že nepracuje v zaměstnání, pro které se vzdělávala a třetina uvádí problémy v zaměstnání (viz strana 46, tabulka č. 12) vidím potvrzenou druhou část mého předpokladu týkající se splnění představ o zaměstnání. Z vlastní zkušenosti vím, že svěřenci vycházející z DD jsou zaměstnáni v nižších dělnických profesích jako je např. údržba městské zeleně, pomocný dělník, přidavač a další. Tyto profese jsou v rozporu s jejich dřívějšími představami o své budoucnosti jak již bylo uvedeno v získaných datech a jejich interpretacích – konkrétně v oblasti zaměstnání.

Jsem si vědoma, že výsledky mého průzkumu vychází z dotazníku, který není tak podrobný, aby přesně a konkrétně zmapoval životní situaci bývalých svěřenců do této práce zahrnutých dětských domovů, ale přesto jsem si jista, že zde uvedené výsledky dostatečně podložil.

4. Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala dětmi, které v letech 1995 – 2004 vycházeli z dětských domovů. V její výzkumné části jsem se pak zaměřila na svěřence dětských domovů severočeského regionu. Při mapování jejich životní situace se mi potvrdily dva ze čtyřech stanovených předpokladů. A to, že bývalí svěřenci pobývali v ústavní zařízení dlouhodobě a rovněž se potvrdilo, že mladí lidé z DD dosahovali nižší úrovně vzdělání než běžná populace. Předpoklad, že tito mladí lidé budou mít již své vlastní rodiny se však nepotvrdil. Dalším předpokladem, který se nepotvrdil se týkal zaměstnanosti bývalých svěřenců. Předpokládala jsem, že většina bude zaměstnaná bylo tomu však naopak. Druhá část tohoto předpokladu se mi potvrdila, neboť z odpovědí dotázaných vyplývá, že stávající zaměstnání nesplňuje jejich představy.

Odchodem nabytá samostatnost klade na mladé lidi z dětských domovů velké nároky, které mohou, ale i nemusí zvládnout. Nakolik bude jejich začlenění do společnosti úspěšné, je otázkou jak jejich vůle vést běžný způsob života tak i toho, zda naleznou podporu a potřebnou pomoc ve svém blízkém či širokém okolí.

Zejména v poslední době vznikají nová azylová zařízení Domy na půl cesty, která jsou speciálně určena na pomoc právě mladým dospělým po jejich odchodu z výchovných zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy. V severočeském regionu je však kapacita těchto zařízení velice malá v porovnání s počtem dětí opouštějící každoročně dětské domovy. Rovněž by dětem z DD měla jejich cestu za samostatností usnadnit spolupráce ústavních zařízení se sociálními kurátory magistrátů města nebo městských úřadů. Avšak z vlastní zkušenosti vím, že ne všechny městské úřady se věnují této otázce dostatečně. Například péče kurátorů Magistrátu města Teplice je na velice dobré úrovni, pracovníci vždy vynaložili veškeré úsilí, aby svěřencům vycházejících z dětských domovů nějakým způsobem pomohli. Na některých městských úřadech či magistrátech města je stále prostor ke zlepšení.

Odpovědnost za mladého člověka, který opouští výchovné zařízení, ale i přesto zůstává velkou měrou především na řediteli dětského domova jeho individuálním přístupem k problematice a samozřejmě na ostatních pracovnících DD jako jsou vychovatelé či sociální pracovníci. V jejím řešení, např. smlouva o prodlouženém pobytu nezaopatřené osoby v zařízení, vše je však omezeno nedostatkem financí. Jeho základní povinností by proto mělo být, aby alespoň zajistil dítěti při jeho odchodu z ústavního zařízení dostatečné ekonomické zabezpečení, včetně zaměstnání.

Výše uvedené pomocné prostředky pouze suplují přirozenou základní funkci rodiny, ale ve většině případů jsou jedinou dostupnou a využitelnou alternativou, i přes například zde podložené nedostatky.

Cílem mé práce bylo problematiku bývalých svěřenců z DD poodkrýt a stát se možným podkladem pro další bakalářské práce na dané téma. Zde bych zejména doporučovala podrobnější rozpracování mnou sledovaných oblastí a dále se zaměřit na životní situaci mladých lidí při jejich odchodu po 18. roce věku ne už z pohledu svěřence DD, ale z pohledu dětského domova jako instituce.

Svou práci bych ukončila následujícími slovy. Než vylétne ptáče z hnízda, je třeba mu ukázat, jak se mává křídly, a teprve potom mu říci: „Leť!“ A to samé platí i pro mladé lidi z dětských domovů a všechny ostatní, kteří jsou za ně zodpovědní.

5. Navrhovaná opatření

V celé práci se zabývám svěřenci, kteří byli propuštěni z dětského domova po dovršení 18-ti let nebo po ukončení studia. Tito mladí lidé, kteří odchází na počátku dospělosti do samostatného života, nejsou ústavem na tento krok vůbec připraveni. Opouští zdi ústavu bez základních dovedností jak se o sebe postarat. Jejich chování je zatíženo řadou patologických projevů, které jednoznačně souvisí s pobytem v ústavním zařízení. Jedná se například o hierarchii ve skupině, kdy nejvíce uznávanými dětmi v DD jsou ty děti, které mají výchovné problémy, které se nebojí postavit dospělým a tento pohled na svět si sebou odnášejí svěřenci do života. I já vím, že pokud u nás v DD měl někdo problémy a nejlépe s uznáváním autority k dospělému, byl mezi ostatními dětmi „kingem“. Po propuštění z DD i nadále vyhledávají osoby s problémovým chováním, které by je vedli a usnadnili vstup do života mimo ústav. Tito svěřenci se do společnosti ve většině případů do společnosti nezačlení a často se dostávají do střetu ze zákonem.

Tito svěřenci nemají moc možností kam by se obrátili o pomoc. Jejich rodiny jsou často neschopné jim jakoukoliv pomoc poskytnout. Nebylo by tedy od věci více do péče o děti v DD zahrnout jejich vlastní rodiče, kteří se v mnoha případech aniž by k tomu měli jakýkoliv důvod, přestanou o své děti zajímat. Měli by být vytvořeny lepší vztahy mezi dětským domovem, rodinou a pracovníky z městských úřadů. Z vlastní zkušenosti vím, že tato spolupráce je mnohdy na bodu mrazu a stačilo by kolikrát velice málo a vše by fungovalo tak jak má. V mnohých případech rodiny zpohodlní a je jim za těžko se o své dítě postarat, natož ho opět mít doma a starat se o něj. Znáám mnoho případů kdy dítě opustilo dětský domov s jistým finančním obnosem do začátku, vrátilo se zpět do své původní rodiny a po utracení veškerých financí skončilo na ulici bez střechy nad hlavou a bez rodiny a bez prostředků. Rodina, ale i svěřenec odvykli po době strávené v dětském domově vzájemnému soužití a rodinné vztahy se již neobnoví.

Propuštění svěřenci se obrací na svůj dětský domov, ale zde se spíše hlásí pokud jsou úspěšní a neradi si říkají o podporu. Tento fakt jsem odpozorovala za léta praxe v dětském domově a mám ho potvrzen i od svých kolegyně z ostatních dětských domovů. Dalším zařízením kdo může pomoci jsou Domy na půli cesty, ale těch je v naší republice pomálu a jsou většinou plně obsazeny. Je však zde možnost, aby bývalí svěřenci docházeli do těchto zařízení na konzultace, ale v každém městě tato možnost není. Dalším velkým omezením je fakt, že do domu na půli cesty přichází již dospělí lidé, jejich návyky, normy, hodnoty, apod. se obtížně přetváří nebo je to již zcela nemožné. Klient, který v rámci domu na půli cesty

dobře funguje a jeví se jako úspěšný, přesto nemusí zvládnout tlak samostatného života, pokud již není ohraničen institucí.

Je pravdou, že se v poslední době rozbíhají různé projekty, které se zaměřují na tuto skupinu lidí, např. Nadace Terezy Maxové či různé nestátní organizace. Těchto projektů je však minimum. Domnívám se, že k lidem, kteří již DD opustili se informace o těchto organizacích dostávají velice špatně, takže stejně je mladý člověk odkázán většinou sám na sebe a ne vždy si s tím umí poradit a proto se mnohdy ocitá na šikmé ploše.

Mám pocit, že by měl být vytvořen nějaký následný systém péče o tyto bývalé svěřence, který by jim pomohl se zařadit do společnosti. Tento systém by měl být garantován státem, protože počet dětí, které každoročně opouští dětské domovy je velký a proto by měl mít stát zájem na jejich dalším osudu.

Dalším možným řešením, které by mohlo zmírnit nepřípravenost svěřenců na vstup do běžného života, by byla větší péče dětských domovů o tuto oblast. Děti by měli být s okolním životem seznamováni v průběhu celého pobytu v DD. Avšak praxe je taková, že jsou odtrženi od „normálního“ života a život v DD lze přirovnat k životu ve skleníku, kdy se s obvyklými situacemi, věcmi setkávají děti jen zřídka. Pak je pro ně problémem obyčejný nákup v samoobsluze, manipulace s penězi, vyřízení jakékoliv záležitosti na úřadě jako třeba zařízení občanského průkazu či pasu a mnoho jiného. V tom spatřuji možnost dětských domovů jak mohou svým dětem pomoci. Každý dětský domov by měl mít vypracovaný individuální program pro přípravu svěřence na život mimo DD. Tento program by obsahoval úkoly každodenního života, pevně dané časové body, kdy by svěřenec konzultoval svoji připravenost s daným odborníkem. Tento program by byl průběžně vyhodnocován a v případě potřeby vhodně upravován. V tomto způsobu přípravy svěřence vidím největší potenciál oproti shora navrhovanému státnímu systému péče, jelikož tento by pracoval již z propuštěným svěřencem a který by pomáhal při řešení právě vzniklých situací. Toto by byla pomoc jednorázová a často se opakující, protože pracuje s nepřípraveným svěřencem. Pracovali by dětské domovy svědomitě a používali by individuální program pro přípravu svěřence na život mimo DD a ostatních podpůrné prostředky, troufám si tvrdit, že by nebyl nutný vznik mnoha státních a soukromých následných institucí a došlo by tak ke snížení velkých finančních výdajů v oblasti sociální práce.

6. Seznam použitých zdrojů

- [1] DUNOVSKÝ, J. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 1999. 279 s. ISBN 80-7169-254-9
- [2] FOND OHROŽENÝCH DĚTÍ (Klokánek). *Ústavní péče*. 2006.
<http://www.fod.cz/stranky/klokánek/pece.htm#1>
- [3] HRDLIČKOVÁ, V., PÁVKOVÁ, J. *Výchovně vzdělávací práce v dětských domovech*. 1. vyd. Praha: SPN, 1987. 219 s.
- [4] HRDLIČKOVÁ, V. *Spolupráce dětských domovů s rodinou*. Vychovatel, 1994, roč. XXXVIII. č. 5 – 6, s. 21-23.
- [5] JOHNOVÁ, M. *Standardy kvality sociálních služeb*. 1. vyd. Praha: MPSV, 2002. 24 s. ISBN 80-86552-23-3
- [6] KOLUCHOVÁ, J. *Diagnostika a reparabilita psychické deprivace*. 1. vyd. Praha: SPN, 1987. 139 s.
- [7] KOVAŘÍK, J., KUKLA, L. *Děti v české republice v roce 1996. Situační analýza stavu a vývoje dětí v ČR*. Praha: Český výbor pro UNICEF, 1997. 222 s.
- [8] LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 4. vyd., přeprac. a dopl. Praha: Grada Publishing, 2006. 368 s. ISBN 80-247-1284-9
- [9] MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z. *Děti, rodin a stres*. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 1994. 214 s. ISBN 80-85824-06-X
- [10] MATĚJČEK, Z., BUBLEOVÁ, V., KOVAŘÍK, J. *Pozdní následky psychické deprivace a subdeprivace*. 1. vyd. Praha: Psychiatrické centrum, 1997. 69 s. ISBN 80-85121-89-1
- [11] MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. 144 s. ISBN 80-85850-24-9
- [12] MATOUŠEK, O. *Ústavní péče*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. 138 s. ISBN 80-85850-08-7
- [13] MPSV, *Práva dětí a jejich ochrana v České republice*. 2007.
<http://www.mpsv.cz/cs/4356>
- [14] NADACE CIVILIA. 2006. www.civilia/ustavni_a_ochranna_vychova.html
- [15] NOVÁKOVÁ, D. *Dům na půli cesty*. Postupová práce. Praha: 1999, Karlova univerzita, Fakulta sociálních věd
- [16] ŠEVČÍK, L. *Bez názvu*. 2006. <http://anv.skolniweb.cz/file.php?rid=49>
- [17] ŠVANCAR, Z., BURIÁNOVÁ, J. *Speciálně-pedagogické problémy ústavní výchovy*. 1. vyd. Praha: SPN, 1988. 215 s.

- [18] VÁGNEROVÁ, M. *Důsledky nestandardní zkušenosti, citové deprivace a subdeprivace v dětství*. Československá psychologie, 1997, roč. 39, č. 6, s. 555 - 559.
- [19] Vyhláška č. 438/2006 Sb., kterou se stanoví podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních
- [20] VYMĚTAL, J. *Úzkostné děti a jejich výchova*. 1. vyd. Praha: SPN, 1979. 167 s.
- [21] Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině
- [22] Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- [23] Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů
- [24] Zákon č. 218/2003 o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů
- [25] Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí a jeho novelizace v zákoně č. 373/2006 Sb.,
- [26] ZEŤÁK, M. *Výchova k manželství a rodičovství v dětských domovech*. Vychovatel, 1991, roč. 35, č. 1, s. 18 - 19.

7. Seznam příloh

Příloha č. 1: Tabulka - přehled počtu dětí pro výzkum podle jednotlivých zařízení (viz text – str. 15)

Příloha č. 2: Smlouva o prodlouženém pobytu nezaopatřené osoby v zařízení (viz text – str. 23)

Příloha č. 3: Oznámení o nadcházejícím propuštění (dotazník) (viz text – str. 29)

Příloha č. 4: Vnitřní řád DD Duchcov (viz text – str. 30)

Příloha č. 5: Materiály o Domech na půl cesty (viz text – str. 35)

Příloha č. 6: Zpracovaný dotazník (viz text – str. 39)

8. Přílohy

Příloha č. 1

Přehled počtu dětí pro výzkum podle jednotlivých zařízení

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Celkem
DÚM Ostrava	17	10	9	12	5	12	19	20	32	26	162
VÚ Dřevohostice	29	32	31	30	26	28	31	27	23	25	282
VÚ Nový Jičín	45	39	56	38	40	39	40	35	41	49	422
VÚ Ostrava	67	44	37	25	29	24	18	39	34	17	334
VÚ Vidnava	0	0	0	5	22	20	39	22	29	27	164
VÚ Žulová	0	0	0	0	13	11	13	10	7	20	74

DÚM Praha 2,Lub.	33	24	27	22	19	14	27	17	18	20	221
VÚ Dvůr Králové	24	24	22	50	43	46	41	33	33	30	346
VÚ Buškovice	31	28	31	36	32	29	30	40	30	34	321
VÚ Hostouň	4	5	11	16	11	9	11	5	9	13	94
VÚ Hostouň-N.Domky	7	27	17	28	23	45	55	38	51	32	323
VÚ Chrástava	11	11	12	9	13	8	12	14	8	14	112
VÚ Hostinné	17	13	20	21	14	20	21	18	25	24	193
VÚ Kutná Hora	24	35	14	10	13	17	17	8	12	14	164
VÚ Obořiště	25	23	35	45	27	33	28	28	23	28	295
VÚ Praha 9	5	10	10	20	15	24	17	22	18	21	162
VÚ Pšov	31	51	56	43	36	39	42	38	45	47	428
VÚ Terešov	20	34	30	29	23	28	17	32	9	28	250

DÚM Brno,Vesl.	28	23	19	31	29	32	28	37	45	44	316
VÚ Troskotovice	14	15	20	9	11	12	11	11	17	15	135
VÚ Chvalčov	7	16	14	19	12	12	11	8	15	10	124
VÚ Olešnice	5	9	16	11	5	3	10	7	13	12	91
VÚ Střílky	0	0	7	11	14	26	31	31	33	30	183
VÚ Višňová	26	32	30	29	37	31	28	49	31	48	341
VÚ Velké Meziříčí	20	16	18	20	15	23	13	20	19	13	177
VÚ V.Mez.-Žďár n.Sáz.	14	17	13	13	11	11	14	9	9	5	116
VÚ V.Mez.-Janštejn	14	20	19	24	22	23	18	21	21	19	201

DÚ a SVP Praha 4 Hodkovičky	32	26	18	28	36	22	29	46	61	47	345
VÚ a DDŠ Počátky	24	9	22	22	20	22	20	14	23	13	189
VÚ a DDŠ Kostomlaty	23	45	39	28	38	40	29	39	11	11	303
VÚ Jindřichův Hradec	14	19	17	19	20	19	22	19	16	20	185
VÚ Černovice	51	54	34	41	47	46	47	51	50	31	452
VÚ Nová Role	49	31	40	35	46	25	34	36	36	32	364

DDÚ Bohumín	0	0	0	0	2	2	6	5	6	7	28
DD Radkov-Dubová	8	4	7	7	5	18	12	13	8	7	89
DD Horní Benešov	10	13	9	3	6	7	4	3	3	3	61
dd Lichnov	8	4	13	7	7	7	5	7	7	18	83
DD Mílotice	1	1	4	2	10	3	2	5	4	5	37
DD Čeladná	19	8	10	11	3	14	8	6	14	9	102
DD F.Místek-Bruzovská	2	2	2	4	2	3	8	5	4	1	33
DD Karviná	9	8	15	9	23	6	9	7	13	7	106
DD Melč	0	3	4	0	6	11	5	11	5	18	63
DD Opava	11	12	15	10	10	17	17	21	22	15	150
DD Vrbno	0	2	4	3	2	1	2	2	12	3	31
DD Fulnek	1	2	1	3	1	2	4	3	6	2	25

DD Sl.Ostrava-Vizina	3	2	3	7	6	0	5	6	2	7	41
DD F.Místek-Hráz	12	13	13	10	5	7	8	9	10	14	101
DD Havířov	7	10	12	7	4	7	2	5	7	6	67
DD Nový Jičín	1	1	4	15	2	8	5	7	7	10	60
DD Příbor	7	2	7	2	2	5	2	1	7	5	40
DD Budišov	3	1	0	2	3	2	5	2	2	6	26
DD Ostrava-Hrabová	7	8	9	4	8	3	5	15	3	8	70
DD Sl.Ostrava-Bukovanského	4	3	4	8	4	5	8	4	1	2	43
DD Velké Heraltice	5	10	5	4	10	7	12	14	23	16	106
DD Těrlicko	10	6	14	7	6	5	5	9	3	1	66

Přehled počtu dětí pro výzkum podle jednotlivých zařízení

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Celkem
DDÚ Brno-Hlinky	37	27	21	13	11	9	7	9	4	2	140
DD Předklášteří	1	1	1	3	2	1	1	2	2	3	17
MŠ a DD Vřesovice	1	3	0	5	2	5	2	2	2	5	27
DD Nenkovice	1	1	2	2	1	1	0	3	3	3	17
DD Račice	11	8	16	6	6	7	10	10	8	15	97
DD Náměšť n.Oslavou	3	3	2	3	1	4	3	6	4	2	31
DD Budkov	3	5	7	5	11	5	4	13	3	2	58
DD Bojkovice	7	7	5	7	3	6	2	3	5	5	50
DD Boskovice	0	0	0	1	3	3	0	3	6	1	17
DD Rovečná	7	11	6	7	4	5	2	4	5	8	59
DD Hodnín u Kunštátu	1	6	10	1	2	2	2	7	0	5	36
DD Brno Dagmar	6	2	2	5	2	6	1	4	2	2	32
DD Mikulov	6	1	3	3	3	2	5	1	1	3	28
DD Hodonín	9	3	5	4	5	5	1	10	4	4	50
DD Telč	5	2	2	2	4	4	5	3	1	4	32
DD Kroměříž	4	6	6	5	6	4	3	10	4	8	56
DD Hrotovice	3	1	1	0	2	1	1	2	0	2	13
DD Jemnice	2	4	2	4	8	0	1	5	2	0	28
DD Uh.Hradiště	2	6	4	7	10	7	5	3	2	4	50
DD Uh.Ostroh	3	7	2	1	3	7	0	5	4	3	35
DD Znojmo	7	6	6	0	6	5	2	2	4	8	46
SDD Budišov-Holeje	0	0	0	0	0	6	3	1	3	4	17
DD Tišnov	5	5	9	7	1	1	9	4	6	2	49
DD Vranov u Brna	11	11	7	4	7	11	0	4	3	2	60
DD Jílová	3	4	6	2	4	3	2	2	2	1	29
DD ZŠ Jihlava	4	3	7	6	4	1	1	2	2	3	33
DD ZŠ Bystřice p.Host.	1	1	3	3	4	2	2	1	2	4	23
VÚ,DD Mor.Krumlov	18	12	17	10	14	11	10	21	17	13	143
DD Strážnice	2	9	4	7	1	5	3	3	2	4	40

DDÚ Hradec Králové	20	5	2	5	0	5	2	4	2	2	47
DD Broumov	0	0	0	5	3	2	2	1	4	0	17
DD Pardubice	5	5	7	5	5	5	10	4	2	10	58
DD Podštejn	3	3	2	3	3	2	4	3	4	8	35
DD Semily	2	8	6	3	6	5	4	5	4	3	46
DD Vrchlabí	0	8	7	5	8	4	7	6	11	6	62
DD Dolní Lánov	15	20	6	9	11	7	11	8	5	9	101
DD Nechanice	4	8	7	7	8	5	4	13	5	11	72
DD Holice	6	13	7	12	8	5	11	1	6	18	87

DD Sedloňov	0	0	0	9	7	9	1	1	8	0	35
DD Mor. Třebová	0	0	1	0	1	5	7	2	5	6	27
DD Polička	2	6	3	6	1	3	6	5	3	6	41
DD Dolní Čermná	4	1	3	5	0	2	4	1	4	3	27
DD Horní Čermná	1	0	1	1	5	3	8	2	1	7	29
DDŠ Hrochův Týnec	2	4	3	5	6	10	6	3	5	8	52
DDŠ Kostelec n.Orlicí	7	4	4	5	5	4	2	3	7	4	45
DDŠ Vrchlabí	12	6	11	10	9	11	10	11	16	16	112
DDŠ Horní Maršov	0	4	3	6	1	2	5	1	5	3	30
DDŠ Králíky	22	14	14	6	7	10	6	12	6	6	103
VÚ Brandýs	0	0	0	4	7	11	17	20	13	3	75
ZŠ spec. Jaroměř	2	1	1	1	0	0	1	0	5	5	16
ZvŠI Kostelec n. Orlicí	0	1	0	1	0	4	2	4	4	3	19

Přehled počtu dětí pro výzkum podle jednotlivých zařízení

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Celkem
DDÚ Olomouc	3	1	5	8	12	4	8	9	10	5	65
DD Zlín Lazy 3695	0	0	0	2	1	1	2	3	1	3	13
DD Valašské Klobouky	1	7	5	8	9	4	3	6	3	7	53
DD Litovel	0	3	3	2	5	7	2	3	0	1	26
DD Olomouc	10	6	6	8	9	3	8	9	8	7	74
DD Hranice	3	10	11	9	2	5	7	3	1	3	54
DD Lipník n. Bečvou	4	4	8	4	8	3	5	2	5	4	47
DD Přerov	3	3	5	2	3	5	6	7	2	5	41
DD Štítý	3	3	6	13	9	2	7	6	17	11	77
DD Zašová	5	9	5	4	5	3	1	5	7	0	44
DD Valašské Meziříčí	4	6	6	7	3	9	4	8	6	6	59
DD Čechy p.Kosířem	0	0	0	2	0	1	3	4	4	4	18
DD Liptál	3	10	10	7	7	14	7	5	1	8	72
DD Zábřeh	11	5	4	6	6	8	13	18	8	7	86
DD Vizovice, Chraštěnovská	5	0	1	1	4	1	0	2	2	1	17
DD Zlín Lazy 3689	1	3	4	4	3	4	1	2	2	4	28
Konice	2	0	4	5	3	2	0	4	3	1	24
DD Plumlov	1	9	4	11	3	8	0	0	2	12	50
DD Černá Voda	7	4	10	4	8	6	6	1	9	4	59
DD Jeseník	1	1	2	3	3	10	12	3	7	7	49
DDŠ Veselíčko	1	16	14	16	1	6	4	3	3	4	68
DDŠ Kouty nad Desnou	15	20	20	21	15	11	15	10	15	5	147
DD Vizovice, Masarykovo	1	1	4	2	2	6	2	3	0	1	22

DDÚ Homole	2	1	2	5	1	3	5	4	2	4	29
DD České Budějovice	0	0	0	0	0	0	0	5	0	6	11
DD Písek	2	3	9	6	7	4	9	2	15	4	61
DD Humpolec	14	7	13	8	8	6	3	16	10	4	89
DD Senožaty	21	11	21	20	6	20	17	7	9	7	139

DD Zábřeh u Písku	1	4	7	4	3	5	6	3	8	10	51
DD Zbytiny	3	5	4	2	3	1	1	0	1	1	21
DD Volyně	0	0	3	0	3	6	7	1	6	4	30
DD Nová Ves u Chotěboře	4	4	6	5	11	11	6	8	9	10	74
DD Boršov n.Vltavou	5	6	1	7	3	2	6	8	10	3	51
DD Horní Planá	2	6	6	13	12	15	27	8	19	14	122
DD Žichovec	13	11	8	11	6	11	4	9	6	6	85
DD Radenín	13	6	6	8	1	1	4	5	5	7	56
DD Šindlový Dvory	8	3	3	7	7	3	7	8	4	3	53

DDÚ Dobřichovice	0	5	1	3	3	9	9	5	8	12	55
DD Přestavlky	5	4	5	10	4	2	11	7	3	12	63
DD Krnsko	18	8	5	11	9	9	7	14	12	10	103
DD Nové Strašecí	9	5	9	5	1	4	0	7	5	1	46
DD Zruč n. Sázavou	1	5	8	8	4	2	6	6	4	3	47
DD Sazená	7	2	4	2	2	3	5	8	4	7	44
DD Kralupy n. Vltavou	2	3	4	1	4	3	3	2	2	3	27
DD Nymburk	3	10	8	2	2	10	11	13	7	6	72
DD Solenice	3	1	8	6	20	12	10	7	3	13	83
DD Korkyně	0	1	2	1	3	3	0	4	0	4	18
DD Sedlec-Prčice	0	8	1	6	2	3	1	2	5	2	30
DD Ledce	11	7	12	7	6	2	8	13	4	9	79
DDŠ Býchory	5	6	15	13	9	5	13	13	9	5	93
DDŠ Liběchov	14	9	9	13	6	8	1	11	10	7	88
DDŠ Slaný	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3	5
DD Mladá Boleslav	1	0	1	2	1	2	4	1	6	1	19
DDŠ Jetřichovice	4	17	15	13	13	7	10	8	13	7	107

Přehled počtu dětí pro výzkum podle jednotlivých zařízení

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Celkem
DDÚ Liberec	5	5	5	6	13	4	12	9	11	7	77
DD Dubá-Deštná	3	1	4	1	1	4	6	2	6	2	30
DD Žatec	3	6	6	8	11	11	8	13	17	20	103
DD Česká Lípa	3	5	6	11	9	4	5	3	2	9	57
DD Jabloné v Podještědí	9	9	5	9	8	7	5	6	11	12	81
DD Lipová u Šluknova	8	6	12	7	12	18	15	8	16	18	120
DD Chomutov	14	7	7	5	5	3	17	15	9	9	91
DD Mašlov	2	5	4	6	8	2	7	4	7	3	48
DD Vysoká Pec	1	4	17	6	6	3	1	2	4	3	47
DD Jablonec n. Nisou	1	6	4	6	4	12	10	11	12	5	71
DD Dlažkovice	5	7	14	14	23	7	11	8	6	13	108
DD Hora Sv. Kateřiny	2	2	5	7	7	3	7	3	7	3	46
DD Krupka	9	4	0	14	4	6	9	11	19	6	82
DD Tuchlov	7	6	6	5	6	9	7	1	5	3	55
DD Ústí n.L. Střekov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
DD Ústí n.L.Sev.Terasa	2	3	12	12	12	4	7	6	10	6	74
DD Tisá	5	6	12	10	5	10	5	6	4	7	70
DD Krásná Lípa	1	3	7	7	2	6	4	7	4	3	44

DD Česká Kamenice	6	10	10	9	7	12	14	4	3	4	79
DD Frýdlant	4	10	10	10	12	11	5	11	9	6	88
DD Litoměřice	8	7	11	5	9	4	5	10	4	4	67
DD Most	6	20	27	18	10	19	6	17	8	20	151
DD Krompach	7	4	0	3	1	5	3	4	9	9	45
DD Duchcov	6	8	7	4	8	16	7	11	6	8	81
DDŠ Hamr na Jezeře	4	4	7	4	6	8	4	1	6	9	53
DDŠ Boletice	27	57	62	80	57	77	62	76	82	64	644
DDŠ Jiříkov	9	7	10	6	4	12	11	4	13	7	83
VÚ,DDŠ Místo u.Chom.	5	13	3	16	14	9	24	16	17	23	140

DDÚ Plzeň	5	5	5	6	13	4	12	9	11	7	77
DD Aš	5	8	2	3	4	0	7	4	8	9	50
DD Cheb	0	1	0	6	0	3	2	4	4	3	23
DD Mariánské Lázně	3	4	6	5	6	8	7	3	4	7	53
DD Karlovy Vary	3	3	5	14	3	1	6	6	6	4	51
DD Ostrov	14	9	27	19	14	10	12	12	10	11	138
DD Horní Slavkov	4	5	8	10	6	6	7	5	9	5	65
DD Planá	4	2	7	3	2	5	1	4	7	3	38
DD Tachov	3	2	7	5	7	3	8	5	5	11	56
DD Horšovský Týn	8	7	10	10	3	6	7	5	8	1	65
DD Staňkov	6	11	9	7	8	6	4	10	5	2	68
DD Plesná	6	7	5	4	2	11	11	5	10	10	71
DD Mezirolí	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
DD Kašperské Hory	15	19	17	9	17	12	16	13	8	12	138
DD Plzeň	7	8	10	3	8	3	10	8	6	11	74
DD Nepomuk	3	14	5	6	6	6	4	5	14	10	73
DDŠ Měcholupy	4	6	6	13	13	8	9	8	4	11	82
DDŠ Žlutice	8	13	12	5	8	5	10	6	9	6	82

DDÚ Praha 4 Mich.les	7	13	4	7	8	8	8	11	9	8	83
D Dolní Počernice	8	7	16	9	11	13	7	8	13	9	101
DD Benešov-Racek	10	15	4	6	8	5	1	2	3	1	55
DD Klánovice	11	19	12	8	8	19	14	9	9	8	117
DD Pyšely	12	12	5	0	7	14	2	14	9	7	82
DD Sázava	1	4	8	1	0	4	2	2	6	5	33
DDŠ Praha 2	9	5	5	8	11	10	11	8	7	8	82
DDŠ Načeradec	5	5	4	1	0	3	9	3	4	3	37

celkem za síť:

19221

Příloha č. 2

**DĚTSKÝ DOMOV, ZÁKLADNÍ ŠKOLA PRAKTICKÁ, PRAKTICKÁ ŠKOLA,
ŠKOLNÍ JÍDELNA a ŠKOLNÍ DRUŽINA, příspěvková organizace
Školní 1, D U C H C O V, 419 01**

Č.j. 1162/2006

Smlouva

o prodlouženém pobytu nezaopatřené osoby v zařízení

podle zákona č.109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů v souladu s § 2 odst. 6 .

Smluvní strany:

Školské zařízení:

Dětský domov, Základní škola praktická, Praktická škola, Školní jídelna a Školní družina, příspěvková organizace, Školní 1, 419 01 Duchcov /dále jen Dětský domov/
IČO 61 515 582

Zastoupený: Mgr. Blankou Stádníkovou, ředitelkou

a

Nezaopatřená osoba:

Alžběta Nová, RČ 88 35 28/3024

Litvínov, Česká 480

se dnešního dne dohodli na této smlouvě:

I.

Nezaopatřená osoba byla do dnešního dne umístěna v Dětském domově na základě Rozsudku Okresního soudu Praha čj. 19 P 143/95-141 ze dne 31.10.2005 / PM 14.12.2005/.

Dnešním dnem nabývá nezaopatřená osoba zletilosti.

II.

Nezaopatřená osoba studuje 3. rokem SOU, OU a U ul. Jana Palacha 2/711 v Ústí n.L. V souladu s příslušným ustanovením zákona č. 109/2002 Sb. se obě smluvní strany dohodly na setrvání nezaopatřené osoby v DD do ukončení přípravy na povolání a to na základě žádosti nezaopatřené osoby a za níže uvedených podmínek.

III.

Nezaopatřená osoba se zavazuje, že bude dodržovat vnitřní řád DD Duchcov. Nezaopatřená osoba je povinna přispívat příspěvkem na úhradu péče poskytované dětem v zařízeních v celkové výši 1.885,- Kč/měs. Dle zákona č. 109/2002 Sb., § 27 odst. 2 a § 29 odst. 2., kterým se stanoví výše příspěvku na úhradu péče dětem v plném přímém zaopatření pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Nezaopatřená osoba se zavazuje, že bude poskytovat DD k úhradě příspěvku přiznané dávky státní

sociální podpory a dávky sociální péče, které obdrží od příslušného úřadu po dobu svého pobytu v DD. Přeplatek z vlastního příjmu bude zasílán na vkladní knížku klientky nebo na účet. Klientka se zavazuje stanovený příspěvek uhradit vždy 15. dne následujícího měsíce a to počínaje dnem 28.9.2006.

Nezaopatřená osoba potvrzuje, že byla seznámena s vnitřním řádem a zákonem tohoto článku smlouvy.

Dodržováním vnitřního řádu se m.j. rozumí:

- zákaz užívání alkoholu v prostorách DD, stejně tak i vnášení alkoholických nápojů do DD a zákaz příchodu do DD pod viditelným vlivem alkoholu
- respektování odběru stravy v DD
- zákaz prokazatelných projevů a propagace rasové nesnášenlivosti, hrubého násilí, zákaz kouření, aplikace drog včetně marihuany a všech forem agresivity vůči dětem a pracovníkům DD
- zákaz úmyslného sebepoškozování a poškozování majetku DD, včetně jeho zničení nebo zcizení
- i nadále dodržovat pořádek v osobních věcech a ve společných prostorách DD a podílet se na jejich úklidu
- oznamovat vždy odchody a příchody včetně místa při pobytu mimo delším než jeden den, pobyt mimo DD hlásit prostřednictvím vychovatele
- řádně plnit školní docházku
- přizpůsobit se potřebám organizace činnosti DD, zejména svou účastí na akcích DD v době jeho uzavření z provozních důvodů, a to pokud klientka nemá možnost pobývat v této době mimo DD samostatně, např. z důvodů nezajištěného náhradního ubytování či nedostatku finančních prostředků
- dodržování obecně platných norem a zásad slušného chování mezi lidmi na veřejnosti
- po trojnásobném porušení vnitřního řádu bude dále následovat upozornění od ředitele s ukončením dle podmínek smlouvy v bodě IV.

Plnoleté nezaopatřené osoby mají všechna práva zletilého občana ČR, zejména pak:

- zrušit dohodu o setrvání v DD
- organizovat svůj volný čas, zejména o sobotách, nedělích, svátcích a prázdninách
- rozhodovat o nakládání se svými příjmy

Nezaopatřená osoba se zavazuje nenakládat s naspořenými finančními prostředky z případného sirotčího důchodu do svého odchodu z DD, poněvadž si je vědoma toho, že tyto prostředky mají sloužit k bezproblémovějšímu vykročení do vlastního života po opuštění DD. Výjimku tvoří pořizování věcí do výbavy, výdaje sloužící ke zvýšení vlastní kvalifikace /kurzy, autoškola, nadstandartní lékařská péče, antikoncepce apod./

Nezaopatřená osoba souhlasí, že v případě ukončení učebního či studijního oboru vlastní vinou, přičemž nedokončení oboru bylo smluvně školou ošetřeno finančními sankcemi, aby DD užil jeho případné úspory ke krytí finanční sankce.

Nezaopatřená osoba souhlasí, aby škola poskytovala informace o jejím prospěchu a chování zástupcům DD.

IV.

DD umožní nezaopatřené osobě pobyt v DD po dovršení zletilosti a řádně ukončit přípravu na povolání, pokud bude dodržovat podmínky této smlouvy. Pokud nezaopatřená osoba závažným způsobem poruší vnitřní řád, případně smluvně ujednané podmínky touto smlouvou, bude písemně upozorněna.

Ze strany ředitele zařízení:

- lze vypovědět smlouvu při opakovaném porušení vnitřního řádu a to nejpozději do tří dnů od zjištěné skutečnosti
- výpovědní lhůta činí 10 dnů a počíná běžet dnem doručení nezaopatřené osobě

Ze strany nezaopatřené osoby:

- podáním výpovědi ředitelce zařízení bez uvedení důvodu
- výpovědí s výpovědní lhůtou 10 dnů, která počíná běžet dnem podání
- dohodou o ukončení s ředitelkou zařízení k určitému datu

Nezaopatřená osoba si je vědoma toho, že pokud bude vyloučena ze studia /učebního poměru/, nemůže být nadále v péči DD, protože zákon č. 109/2002 Sb. umožňuje tuto péči jen do skončení přípravy na povolání.

V.

Smlouva se uzavírá na dobu určenou v článku II.

V případě, že se ukončí příprava na povolání před sjednanou dobou / např. neprospěch, záškoláctví/ platnost smlouvy končí do 10 dnů od zjištění této skutečnosti.

VI.

Případné změny a doplňky budou provedeny písemně z obou stran.

VII.

Tato smlouva je vyhotovena ve dvou vyhotoveních. Každá smluvní strana obdrží jedno vyhotovení.

Smlouva nabývá platnosti podpisem obou smluvních stran.

V Duchcově dne 28.9.2006

Nezaopatřená osoba

Dětský domov: Mgr. Blanka Stádníková
ředitelka

Příloha č. 3

Oznámení o nadcházejícím propuštění**Identifikační údaje**

Jméno a příjmení	Rodné číslo
Datum narození	Číslo OP
Státní občanství ¹⁾	Národnost

Bydliště

Trvalé bydliště svěřence ²⁾
Trvalé bydliště matky ³⁾
Trvalé bydliště otce ³⁾

Umístění v ústavním zařízení

V ústavním zařízení od
Kdo nařídil ústavní výchovu, číslo rozsudku
Důvod

Zdravotní údaje

Zdravotní stav (ZPS, invalidní důchod, příp. psychiatrické a jiné podobné léčení)
Zdravotní pojišťovna

Zaměstnání, kvalifikace

Nejvyšší dosažené vzdělání ⁴⁾
Získaná kvalifikace, příp. zájem o určitý druh práce ⁵⁾
Má/nemá zajištěn pracovní poměr od
Adresa ⁶⁾

Ubytování

Má/nemá zajištěno ubytování
Adresa ⁷⁾

Prostředky poskytnuté při propuštění⁸⁾

Při propuštění z ústavního zařízení dne	
se předpokládá	vyplacení finanční částky Kč
	poskytnutí věcné dávky (jakého druhu, v jaké hodnotě)

Udržované kontakty mimo ústav⁹⁾

Kontakt s rodinou, příp. s jinými osobami v průběhu pobytu v ústavním zařízení

Rozsah a frekvence kontaktů s uvedenými osobami

Další informace pro sociálního kurátora¹⁰⁾

Datum

Razítko a podpis ředitele

Vyřizuje

Formulář vyplňuje zpravidla sociální pracovník příslušného zařízení 6 až 3 měsíce před nadcházejícím propuštěním.
 Vyplňuje se u každého svěřence, který dosáhne 18 let, tzn. i u těch, které zůstávají v některém typu zařízení jako je sociální byt, dům na půl cesty, apod., jejichž provozovatelem je ústav.
 Informace jsou důvěrného charakteru.

- ⁹⁾ v případě, že svěřenec nemá státní občanství, uvedou se kroky, které ústav ve věci jeho získání již podnikl
- ⁹⁾ pokud je známo, že jde o bydliště fiktivní (dům je zbourán, slouží jinému účelu, apod.) upozorní se na tuto skutečnost v bodu 9
- ⁹⁾ vyplní se v případě, že trvalé bydliště svěřence není shodné s trvalým bydlištěm rodičů
- ⁹⁾ uvede se ukončené vzdělání v době propuštění, v případě, že se svěřenec připravuje na povolání, uvede se předpokládané datum ukončení přípravy
- ⁹⁾ uvede se i pouhý zájem o určitý druh práce, i když svěřenec v daném nezískal kvalifikaci
- ⁹⁾ uvede se adresa potenciálního zaměstnavatele, včetně čísla telefonu
- ⁹⁾ uvede se adresa nebo kontakt na ubytovnu (ubytovatele), příp. jiné osoby, u které chce svěřenec po propuštění bydlet
- ⁹⁾ vzhledem k tomu, že v době vyplňování Oznámení o propuštění není většinou známa výše a druh dávky poskytované ústavním zařízením v den propuštění, uvede se předpokládaná výše dávky a její druh
- ⁹⁾ uvedou se všechny osoby, se kterými se svěřenec v průběhu pobytu v ústavním zařízení opakovaně stýkal, nemusí jít pouze o osoby, které jsou v příbuzenském poměru
- ¹⁰⁾ uvedou se důležité informace, které mohou mít vliv na další průběh začlenění svěřence do společnosti, jedná se například o upozornění na:
 - fiktivní bydliště
 - svěřenec, který nemá žádný kontakt mimo ústavní zařízení, kterému chybí vazby na rodinu
 - případy, kdy jsou rodiče zbaveni rodičovských práv a svěřenec má trvalý pobyt u těchto rodičů
 - drogovou či alkoholovou závislost
 - sexuální deviace

Příloha č. 4

Dětský domov, Základní škola praktická, Praktická škola,

Školní jídelna a Školní družina,

Duchcov, Školní 1, příspěvková organizace

Tel.: 417835324, fax: 417834002, email: zvsi- duchcov@volný.cz

VNITŘNÍ ŘÁD

DĚTSKÉHO DOMOVA

Obsah

Charakteristika a struktura zařízení.....	3
1. Charakteristika a struktura zařízení	3
2. Organizační struktura	3
3. Charakteristika jednotlivých součástí zařízení a jejich úkolů.....	3
4. Personální zabezpečení.....	4
5. Organizační zajištění spolupráce se zákonnými zástupci	4
Postup při přijímání, přemísťování a propouštění dětí.....	5
1. Vymezení odpovědnosti pracovníků zařízení.....	5
2. Přijímání dětí	5
3. Přemísťování a propouštění dětí	6
4. Spolupráce s kompetentními orgány a institucemi	6
5. Zajišťování pomoci po propuštění ze zařízení.....	6
Organizace výchovně vzdělávacích činností v zařízení.....	6
1. Organizace výchovných činností.....	6
2. Organizace vzdělávání dětí.....	7
3. Organizace zájmových činností.....	7
4. Systém prevence sociálně patologických jevů.....	7
Organizace péče o děti v zařízení.....	7
1. Zařazení dětí do rodinných skupin	7
2. Ubytování dětí	7
3. Materiální zabezpečení	7
4. Finanční prostředky dětí	8
5. Systém stravování.....	8
6. Postup v případě útěku dítěte ze zařízení.....	9
Práva a povinnosti dětí.....	9
1. Práva a povinnosti dětí umístěných v DD	9
2. Systém hodnocení a opatření ve výchově.....	11
3. Kapesné, osobní dary a věcná pomoc.....	12
4. Organizace dne	12
5. Pobyt dětí mimo zařízení	13
6. Kontakty dětí s rodiči a dalšími osobami.....	14
7. Spoluspráva dětí	14
8. Podmínky zacházení dětí s majetkem DD	14
9. Smluvní pobyt zletilých nezaopatřených osob v zařízení.....	14
Práva a povinnosti osob odpovědných za výchovu.....	15
Úhrada nákladů na péči o děti v zařízení	15
Postup zařízení při zajištění bezpečnosti a ochraně zdraví	16
1. Zdravotní péče a zdravotní prevence	16
2. Prevence rizik při pracovních činnostech	17
3. Postup při úrazech dětí	17
4. Postup při intoxikaci dítěte alkoholem nebo jinými návykovými látkami	17
Práva a povinnosti ředitele zařízení	17
PŘÍLOHY	20
Příloha č. 1 - Protokol o útěku	21
Příloha č. 2 - Protokol o snížení kapesného	23
Příloha č. 3 - Smlouva o prodlouženém pobytu nezaopatřených osob v zařízení	24
Příloha č. 4 - Arch hodnocení	27

Charakteristika a struktura zařízení

1. Charakteristika a struktura zařízení

Dětský domov je součástí Dětského domova, Základní školy praktické, Praktické školy, Školní jídelny a Školní družiny, Duchcov, Školní 1, příspěvková organizace. Je školským zařízením pro výkon ústavní výchovy. Jeho činnost je vymezena zákonem č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, vyhláškou č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních.

Zřizovatel: Ústecký kraj, Velká Hradební 3118/48, 400 02 Ústí nad Labem

Název organizace: Dětský domov, Základní škola praktická, Praktická škola, Školní jídelna a Školní družina, Duchcov, Školní 1, příspěvková organizace

IČO: 61515582

Sídlo organizace: Školní 1, 419 01 Duchcov

Právní forma organizace: příspěvková organizace

Odloučené pracoviště: Hrdlovská 343, 419 01 Duchcov

Identifikátor právnické osoby: 600 023 711

Ředitelka: Mgr. Blanka Stádníková

Provoz zařízení: celoroční

Kontakt na zařízení: **Telefon:** 417 835 324

Fax: 417 834 002

e-mail: zvsi- duchcov@volny.cz

2. Organizační struktura

Školské zařízení se skládá z těchto součástí:

- Dětský domov (IZO 110003063)
- Základní škola praktická (IZO 108019608)
- Praktická škola (IZO 110036026)
- Školní družina (IZO 110003071)
- Školní jídelna (IZO102689989)

3. Charakteristika jednotlivých součástí zařízení a jejich úkolů

Dětský domov

Účelem DD je zajišťovat nezletilé osobě a to zpravidla ve věku od 3 do 18 let, či do konce přípravy na povolání, umístění do zařízení na základě rozhodnutí soudu o ústavní výchově nebo o předběžném opatření, náhradní výchovnou péči v zájmu jeho zdravého vývoje, řádné výchovy a vzdělávání v návaznosti na ústavní principy a mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách. DD pečuje o děti podle jejich individuálních potřeb a vytváří podmínky podporující sebedůvěru dítěte, rozvíjející citovou stránku jeho osobnosti a umožňující aktivní účast dítěte ve společnosti. Předškolní děti docházejí do MŠ a školní děti do ZŠP, která je součástí zařízení nebo do ZŠ v Duchcově. Děti s ukončenou školní docházkou navštěvují praktickou školu, učiliště, popřípadě střední školu. Děti studující mimo okres mohou být ubytovány na domovech mládeže.

Základní škola praktická

Základní škola praktická je určena pro žáky z DD, Duchcova a blízkého okolí. Je určena pro žáky se zdravotním postižením – mentální postižení. Navštěvují ji žáci od 1. do 9. třídy. Žáci jsou vzděláváni podle vzdělávacího programu „Zvláštní škola č.j. 22980/97-22“ a podle vzdělávacího programu „Pomocná škola č.j. 24035/97-22“ a podle Školního vzdělávacího programu „EMIL“ – empatie, motivace, integrace, láska.

Praktická škola

Vzdělávání probíhá podle vzdělávacího programu „Praktická škola č.j. 16735/93-24“, je dvouleté. Určeno pro hochy i dívky. Poskytuje vzdělání: příprava pro výkon jednoduchých činností v oblastech praktického života. Cílem přípravy je umožnit žákům získání základních vědomostí, dovedností a návyků pro výkon jednoduchých činností v oblastech praktického života.

Školní jídelna

Školní jídelna zabezpečuje stravování svěřenců DD, žáků a zaměstnanců zařízení.

4. Personální zabezpečení

K plnění úkolů zaměstnává dětský domov pedagogické a nepedagogické pracovníky. Rozsah povinností pracovníků, vymezení jejich práv a odpovědnosti je stanoven v náplni práce jednotlivých pracovníků, v pracovním řádu pro zaměstnance škol a školských zařízení a v organizačním řádu Dětského domova, Základní školy praktické, Praktické školy, Školní jídelny a Školní družiny, Duchcov, Školní 1, příspěvkové organizace. Pracovněprávní poměry pracovníků se řídí obecně závaznými předpisy, zákoníkem práce, pokyny MŠMT.

Pedagogickým pracovníkem může být ten, kdo splňuje podmínky stanovené zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. U každého pedagogického pracovníka musí být před vznikem pracovněprávního vztahu zjištěna psychická způsobilost psychologickým vyšetřením. Psychickou způsobilost může zjišťovat osoba, které byla udělena akreditace MŠMT. Před vznikem pracovněprávního vztahu všichni pracovníci prokazují bezúhonnost výpisem z evidence Rejstříku trestů ne starším než 3 měsíce.

Nepedagogickým pracovníkem se rozumí zaměstnanec zařízení, který vykonává jinou činnost než činnost uvedenou dle § 18, odst. 2, zákona 109/2002 Sb. a splňuje kvalifikační předpoklady a požadavky stanovené pro výkon povolání zvláštním právním předpisem nebo stanovené zaměstnavatelem. Nepedagogickým pracovníkem může být ten, kdo nebyl pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin. Bezúhonnost se prokazuje výpisem z evidence rejstříku trestů ne starším než 3 měsíce, který musí být předložen zařízení před vznikem pracovněprávního vztahu.

5. Organizační zajištění spolupráce se zákonnými zástupci

Osoby zodpovědné za výchovu jsou sociální pracovníci informováni o přijetí dítěte do DD písemně do 3 pracovních dnů. Jsou jim sděleny základní informace o DD, organizace návštěv, vyživovací povinnost, kontakty na DD, jejich práva a povinnosti. Při první návštěvě jsou sociální pracovníci nebo vedoucí vychovatelkou informováni o stavu dítěte a dalších možnostech vzájemné spolupráce a návštěv. Návštěvy jsou možné kdykoliv po předběžné dohodě. Návštěvy se zdržují v kanceláři vedoucí vychovatelky, soc. pracovnice nebo v prostorách chodby DD. Děti mohou také být se zákonnými zástupci puštěny na vycházku. Dále jsou zákonní zástupci informováni o družích výchovných aktivit. Rodiče jsou

informování o nutnosti zasílat písemnosti ohledně vyživovací povinnosti vůči dítěti, dále jim jsou písemně zasílány informace o přeplatcích či dluzích na účtu ošetrovného. Mohou si vyjednat schůzku s ředitelkou dle dohody kdykoliv. Pro běžnou komunikaci o dítěti je v zařízení sociální pracovnice a vedoucí vychovatelka. Rodiče si mohou rovněž vyžádat jednání s příslušnou vychovatelkou, která má dítě ve své rodinné skupině a je schopna podat nejpodrobnější informace o dítěti. V případě že osoba odpovědná za výchovu nepřebírá poštu ve správním řízení, je tato pošta vyvěšena na úřední desce MÚ Duchcov.

Postup při přijímání, přemísťování a propouštění dětí

1. Vymezení odpovědnosti pracovníků zařízení

K přijetí, přemístění a propouštění dítěte do a z DD je odpovědnou osobou vždy ředitel. V odůvodněných případech nepřítomnosti ředitele DD (dovolená, nemoc apod.) pak zástupce ředitele DD.

Při přijetí, přemístění a propouštění dítěte jsou dle možností přítomni sociální pracovnice, vedoucí vychovatelka popř. zástupce ředitele, kteří provedou s dítětem úvodní pohovor, zařadí dítě do rodinné skupiny. Ucelené informace o DD se dítě dozví od kmenového vychovatele, který jej seznámí s vnitřním řádem, BOZP a PO, s právy a povinnostmi a s prostředím, ve kterém bude bydlet (přidělí mu lůžko, osobní skříňku a osobní věci), následně pak se všemi dětmi ve skupině. Seznámení je věnován přiměřený čas dle osobnosti dítěte. Ostatní činnost je podřízena příjmu nového dítěte tak, aby pro ně byl tento den co nejméně stresující. Kmenoví vychovatelé se v nejbližší době seznamují se zprávou o dítěti, zdravotnice je informuje o jeho zdravotním stavu zjištěném ze zprávy DDÚ. Kmenoví vychovatelé zpracují program rozvoje osobnosti na základě komplexní diagnostické zprávy z DDÚ. Na konci každého měsíce se ověřuje účelnost a výsledky výchovně vzdělávací činnosti.

Sociální pracovnice přebírá a kontroluje úplnost dokumentace, zabezpečí založení spisu dítěte, zajistí předání příslušné dokumentace zdravotnici a škole. Sociální pracovnice oznámí přijetí dítěte do DD písemně do 3 pracovních dnů od přijetí dítěte příslušnému soudu, orgánu sociálně-právní ochrany a osobám odpovědným za výchovu, DDÚ oznámí přijetí dítěte do 24 hodin od přijetí. Osobám odpovědným za výchovu navíc sdělí základní informace o DD, organizaci návštěv, vyživovací povinnosti, kontaktech na DD, jeho právech a povinnostech apod. V případech přemístění nebo propouštění dětí je sociální pracovnice zodpovědná za přípravu potřebné dokumentace. Po uskutečnění přemístění nebo propouštění dítěte připraví dokumentaci k archivaci dle příslušných norem.

Zaměstnanci DD nesmí podávat informace osobám, které k tomu nejsou pověřené. Zaměstnanci jsou povinni dodržovat mlčenlivost o datech a skutečnostech z DD i po skončení pracovního poměru. Při ochraně osobních dat a údajů se řídí příslušnými zákonnými normami a instrukcemi.

1. Přijímání dětí

Do DD se přijímají děti pouze prostřednictvím místně příslušného Dětského diagnostického ústavu v Liberci, v jehož územním obvodu se DD nachází.

Do DD se nepřijímají děti, které trpí nemocí v akutním stadiu, včetně akutní intoxikace, vyžadující podle stanoviska lékaře odbornou zdravotní péči, které jsou bacionosiči, kterým bylo uloženo karanténní opatření.

2. Přemísťování a propouštění dětí

Děti se přemísťují pouze s rozhodnutím či souhlasem místně příslušného DDÚ na základě vlastního podnětu nebo odůvodněné písemné žádosti DD, nebo osob odpovědných za výchovu, nebo dítěte nebo orgánu sociálně-právní ochrany.

3. Spolupráce s kompetentními orgány a institucemi

Zařízení úzce spolupracuje s Policií ČR, městskou policií, soudy, OSPOD, Diagnostickým ústavem, Státním zastupitelstvím, ostatními školami, MÚ, MŠMT, PPP a ostatními státními orgány. Studentům pedagogických škol jsou umožňovány exkurze a praxe. Pro rozvoj dětí je nutný kontakt s širší veřejností. Proto jsou pro naše děti organizovány sportovní a kulturní akce. Děti se zúčastňují i akcí pořádaných městem a jinými organizacemi regionu.

V kompetenci sociální pracovníce je nástup dítěte do mateřské, základní či střední školy. Dítě je do těchto zařízení přijato na základě rozhodnutí ředitele ve správním řízení. Současně s dítětem je předána školní dokumentace.

4. Zajišťování pomoci po propuštění ze zařízení

Sociální pracovníce 6 měsíců před odchodem dítěte z DD oznamuje orgánu sociálně-právní ochrany dětí jeho propuštění. Po odchodu dítěte z DD udržuje s ním domov kontakt a pomáhá mu se zařizováním nezbytných úředních úkonů. Dítě z domova vždy odchází buď k zákonným zástupcům, do domova na půl cesty, do ubytovny, nebo k dalším osobám. Současně je dítěti pokud možno zajištěna práce, další studium, či sociální dávky. Dítěti je vždy poskytnuta pomoc požádá-li o ni, je mu poskytována poradenská pomoc ze strany vychovatelů, ředitelky a sociální pracovníce. Zejména je dítěti poskytována pomoc při řešení tíživých životních situací.

Podle § 33, zákona 109/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů zákona 383/2005 Sb. náleží dítěti po dosažení zletilosti při odchodu ze zařízení věcná pomoc nebo jednorázový finanční příspěvek a to podle skutečné potřeby v době propouštění (individuálně se zohledňuje délka pobytu v zařízení, studijní výsledky, chování, reprezentace zařízení, zdravotní stav, rodinné prostředí, příprava na povolání). Peněžní příspěvek činí minimálně 5 000,- Kč a maximálně 10 000,- Kč v hotovosti, věcné vybavení do 5 000,- Kč (základní vybava – deka, polštář, povlečení, příbor, utěrky, ručníky, nádobí apod.)

Organizace výchovně vzdělávacích činností v zařízení

1. Organizace výchovných činností

Organizace výchovných činností se řídí individuálními potřebami dětí, a na základě dodržování psycho-hygienických zásad dle věkových kategorií dětí. DD pro tyto úkoly využívá všech prostor DD a dostupných možností daných rozpočtem DD. Důraz je kladen na jednotu výchovného působení, na důslednost. Vychovatelé vycházejí z programu rozvoje osobnosti. Týdenní plán výchovné činnosti se píše do knihy týdenních plánů. Výchovná činnost se plánuje na týden dopředu za asistence dětí, které se na plánu podílejí. Týdenní plány se vedou v knize týdenních plánů a průpis se odevzdá vedoucí vychovatelce vždy v pondělí do 8:00 hodin. Vedoucí vychovatelka potvrdí plán v knize svým podpisem. Výchovná práce vychovatelů se zaměřuje na přiblížení se rodinnému životu, poskytuje se péče, kterou by dětem měli poskytnout rodiče. Veškeré výchovné úsilí směřuje k přípravě pro následný samostatný život po ukončení ústavní výchovy. Za výchovné výsledky na skupině plně zodpovídají kmenoví vychovatelé, poskytuje se jim plná důvěra při organizování života dětí.

2. Organizace vzdělávání dětí

Vzdělávání dětí se uskutečňuje v mateřské, základní či střední škole. Na vyučování se děti připravují denně od 16:15 do 17:15 hod. Příprava spočívá v napsání písemné úlohy, učení se z knih a přípravy pomůcek na příští školní den. Úlohy se píšou v den zadání a vychovatel je podepisuje. Má-li dítě chyby, dostane prostor pro opravu, nezvládne-li úlohu ani s nápovědou vychovatele, odevzdá úlohu s chybami. Vychovatel ústně přezkuvuje děti v jednotlivých předmětech. Zvýšená pozornost je věnována hlasitému čtení s porozuměním. Děti při zahájení přípravy předkládají vychovateli ŽK či notýsek ke kontrole, vychovatel je podepíše. Vychovatelé navštěvují školu dle potřeby a při rodičovských schůzkách nebo v konzultačních hodinách.

3. Organizace zájmových činností

Zájmová činnost se řídí plánem práce na školní rok, dále týdenními plány, které sestavují kmenoví vychovatelé. Kromě pestré zájmové činnosti v rodinných skupinách (sportovní, výtvarná, pracovní, hudební apod.) se děti mohou přihlásit do zájmových kroužků ve škole, do kroužků vedených vychovateli v DD. Některé děti dochází do sportovních kroužků TJ Duchcov. Dle zvážení lze využít i kroužků a pořádané zájmové činnosti DDM Duchcov.

4. Systém prevence sociálně patologických jevů

Vychovatel pověřený touto problematikou zpracovává roční plán aktivit v této oblasti. Jednotlivých akcí se zúčastňují děti ve věkové skladbě vhodné k danému tématu. Témata jsou pestrá od rodinné výchovy k sexuální, mateřské povinnosti, vlivy kouření a ostatních drog, ochrana před pohlavními chorobami. V dětech se pěstuje ekologické cítění. Tato výchova se realizuje pomocí přednášek, promítáním filmů, besedou s lékařem, pracovníkem K-centra apod. Dále probíhá prevence v rámci školy na základě minimálního preventivního plánu, který vypracovává školní metodik prevence.

Organizace péče o děti v zařízení

1. Zařazení dětí do rodinných skupin

Do rodinných skupin jsou zařazovány zpravidla děti různého věku se zřetelem na jejich výchovné, vzdělávací a zdravotní potřeby. Sourozenci se zařazují do jedné skupiny, výjimečně je možné zařadit je do různých skupin, zejména z výchovných, vzdělávacích nebo zdravotních důvodů. Nejčastěji se v praxi zařazují děti do skupiny, ve které je místo a děti se nepřesunují dle momentální potřeby.

2. Ubytování dětí

Každá rodinná skupina má vyhrazen svůj obytný prostor, který je uzamykatelný. Obsahuje obývací pokoj sloužící k odpočinku i k výchovné práci, pokoje dětí vybavené na způsob obytných ložnic. Každá skupina má své sociální zařízení.

3. Materiální zabezpečení

Dětský domov dětem a nezaopatřeným osobám poskytuje plné přímé zaopatření, kromě doby trávené u zákonných zástupců či ostatních osob a hradí další nezbytné náklady na vzdělání, včetně nákladů na dopravu do školy, učilišť, k lékaři apod. Dále hradí mimořádné akce pořádané učilišti a školami. Je hrazena lékařská péče a zdravotnické potřeby ve

standardní normě. Nadstandardní péči si hradí zákonní zástupci, pokud o ni požádají, sami. Nebo si ji hradí zletilé dítě z vlastních příjmů.

DD poskytuje dětem kapesné v rozsahu stanoveném zákonem. Dítě dostává maximální částku kapesného. Za porušení vnitřního řádu může být sníženo kapesné v rozsahu až do 1/3 stanovené výše (viz. příloha č. 2). Dítě je dále odměňováno za úspěchy při reprezentaci DD a u příležitosti narozenin, svátků a vánoc osobními dary.

Po dovršení zletilosti, při odchodu ze zařízení, dostává dítě podle skutečné potřeby, dle jeho socializace s přihlédnutím k individuálním potřebám věcnou pomoc a jednorázový peněžitý příspěvek (viz hmotné zabezpečení).

V celém procesu výchovy je dbáno, aby veškeré hmotné zabezpečení bylo dětem předáváno se samozřejmostí, pokud jde o běžné životní náklady. U mimořádných výdajů si děti musejí uvědomovat hodnotu poskytnuté výhody. Běžně se vydávají prostředky na sportovní a kulturní akce. Každá rodinná skupina může měsíčně utratit maximálně 500,-Kč na materiál pro výchovnou činnost. V obývacích pokojích mají děti k dispozici televizi, playstation, CD přehrávač, mohou si zapůjčit video. Na pokojích jsou hračky, stavebnice dle věku dětí. Každá skupina má svůj sklad sportovních potřeb. Děti mají k dispozici kolečkové brusle, brusle na led, boby, lyže, jízdní kola, skateboardy, koloběžky. Ve skladech je rovněž umístěno nářadí pro práci na pozemku. Každá rodinná skupina má k dispozici počítač. Knihovna je vybavena dětskou literaturou. K dispozici je tělocvična, posilovna, školní kuchyňka a dílna. V prostorách DD je hřiště.

Oblečení je dětem zakupováno individuálně, je určena max. výše spotřeby peněz dle věkových kategorií a to:

➤ dítě do 6 let věku	5 000,-Kč
➤ dítě od 6 do 10 let věku	6 000,-Kč
➤ dítě od 10 do 15 let věku	7 000,-Kč
➤ dítě starší 15 let nebo nezaopatřená osoba věku	8 000,-Kč

Nově přijatým dětem se nakupuje dle potřeby. Nákupy ošacení provádějí kmenoví vychovatelé. Ošacení je dětem předáváno proti podpisu a za ošacení dětí zodpovídají kmenoví vychovatelé. Veškeré ošacení mají děti označeno. Evidence a odpisy ošacení jsou vedeny dle vnitřní směrnice. Děti mohou nosit své vlastní ošacení, zařízení nenese zodpovědnost za případnou ztrátu nebo poškození. Učební pomůcky dostávají děti dle potřeby.

4. Finanční prostředky dětí

V odůvodněných případech DD zakládá vkladní knížky na jméno dítěte – ukládají se přeplatky sirotčích důchodů, případně jiné náhrady. Odměny za praxi učňů si mohou děti ukládat na vlastní účet, či vkladní knížku – dle dohody s dítětem. Dítě je vedeno k vlastnímu hospodaření, je informováno o svých úsporách, je u něj prohlubován vztah k jeho osobnímu vlastnictví a péče o něj. Cenné předměty a peníze si mohou děti uložit u kmenového vychovatele na základě protokolu. Při přechodu do jiného zařízení jsou veškeré peníze a vkladní knížky převedeny do tohoto zařízení.

5. Systém stravování

Stravování je realizováno v centrální jídelně, probíhá podle jídelního lístku, který vypracovává vedoucí kuchyně na týden dopředu. Děti se stravují pětkrát denně dle příslušné normy. Děti starší 15 let mají druhou večeři. Po celý den je zajištěn pitný režim, každá skupina dostane pití v láhvi, dále je v DD kanistr s pitím. Veškeré připomínky ke stravě, jídelnímu lístku projednává stravovací komise, která se schází jedenkrát měsíčně ve složení zdravotnice, 2 kmenoví vychovatelé, vedoucí stravování, zástupce spolusprávy dětí. Do jídelny vstupují děti slušně a čistě oblečeny, v přezůvkách. Při jídle se chovají ukázněně, dodržují zásady společenského chování, jsou potichu, používají příbor. Dohled vykonávají

vychovatelé konající službu na skupině. Děti chodí na všechna jídla společně s vychovatelkou, kromě toho mají-li kroužek či jinou potřebu mohou jít samostatně. Z jídelny se nesmí odnášet potraviny do pokojů. Vše se musí zkonsumovat v jídelně. Po večeři se jídelna zamyká. Druhou večeři berou vychovatelé s sebou, uloží ji do lednice, večer ji vydají dětem, které si ji snědí na pokoji.

6. Postup v případě útěku dítěte ze zařízení

Po zjištění útěku vychovatelka okamžitě vyrozumí telefonicky Policii ČR, sepíše protokol o útěku. Druhý den vedoucí vychovatelka či sociální pracovnice protokol doplní o veškeré potřebné údaje a faxem zašle na Policii ČR, zároveň se telefonicky spojí s Policií a projedná další podrobnosti. Následně je útěk oznámen orgánu sociálně-právní ochrany dětí. V případě potřeby pro dítě po jeho nalezení dojedeme, kam je potřeba. Po návratu je s dítětem proveden pohovor, většinou jej s ním provede ředitelka. Dítě je upozorněno na možné následky při opakování útěku. Snahou je zjistit důvod útěku, z toho vyvodit závěr a učinit taková opatření, aby dítě důvod nemělo, je-li to v silách dětského domova. Ihned po návratu dítěte, je telefonicky útěk ohlášen na Policii ČR a orgánu sociálně-právní ochrany dětí (viz. příloha č. 1)

Práva a povinnosti dětí

1. Práva a povinnosti dětí umístěných v DD

Dítě má právo:

- a) na zajištění přímého plného zaopatření,
- b) na rozvíjení tělesných, duševních a citových schopností a sociálních dovedností,
- c) na respektování lidské důstojnosti,
- d) na společné umístění se svými sourozenci, nebrání-li tomu závažné okolnosti ve vývoji a vztazích sourozenců,
- e) na vytváření podmínek pro dosažení vzdělání a pro přípravu na povolání v souladu s jeho schopnostmi, nadáním a potřebami,
- f) na svobodu náboženství, při respektování práv a povinností osob odpovědných za výchovu usměrňovat dítě v míře odpovídající jeho rozumovým schopnostem,
- g) být seznámeno se svými právy a povinnostmi, radit se se svým obhájcem nebo opatrovníkem, ustanoveným pro řízení podle zvláštního zákona bez přítomnosti třetích osob, a za tímto účelem přijímat a odesílat korespondenci bez kontroly jejího obsahu,
- h) účastnit se činností aktivit zařízení organizovaných v rámci výchovného programu s výjimkou zákazu či omezení v rámci opatření ve výchově, stanovených tímto řádem,
- i) obracet se s žádostmi, stížnostmi a návrhy na ředitele a pedagogické pracovníky zařízení a požadovat, aby podání adresovaná příslušným státním orgánům, orgánům územní samosprávy a právníkům a fyzickým osobám, jsou-li pověřeny výkonem sociálně-právní ochrany dětí, byla ze zařízení odeslána v následující pracovní den po jejich odevzdání pracovníkům zařízení, a to bez kontroly jejich obsahu; tyto žádosti, stížnosti, návrhy a podání je zařízení povinno evidovat,
- j) vyjádřit svůj názor na zamýšlená a prováděná opatření, která se ho dotýkají, názorům dítěte musí být věnována patřičná pozornost odpovídající jeho věku a rozumové vyspělosti,
- k) požádat o osobní rozhovor a uskutečnit osobní rozhovor s pověřeným zaměstnancem orgánu sociálně-právní ochrany dětí, zaměstnancem České školní inspekce, ministerstva nebo orgánu kraje, a to bez přítomnosti dalších osob,
- l) být hodnoceno a odměňováno a ke svému hodnocení se vyjadřovat,
- m) na informace o stavu svých úspor či pohledávek,

n) na udržování kontaktu s osobami odpovědnými za výchovu a dalšími blízkými osobami za podmínek stanovených zákonem č. 109/2002 Sb., a to formou korespondence, telefonických hovorů a osobních návštěv,

o) přijímat v zařízení s vědomím pedagogického pracovníka návštěvy osob, které nejsou uvedeny v písmenu n), pokud nedošlo k zákazu nebo omezení v rámci opatření ve výchově stanovených zákonem č. 109/2002 Sb.,

p) opustit samostatně se souhlasem pedagogického pracovníka zařízení za účelem vycházky, pokud se jedná o dítě starší 7 let věku a pokud je samostatné vycházky způsobilé (zdravotně, mentálně, ale i schopné nést zodpovědnost za své jednání a chování), pokud nedošlo k zákazu, nebo omezení v rámci opatření ve výchově stanovených tímto řádem.

Dítě má povinnost:

a) dodržovat stanovený pořádek a kázeň, plnit pokyny a příkazy zaměstnanců zařízení, šetrně zacházet se svěřenými věcmi, nepoškozovat cizí majetek, dodržovat zásady slušného jednání s osobami, s nimiž přichází do styku, v prostorách zařízení a v osobních věcech udržovat pořádek a čistotu a i jinak zachovávat ustanovení vnitřního řádu zařízení,

b) dodržovat předpisy a pokyny k ochraně a bezpečnosti zdraví, s nimiž bylo řádně seznámeno,

c) hradit ze svých příjmů náklady spojené s přepravou do zařízení, které neoprávněně opustilo nebo se do něj nevrátilo,

d) poskytnout na výzvu ředitele, doklady o svých příjmech,

e) předat do úschovy na výzvu ředitele, předměty ohrožující výchovu, zdraví a bezpečnost, doba úschovy těchto předmětů nesmí přesáhnout dobu pobytu dítěte v zařízení a při jeho ukončení musí být tyto předměty dítěti nebo osobě odpovědné za výchovu vydány,

f) podrobit se na výzvu ředitele zařízení vyšetření, zda není ovlivněno alkoholem nebo jinou návykovou látkou. Je-li pro vyšetření třeba odebrat krev, je dítě povinno strpět, aby mu lékař nebo odborný zdravotnický pracovník odebral krev, pokud to není spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví.

Dítě je nezbytné vést k samostatnosti, k poznání, že DD je instituce snažící se nahradit mu domov. Je nutno dítě vést k pozitivnímu vztahu k zaměstnancům, dětem a k majetku, který používá. Je povinno plnit ustanovení vnitřního řádu, dodržovat pokyny k ochraně bezpečnosti. Mezi základní povinnosti dětí patří poctivě se připravovat na vyučování, úmyslně se nevyhýbat školní docházce. Ve svém kolektivu starší děti pomáhají mladším a slabším. Vůči dospělým osobám se vždy chovají slušně, řídí se pravidly společenského chování, zejména zdraví. Dbají na svoji osobní hygienu a pořádek, své oblečení mají ve vzorném pořádku a čistotě. Dbají, aby se jim věci neztrácely a nebyly svévolně ničeny. Pokud dítě něco svévolně zničí, může mu být odejmuta výhoda, úhradu provede ze svých příjmů.

Mezi základní návykové úkony patří převlékání po příchodu ze školy včetně přezouvání a ukládání oděvů na patřičné místo. Rovněž je samozřejmostí trvalý pořádek v přidělených skříňkách a poličkách. Opustit DD smí pouze se souhlasem vychovatele, či ředitelky. Nezaopatřené osoby jednájí v rámci smlouvy mezi nimi a ředitelkou DD.

Je zakázáno:

- přinášet nebezpečné či jakékoliv cizí předměty
- kouřit v budově či v areálu DD, požívat alkoholické nápoje a jiné škodlivé návykové látky
- vyklánět se z oken, cokoli z nich vyhazovat, pohybovat se po budově mimo svoji rodinnou skupinu po odchodu denních vychovatelů
- podvádět výchovné i ostatní zaměstnance, lhát, krást, vulgárně mluvit i jinak narušovat spolužití s ostatními dětmi a vychovateli. Nesmí nikoho fyzicky napadat.

2. Systém hodnocení a opatření ve výchově

Za příkladné úsilí a výsledky při plnění povinností nebo za příkladný čin může být dítěti:

- a) prominuto předchozí opatření ve výchově,
- b) udělena věcná nebo finanční odměna,
- c) zvýšeno kapesné v rozsahu stanoveném zákonem č. 109/2002 Sb.,
- d) povolena mimořádná návštěva kulturního zařízení, mimořádná vycházka, mimořádná návštěva nebo přiznána jiná osobní výhoda.

Za prokázané porušení povinností vymezených zákonem č.109/2002 Sb. a tímto řádem může být dítěti:

- a) odňata výhoda dříve udělená,
- b) sníženo kapesné v rozsahu až do 1/3 stanovené výše,
- c) omezeno nebo zakázáno trávení volného času mimo zařízení v rozsahu stanoveném vnitřním řádem,
- d) odňata možnost zúčastnit se činnosti nebo akce organizované zařízením nad rámec vnitřního řádu zařízení,
- e) odňata možnost zúčastnit se atraktivní činnosti či akce,
- f) zakázány návštěvy, s výjimkou návštěv osob odpovědných za výchovu, osob blízkých a oprávněných zaměstnanců orgánů sociálně-právní ochrany dětí, a to na dobu nejdéle 30 dnů v období následujících 3 měsíců.

Tato opatření lze ukládat podmíněně se zkušební dobou až na 3 měsíce. Veškeré opatření musí být zapsáno v osobním spisu dítěte. Zkušený pedagog musí mít dokonalý přehled o chování dítěte, na druhé straně dítě musí vědět, jaké prostředky budou použity v případě jeho úspěchu či neúspěchu. Je žádoucí, aby vychovatel pečlivě zaznamenával do programu rozvoje osobnosti dítěte jeho významné úspěchy a významné neúspěchy ve výchově i vzdělávání. Spravedlivé hodnocení, ocenění, ale i vytvoření postupných cílů jsou s osobním příkladem vychovatele, jedním ze základních kamenů úspěšné výchovné práce. Za dobré výsledky ve škole, v domově i mimo školu je vhodné dítě pochválit před celou rodinnou skupinou, umožnit návštěvu vybraného zařízení, či kulturního a sportovního představení, umožnit dítěti jinou možnou výhodu.

Kmenoví vychovatelé denně večer neformálním způsobem zhodnotí společně s dětmi právě uplynulý den. Děti jsou hodnoceny dle barev, barvy jsou zaznamenávány do archu příslušné skupiny (viz příloha č. 4). Využívají se barvy :

- růžová - nadstandardní chování, pomoc
- modrá - chování v pořádku
- žlutá - drobné prohřešky, porušování vnitřního řádu
- černá – hrubé porušení vnitřního řádu, útěk, opakované kouření

Na konci týdne, a to v neděli večer, probíhá na skupině souhrnné hodnocení dětí za uplynulý týden. Hodnocení je vedeno jako dialog, ve kterém je dětem ponechán prostor na vyjádření jejich názorů. Jedenkrát za měsíc probíhá společné hodnocení chování všech dětí DD. Z každé rodinné skupiny je vyhodnoceno nejlepší dítě, které je odměněno drobnostmi, sladkostmi. Dále jsou vyhodnoceny 2 nejlepší skupiny. Vítězné skupiny obdrží poukázku v hodnotě 500,- Kč, kterou mohou využít na nákup čehokoli pro svou skupinu. Děti zde také mají možnost vyjádřit svoji spokojenost či nespokojenost s čímkoli, co se na zařízení dělá či děje. Vyskytnou-li se závažné připomínky, jsou okamžitě řešeny.

Vážnější provinění jsou projednávána na pedagogických poradách, rozhodne se, jak s tímto dítětem pracovat. V případech, kdy se naše výchovné působení mívá účinkem, je

možno navrhnout opakovaný pobyt v DDÚ Liberec a nechat si ověřit poznatky DD a přijmout doporučení odborníků na další postup ve výchově.

3. Kapesné, osobní dary a věcná pomoc

Dětem a nezaopatřeným osobám, kterým se poskytuje plné přímé zaopatření, náleží kapesné, jehož výše činí za kalendářní měsíc nejvíce:

- děti do 6 let věku 45,-Kč
- děti od 6 do 10 let věku 120,-Kč
- děti od 10 do 15 let věku 210,-Kč
- děti starší 15 let nebo nezaopatřená osoba 300,-Kč

nejméně však 2/3 této částky. Za období kratší než 1 měsíc se určí dle počtu dnů, v nichž je dítě v péči DD. Kapesné dítěti nenáleží za dny, po které je na útěku, je ve výkonu vazby nebo ve výkonu odnětí svobody. Kapesné může být sníženo na základě protokolu o snížení kapesného (viz. Příloha č. 2). Kapesné si děti mohou uložit na rodinné skupině u kmenového vychovatele. Vychovatelé učí děti s penězi hospodařit a evidují jednotlivé výdaje dětí.

Osobní dary jsou ve výši úhrady ošetrovného. Poskytují se k narozeninám, jmeninám a vánocům (případně dalším vhodným příležitostem). K narozeninám obdrží dítě dort.

Věková kategorie	narozeniny	jmeniny	vánoce
děti do 6 let	350,-Kč	150,-Kč	500,-Kč
děti od 6 do 10 let	450,-Kč	150,-Kč	550,-Kč
děti od 10 do 15 let věku	500,-Kč	200,-Kč	600,-Kč
děti starší 15 let nebo nezaopatřená osoba	600,-Kč	200,-Kč	650,-Kč

Dítěti, které po dosažení zletilosti odchází ze zařízení, je poskytnuta věcná a peněžitá pomoc dle kritérií uvedených ve vnitřním řádu (viz Zajišťování pomoci po propuštění ze zařízení).

4. Organizace dne

Režim dne pro všední dny:

- 6.30 – 7.15 - budíček, ranní hygiena, úklid ložnic, příprava na snídani
- 7.15 – 7.30 - snídane
- 7.30 – 7.45 - dokončování úklidu, příprava na odchod do školy
- 7.45 - - odchod do školy
- do 14.00 - všichni musí být po obědě / mimo PVP /
- 14.00 – 16.00 - odpolední činnost venku + hygiena před svačinou, možnost samostatných vycházek
- 16.00 – 16.15 - svačina
- 16.15 – 17.15 - příprava na vyučování
- 17.15 – 18.15 - činnost pod vedením vychovatele / hygiena před večeří /
- 18.15 – 18.35 - večeře

18.35 – 18.45	-	příprava na koupání / VD – úklid jídelny /
18.45 – 19.15	-	osobní hygiena dětí
19.15 – 20.00	-	úklidy úseků a následná kontrola, rovnání věcí v přihrádkách, osobní volno, hodnocení dětí a celého dne
20.00 – 21.30	-	osobní volno, sledování televize, poslech rádia, apod.

Režim dne o víkendu, prázdninách a svátcích:

8.00 – 8.30	-	budíček, ranní hygiena, úklid ložnic
8.30 – 9.00	-	snídaně / do 8.30 musí být děti v jídelně /
9.00 – 10.00	-	úklid osobních věcí, osobní volno, zájmová činnost, apod.
10.00 – 12.15	-	dopolední činnost venku + hygiena před obědem
12.15 – 12.45	-	oběd
12.45 – 13.00	-	osobní volno dětí
13.00 – 16.00	-	odpolední činnost venku + hygiena před svačinou, samostatné vycházky
16.00 – 16.15	-	svačina
16.15 – 18.15	-	činnost pod vedením vychovatele buď na skupině, venku nebo v tělocvičně + hygiena před večeří
18.15 – 18.30	-	večeře
18.30 – 18.45	-	příprava na koupání / VD – úklid jídelny /
18.45 – 19.15	-	osobní hygiena dětí
19.15 – 20.00	-	úklidy úseků a následná kontrola, rovnání věcí v přihrádkách, osobní volno, hodnocení dětí a celého dne
20.00 – 21.30	-	osobní volno, sledování televize, poslech rádia, apod.

5. Pobyt dětí mimo zařízení

Vycházky dětí - dítě starší 7 let má právo opustit samostatně DD se souhlasem pedagogického pracovníka, pokud je samostatně vycházky způsobilé (zdravotně, mentálně, ale i schopné nést zodpovědnost za své jednání a chování) a pokud nedošlo k zákazu, nebo omezení v rámci opatření ve výchově stanovených tímto řádem. Volné vycházky uděluje vychovatel sloužící u rodinné skupiny, je možné ji udělit kterýkoliv den v týdnu ať již pracovní, či v sobotu nebo neděli. Vycházky jsou udělovány zpravidla na dvě hodiny v jeden den. V opodstatněných případech lze vycházku časově zkrátit. Během týdne se mohou realizovat maximálně 3 vycházky. Pomocným kritériem pro udělování volných vycházek je celkové chování a hodnocení dítěte.

Mimořádnou vycházku může vychovatel udělit kterýkoliv den za vzorné plnění povinností. Délku mimořádné vycházky určuje vychovatel. Udělené vycházky zapisují vychovatelé do knihy vycházek, kde zapisují skutečný čas odchodu a příchodu dítěte. Kontrolují včasný návrat v případě opoždění, zapisují toto do denního hlášení.

Dětem starším 15 let může být povolena ve dnech pracovního volna a o prázdninách mimořádná vycházka za vzorné plnění povinností, délka vycházky je stanovena po dohodě s kmenovým vychovatelem a ředitelem školy.

Pobyt u rodičů se realizuje o všechny státní svátky spojené s dalšími dny volna, prázdniny apod. Dále mohou děti pobývat u rodičů každý víkend. Hlavní prázdniny jsou řešeny dle požadavků zákonných zástupců, dětí a možností zařízení. Odjezdy dětí na návštěvy jsou vždy povolovány ředitelem na základě kladného vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany dětí a žádosti osob odpovědných za výchovu. Děti jsou vybavovány potřebnými informacemi o spojení na zařízení. Dítě mladší 15 let odchází na návštěvu vždy v doprovodu osoby odpovědné za výchovu, nebo jiné blízké osoby. Děti starší 15 let mohou na základě

žádosti osob odpovědných za výchovu odjet domů samy. Po navrácení z návštěvy je vhodné se dítěte vyptat na průběh návštěvy.

Přechodné ubytování mimo zařízení je realizováno tehdy, pokud se dítě po ukončení povinné školní docházky vzdělává ve vzdálenější SŠ, např. mimo okres. V tomto případě je dítě ubytováno v domově mládeže příslušného školského zařízení.

6. Kontakty dětí s rodiči a dalšími osobami

Návštěvy jsou povoleny kdykoliv po předběžné domluvě. Je v zájmu dítěte a jeho právo, aby rodiče měli s dítětem možnost co nejčastějších styků.

Dopisování dětí - dítě může rodičům či jiným osobám psát neomezeně, kdykoliv ve svém osobním volnu. Dopisy nejsou cenzurovány. Je vhodné, aby došlou korespondenci otevíraly děti za přítomnosti vychovatele, předají předměty ohrožující výchovu a bezpečnost. O tomto je proveden zápis.

Telefonování dětí - Vyhrazená doba pro telefonování dětí s rodiči je do 19,00 hod. Dítě si hovor převezme a může s rodiči hovořit. V naléhavých případech, to znamená, požádá-li dítě o to, může telefonovat rodičům z kanceláře vedoucí vychovatelky a za její přítomnosti. Dítěti jsou povolovány telefonické hovory bez finanční úhrady – zásluhovost. Pokud bude mít dítě svůj mobilní telefon, bude seznámeno s tím, že si jej může uschovat u vychovatele jako cennou věc, jinak DD za tento přístroj nenese žádnou zodpovědnost. Manipulace s mobilním telefonem nesmí narušovat organizovanou činnost a výuku v DD, po večerce mají děti mobilní telefon vypnutý a uložený u vychovatele.

7. Spoluspráva dětí

V DD pracuje spoluspráva dětí, díky níž se děti mohou více podílet na organizaci činností DD. Do spolusprávy si na začátku školního roku zvolí každá rodinná skupina 1 zástupce. Spoluspráva se schází 1krát měsíčně s ředitelkou DD. O jednání se provede zápis, který podepíší všichni přítomní. Děti mohou předkládat požadavky, přání, připomínky, které jsou s nimi projednány. Ředitelka jim sdělí svůj předběžný názor, konečné rozhodnutí bude sděleno po projednání na poradě s vychovateli. Dětem bude vyhověno vždy, pokud budou jejich připomínky opodstatněné, nebudou-li tomu bránit provozní a finanční možnosti zařízení a také nebude-li jejich přání v rozporu s dobrými mravy. V případě, že člen spolusprávy zneužije svého postavení či se dopustí závažného porušení vnitřního řádu, bude ze spolusprávy vyloučen a nahrazen jiným dítětem ze skupiny.

8. Podmínky zacházení dětí s majetkem DD

Dítě pečuje o majetek DD, chrání jej před poškozením. Nemanipuluje s jakýmkoliv zařízením, pokud není přítomen pedagogický pracovník a nedá k tomu pokyn. Každou škodu a závadu jsou děti povinny ihned oznámit vychovateli. Při škodě, kterou dítě úmyslně způsobí, se bude řešit náhrada škody, případně se škoda nahlásí Policii ČR.

9. Smluvní pobyt zletilých nezaopatřených osob v zařízení

Tento pobyt je realizován, pokud dítě nemá ukončenu přípravu na povolání na základě smlouvy o pobytu (viz příloha č. 3), kterou dítě sepíše s ředitelkou. Smlouva trvá do doby, než bude mít ukončeno vzdělávání. Bude mu poskytnuto plné přímé zaopatření. Dětský domov si klade jedinou podmínku pro trvání smlouvy, a to, že dítě bude respektovat vnitřní řád ve všech bodech, vyjma udělení vycházek. Dítě si může požádat o volno na dobu dlouhou dle jeho potřeby. Vrátit se ovšem musí dle ujednání a v pořádku, tzn. bez zjevných známek požití alkoholu či jiných návykových látek. Porušení ujednání, porušení vnitřního řádu může

být důvodem pro ukončení smlouvy. Dětský domov takovému dítěti vždy pomůže zajistit ubytování a sociální dávky, aby mohlo pokračovat ve vzdělávání.

Práva a povinnosti osob odpovědných za výchovu

Zákonní zástupci mají právo:

- a) na informace o dítěti, a to na základě své žádosti; tato bude vyřízena telefonicky či písemně, dle přání,
- b) vyjadřovat se k návrhu opatření zásadní důležitosti ve vztahu k dítěti, nehrozí-li nebezpečí z prodlení a na informace o provedeném opatření,
- c) na udržování kontaktu s dítětem, nebrání-li tomu závažné okolnosti ohrožující dítě,
- d) na poradenskou pomoc zařízení ve věcech výchovné péče o dítě,
- e) písemně požádat ředitelku o povolení pobytu dítěte doma.

Zákonní zástupci mají zejména povinnost

- a) při předání dítěte do zařízení předat současně dokumentaci o dítěti,
- b) zajistit doprovod dítěte mladšího 15 let ze zařízení i do zařízení po pobytu doma, jinak mohou požádat písemně o jiný postup,
- c) seznámit se s vnitřním řádem zařízení a dodržovat jeho ustanovení, vnitřní řád je k dispozici v návštěvních prostorách,
- d) oznámit bezodkladně zařízení podstatné okolnosti pobytu dítěte u nich, týkající se zejména jeho zdraví a výchovy,
- e) předat dítěti umístěnému do zařízení na základě jejich žádosti finanční částku jako kapesné ve výši stanovené v § 31 zákona č. 109/2002,
- f) hradit náklady na zdravotní péči, léčiva a zdravotnické prostředky poskytnuté dítěti, které nejsou hrazeny zdravotní pojišťovnou, pokud byly poskytovány na jejich žádost,
- g) hradit příspěvek na úhradu péče poskytované dětem a nezaopatřeným osobám v zařízení.

Úhrada nákladů na péči o děti v zařízení

Osoby odpovědné za výchovu a děti s vlastními příjmy jsou povinni hradit příspěvek na úhradu péče poskytované v zařízení.

Výše příspěvku:

➤ dítě do 6 let věku	1.000,-Kč
➤ dítě od 6 do 10 let věku	1.150,-Kč
➤ dítě od 10 do 15 let věku	1.300,-Kč
➤ dítě starší 15 let nebo nezaopatřená osoba věku	1.450,-Kč

v případě, že se DD vyplácí přídavek na dítě nebo pokud příspěvek hradí dítě nebo nezaopatřená osoba. V případě, že se přídavek na dítě DD nevyplácí, zvyšuje se příspěvková základna o součin příslušné částky dle věku dítěte a koeficientu 0,3. Výše příspěvku na úhradu péče o děti matek, umístěných v zařízení, činí za kalendářní měsíc 10% z výše rodičovského příspěvku. Za období kratší než 1 měsíc se výše příspěvku stanoví podle dnů. Denní úhrada nákladů činí jednu třicetinu výše příspěvku za kalendářní měsíc. Příspěvek se zaokrouhluje na 10 Kč nahoru. Rodiče se na hrazení příspěvku podílejí rovným dílem. Výši příspěvku a podíl rodičů na jeho úhradě stanoví ředitelka rozhodnutím ve správním řízení. Rodiče se mohou odvolat k nadřízenému orgánu. Poučení o možnosti odvolání je obsaženo v rozhodnutí.

Pokud rodiče doloží, že jejich příjem nebo příjem jejich domácnosti po zaplacení příspěvku bude nižší než životní minimum, stanoví se příspěvek v takové výši, aby jim životní minimum zůstalo zachováno. Pokud by takto stanovený příspěvek byl nižší než 100,- Kč, příspěvek nehradí. Rodiče jsou povinni vždy po uplynutí 6 měsíců od posledního doložení skutečností prokazovat, že splňují podmínky pro snížení nebo prominutí příspěvku, a dále bezodkladně oznamovat změny v příjmech, které by mohly mít vliv na výši příspěvku. V případech nesplnění povinnosti o doložení příjmů, se příspěvek odpovídajícím způsobem zvýší, a to od doby, kdy uplynula lhůta pro prokázání splnění podmínek, nebo i zpětně od doby, kdy došlo ke změně v příjmech. Nezašlou-li rodiče žádné potvrzení, je jim ošetřovné stanoveno v plné výši.

Ze sirotčího důchodu dítěte oboustranně osiřelého, které nemá jiný příjem, se na úhradu příspěvku použije nejvýše 30% příjmů. Z příjmu dítěte se k úhradě příspěvku použije část příjmů převyšujících 50% částky určené podle § 27 zákona č. 109/2002 Sb., platné pro příslušnou věkovou kategorii, a to až do výše určené podle § 27 zákona č. 109/2002 Sb. Rozdíl mezi částkou určenou pro úhradu příspěvku z příjmu dětí podle předešlého odstavce a příspěvkem určeným podle § 27 zákona č. 109/2002 Sb. hradí rodiče.

Příspěvek za kalendářní měsíc se hradí nejpozději do 15 dne následujícího měsíce. Příspěvek náleží DD od prvního dne pobytu dítěte v zařízení, pokud bylo dítě k pobytu přijato v době do 15 hodin. Za dobu, po kterou je dítě se souhlasem DD u osob odpovědných za výchovu nebo ve zdravotnickém zařízení déle než 2 po sobě jdoucí dny, snižuje se příspěvek za kalendářní měsíc o příslušný počet denních částek včetně částky za den, v němž započne pobyt do 15 hodin, a za den, v němž dítě ukončí pobyt v době po 15 hodině. Za dobu, po kterou je dítě na útěku z DD, snižuje se výše určeného příspěvku o 50% za každý celý den. Příspěvek se nehradí za dobu, po kterou je dítě ve výkonu vazby nebo ve výkonu trestu odnětí svobody. Zařízení provede vyúčtování přeplatků a nedoplatků do 15. dne měsíce následujícího po provedení úhrady příspěvku. Výsledky vyúčtování za uplynulé čtvrtletí oznámí zařízení osobě, která příspěvek hradí.

Postup zařízení při zajištění bezpečnosti a ochraně zdraví

1. Zdravotní péče a zdravotní prevence

Děti jsou po přijetí do zařízení prohlédnuty pediatrem a je jim následně poskytnuta doporučená léčba a prohlídky u odborných lékařů. Zdravotní péči v DD zajišťuje zdravotnice, v nepřítomnosti zdravotnice pečuje o nemocné dítě určený vychovatel. Zdravotnice zajišťuje doprovod dětí k lékaři, převoz do nemocnice, spolupracuje s lékaři. Ráno po probuzení probíhá tzv. filtr a zdravotnice určuje, zda dítě odejde do školy, či zůstane doma. Je na jejím posouzení, zda dítě musí být vyšetřeno pediatrem.

Zdravotnice dle pokynů lékaře předepisuje používání léku do zdravotního deníku

a vychovatelé jsou povinni tyto záznamy respektovat a plnit jejich nařízení. Zdravotnice vydává ranní a polední léky, večerní léky vydá kmenový vychovatel. Léky jsou uskladněny tak, aby k nim děti neměly přístup. O víkendech vydává léky kmenový vychovatel, zajišťuje si také nezbytnou lékařskou péči. Preventivní zubní prohlídky jsou zajišťovány zdravotnicí 2krát ročně. V případě potřeby je spolupracováno s lékařkou dětské psychiatrie v Teplicích, dále spolupracujeme s DPL Opařany a DPL Louny. V rámci zdravotní prevence kontroluje zdravotnice sociální zařízení, enuretiky, dbá o čistotu jejich ložního prádla, poskytuje dětem první psychickou pomoc při noční příhodě.

2. Prevence rizik při pracovních činnostech

Prevence rizik spočívá především v poučení dětí o bezpečnosti, o poučení se provede zápis do třídní knihy vždy na začátku školního roku, vždy před provozováním nové činnosti (např. plavání, lyžování, bruslení) a opakovaně po výchovném problému ohrožujícím zdraví dětí. V prostorách DD jsou pravidelně uskutečňovány kontroly BOZP.

3. Postup při úrazech dětí

Při úrazu je dítě na místě ošetřeno vychovatelem či zdravotnicí a následně je postupováno dle závažnosti úrazu. Pokud to situace vyžaduje, je dítě dopraveno k lékaři nebo je přivolána rychlá záchranná služba. O úrazu je proveden záznam do knihy úrazů. Vybavené lékárničky jsou v hlavní budově ve výchovatelně, ve vile v kuchyňce. Doplnění má na starost zdravotnice. Vychovatelé zapisují spotřebovaný materiál do sešitu.

4. Postup při intoxikaci dítěte alkoholem nebo jinými návykovými látkami

V případě podezření na intoxikaci je dítě povinno podrobit se na výzvu ředitele zařízení vyšetření. Je-li pro vyšetření třeba odebrat krev, je dítě povinno strpět, aby mu lékař nebo odborný zdravotnický pracovník odebral krev. V případě pozitivního testu je další postup konzultován s lékařem a DDÚ.

Postup zařízení při sebepoškození dítěte nebo sebevražedném pokusu, při agresivitě, kterou ohrožuje zdraví a životy jiných nebo vlastní

Dítě je v těchto případech odesláno k odbornému lékaři. Další postup se řeší ve spolupráci s psychiatrem a DDÚ.

Práva a povinnosti ředitele zařízení

Ředitelka DD je oprávněna v zájmu úspěšné výchovy dětí

- a) povolit pobyt dítěte s nařízenou ústavní výchovou po předchozím souhlasu příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí u zákonných zástupců, popřípadě u dalších osob na základě jejich písemné žádosti,
- b) povolit dítěti po splnění povinné školní docházky přechodné ubytování mimo zařízení v souvislosti s jeho studiem nebo pracovním poměrem,
- c) zrušit pobyt u zákonných zástupců či jiných osob nebo přechodné ubytování, jestliže se dítě řádně nechová nebo péče o něj není dostatečně zabezpečena nebo došlo-li ke změně důvodů, pro něž byl pobyt mimo zařízení povolen,
- d) zakázat nebo přerušit návštěvu osob odpovědných za výchovu nebo jiných osob v zařízení v případě jejich nevhodného chování, které by nepříznivě působilo na výchovu dětí,
- e) být přítomna při otevření listové či balíkové zásilky dítětem, pokud je důvodné podezření, že zásilka má z výchovného hlediska závadný obsah nebo by mohla ohrozit zdraví či bezpečnost dětí, a uchovat ji na dobu omezenou dnem propuštění dítěte ze zařízení,
- f) převzít od dítěte do dočasné úschovy cenné předměty, finanční hotovost převyšující výši kapesného a předměty ohrožující výchovu, zdraví či bezpečnost dětí; písemný zápis o tomto je založen do spisu dítěte a je opatřen podpisem ředitele, vychovatele a dítěte,
- g) povolit dětem starším 15 let cestovat do místa pobytu nebo přechodného ubytování bez dozoru,
- h) schvalovat opatření ve výchově navržená příslušným pedagogickým pracovníkem,
- i) zastoupit dítě v běžných záležitostech,
- j) žádat dítě o poskytnutí dokladů o jeho příjmech,
- k) nařídit vyšetření dítěte, zda není ovlivněno alkoholem nebo jinou návykovou látkou.

Ředitelka DD je povinna

- a) seznámit dítě s jeho právy a povinnostmi,
- b) oznámit neprodleně orgánu sociálně-právní ochrany dětí jméno a příjmení dítěte, jsou-li splněny podmínky pro jeho osvojení či pěstounskou péči,
- c) předat dítě podle rozhodnutí orgánu sociálně-právní ochrany dětí do péče budoucího osvojitele nebo pěstouna,
- d) dát příslušnému soudu podnět ke zrušení ústavní výchovy, pominuly-li důvody pro její nařízení,
- e) předběžně projednat s příslušným orgánem sociálně-právní ochrany dětí, zákonnými zástupci předání dítěte budoucím osvojitelům či pěstounům,
- f) podat po předchozím projednání s příslušným orgánem sociálně-právní ochrany dětí příslušnému soudu podnět k prodloužení ústavní výchovy, vyžaduje-li to zájem dítěte,
- g) podávat informace o dítěti zákonným zástupcům nebo orgánům sociálně-právní ochrany dětí na jejich žádost,
- h) projednat předem opatření zásadní důležitosti se zákonnými zástupci, nehrozí-li nebezpečí z prodlení, nebo je bezodkladně informovat o provedeném opatření; nejsou-li dosažitelné, navrhnout soudu ustanovení opatrovníka,
- i) informovat v zájmu zaručení návaznosti péče obecní úřad obce s rozšířenou působností o nadcházejícím propuštění dítěte ze zařízení, a to v termínu nejméně 6 měsíců před propuštěním dítěte,
- j) umožnit dítěti, které má být propuštěno ze zařízení z důvodu zletilosti, jednání se sociálním kurátorem,
- k) propustit dítě mladší 15 let pouze v doprovodu osob odpovědných za výchovu, nepožádají-li v této věci písemně o jiný postup,
- l) uskutečňovat program rozvoje osobnosti dítěte a záznamy o jeho plnění,

Ředitelka DD je dále povinna

- a) vydávat a měnit vnitřní řád zařízení, a to po jeho schválení ředitelem příslušného diagnostického ústavu,
- b) oznamovat bezodkladně příslušnému diagnostickému ústavu změny v počtech dětí a podstatné informace o účinnosti uskutečňovaných soudních rozhodnutí o ústavní výchově nebo předběžném opatření,
- c) oznamovat neprodleně příslušnému diagnostickému ústavu jméno a příjmení dítěte, které bylo oznámeno orgánu sociálně-právní ochrany dětí jako vhodné pro osvojení nebo ke svěřeni do pěstounské péče,
- d) předat dítě mladší 18 let po ukončení jeho pobytu v zařízení osobám odpovědným za výchovu či jiným osobám uvedeným v rozhodnutí, na jehož základě dochází k propuštění dítěte, současně se předají osobní věci dítěte,
- e) informovat nezaopatřenou osobu o možnosti podat žádost o uzavření smlouvy o prodlouženém pobytu v zařízení,
- f) informovat soud pro mládež nebo státního zástupce, který podle zvláštního právního předpisu, přenechal postižení mladistvého zařízení, o výsledku přijatých opatření.

Ředitelka zařízení ukončí pobyt dítěte v zařízení

- a) jestliže soud zrušil ústavní výchovu,
- b) dosáhne-li zletilosti, pokud v zařízení dobrovolně nesetrvává do ukončení přípravy na povolání,
- c) dosáhne-li věku 19 let, byla-li mu prodloužena ústavní výchova, pokud v zařízení dobrovolně nesetrvává do ukončení přípravy na povolání,

- d) jestliže rozhodnutí soudu o osvojení nebo svěřením dítěte do pěstounské péče nabylo právní moci,
- e) po uplynutí 3 měsíců od vykonatelnosti předběžného opatření, nebylo-li před uplynutím této doby zahájeno řízení o ústavní výchově.

Ředitelka zařízení rozhoduje o právech a povinnostech v oblasti státní správy v těchto případech:

- a) o úhradě nákladů na zdravotní péči, léčiva a zdravotnické prostředky, které nejsou hrazeny ze zdravotního pojištění, pokud byla péče vyžádána zákonnými zástupci dítěte,
- b) o povinnosti dítěte uhradit ze svých příjmů náklady spojené s přepravou do zařízení (útěk apod.),
- c) o zamítnutí žádosti o povolení pobytu u zákonných zástupců či jiných osob,
- d) o zrušení pobytu mimo dětský domov (z důvodů studia a výkonu práce),
- e) o výši příspěvku na úhradu péče poskytované dětem nebo nezaopatřeným osobám v zařízení,

Pravomoc vydávat a měnit VŘ, a to po jeho schválení ředitelem příslušného DDÚ, má pouze ředitel DD.

Tento vnitřní řád byl projednán pedagogickou radou DD dne: 27. 9. 2007

Mgr. Blanka Stádníková
ředitelka

Tento vnitřní řád byl schválen ředitelem Dětského diagnostického ústavu, střediska výchovné péče, základní školy, mateřské školy a školní jídelny Liberec dne:

PhDr. Božena Lányová
ředitelka DDÚ

1. PŘÍLOHY

Příloha č. 1	-Protokol o útěku
Příloha č. 2	-Protokol o snížení kapesného
Příloha č. 3	-Smlouva o prodlouženém pobytu nezaopatřených osob v zařízení
Příloha č. 4	-Arch hodnocení

Příloha č. 1 - Protokol o útěku

DĚTSKÝ DOMOV, ZÁKLADNÍ ŠKOLA PRAKTICKÁ,
PRAKTICKÁ ŠKOLA, ŠKOLNÍ JÍDELNA A ŠKOLNÍ DRUŽINA,
DUCHCOV, Školní 1, příspěvková organizace
tel.: 417835324, fax: 417834002, email: zysi-duckcov@volny.cz

Okresní ředitelství POLICIE ČR
SKPV
p. Krása
Masarykova ul.
415 01 T E P L I C E

Datum _____

OZNÁMENÍ ÚTĚKU

Osobní data útěkáře:

Jméno a příjmení _____

Datum a místo narození _____

Jména rodičů a jejich bydliště

Matka _____

Otec _____

Poslední bydliště chovance před umístěním _____

Adresy příbuzných a jiných osob, kde by mohl (a) být

Popis osoby útěkáře:

výška v cm	postava	vlasy	obličej
-------------------	----------------	--------------	----------------

ústa	oči	nos	zuby	vousy
------	-----	-----	------	-------

zdánlivé stáří _____ znalost řečí _____

popis oblečení _____

zdravotní stav

prostředky, věci, které má u sebe (jídlo, peníze, apod.) _____

Ú d a j e o ú t ě k u :

Útěk zjištěn : datum hodina

Útěk oznámen telef. Policii : datum hodina

Místo útěku (bližší označení)

Předpokládaný směr (cíl) útěku

Minulé útěky : počet příčiny útěků

Trestná činnost na útěku

Zvláštní schopnosti útěkáře (řízení motorových vozidel, apod.)

Vlastní opatření výchovného zařízení :

Další poznatky výchovného zařízení :

Ústavní výchovu nezl. nařídil Okresní soud v

pod č.j.

ze dne

Údaje Policie o dopadení chovance :

podpis oznamovatele

Datum a místo dopadení

Stíhán pro trestný čin / přečin /

útvár

č.j.

Příloha č. 2 - Protokol o snížení kapesného

DĚTSKÝ DOMOV, ZÁKLADNÍ ŠKOLA PRAKTICKÁ,
PRAKTICKÁ ŠKOLA, ŠKOLNÍ JÍDELNA A ŠKOLNÍ DRUŽINA,
DUCHCOV, Školní 1, příspěvková organizace
tel.: 417835324, fax: 417834002, email: zysi-duckcov@volny.cz

Okresní P R O T O K O L

Úprava výše kapesného na měsíc 200

Jméno svěřence	
Datum narození	
Rodinná skupina	
Kmenoví vychovatelé	

Důvod snížení kapesného:

1.
2.
3.
4.

Při zvlášť hrubém porušení vnitřního řádu, bude kapesné sníženo na minimum (výše viz. vnitřní řád) :

- útěk svěřence delší jak 2 dny
- šikana
- vulgární výraz vůči dospělému
- násilí páchané na kamarádovi

Přiznaná výše kapesného:

Datum:

Podpis kmenových vychovatelů:

.....

Podpis svěřence:

Příloha č. 3 - Smlouva o prodlouženém pobytu nezaopatřených osob v zařízení

**Dětský domov, Základní škola praktická, Praktická škola,
Školní jídelna a Školní družina, Duchcov, Školní 1, příspěvková organizace**

Tel: 417835324, fax: 417834002, e-mail: zvsi-duchcov@volny.cz

Č.j.

Smlouva

o prodlouženém pobytu nezaopatřené osoby v zařízení

podle zákona č.109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů v souladu s § 2 odst. 6 .

Smluvní strany:

Školské zařízení:

Dětský domov, Základní škola praktická, Praktická škola, Školní jídelna a Školní družina, Duchcov, Školní 1, příspěvková organizace /dále jen Dětský domov/

IČO 61 515 582

Zastoupený: Mgr. Blankou Stádníkovou, ředitelkou

a

Nezaopatřená osoba:

se dnešního dne dohodli na této smlouvě:

I.

Nezaopatřená osoba byla do dnešního dne umístěna v Dětském domově na základě

Dnešním dnem nabývá nezaopatřená osoba zletilosti.

II.

Nezaopatřená osoba studuje..... V souladu s příslušným ustanovením zákona č. 109/2002 Sb. se obě smluvní strany dohodly na setrvání nezaopatřené osoby v DD do ukončení přípravy na povolání a to na základě žádosti nezaopatřené osoby a za níže uvedených podmínek.

III.

Nezaopatřená osoba se zavazuje, že bude dodržovat vnitřní řád DD Duchcov. Nezaopatřená osoba je povinna přispívat příspěvkem na úhradu péče poskytované dětem v zařízeních v celkové výši 1.885,- Kč/měs. Dle zákona č. 109/2002 Sb., § 27 odst. 2 a § 29 odst. 2., kterým se stanoví výše příspěvku na úhradu péče dětem v plném přímém zaopatření pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Nezaopatřená osoba se zavazuje, že bude poskytovat DD k úhradě příspěvku přiznané dávky státní sociální podpory a dávky sociální péče, které obdrží od příslušného úřadu po dobu svého pobytu v DD. Přeplatek z vlastního příjmu bude zasílán na vkladní knížku klientky nebo na účet. Klientka

Příloha č. 4 - Arch hodnocení

SKUPINA :

HODNOCENÍ CHOVÁNÍ ZA MĚSÍC :

JMÉNO	Věk	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Podpis vychovatelů : Dne :																																

HODNOCENÍ CHOVÁNÍ ZA MĚSÍC :

SKUPINA :	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
1. skupina																															
2. skupina																															
3. skupina																															
7. skupina																															
4.skupina																															
5. skupina																															
6.skupina																															
Podpis vedoucí vychovatelky :																															
Dne :																															

Příloha č. 5

Speciální školy, Duchcov, Škocín

Došlo dne: 14. 6. 2003

č.j.: 993/2003

Vyřizuje: Kulišová

Dům na půli cesty v Litoměřicích

(zařízení Domu křesťanské pomoci-Bethel v Litoměřicích)

tel.: ředitel Domu křesťanské pomoci-Bethel: 416 73 30 74
fax, tel.: dům na půli cesty: 416 73 11 01

Pražská 14, 412 01, LITOMĚŘICE
e-mail: dpc.ltm@seznam.cz

Vážení kolegové,
rád bych Vás upozornil na zřízení internetových stránek našeho občanské sdružení, kde najdete všechny potřebné informace i o činnosti zařízení Dům na půli cesty v Litoměřicích.

www.bethel.cz

PROFILACE ZAŘÍZENÍ DŮM NA PŮLI CESTY V LITOMĚŘICÍCH

Cílovou skupinou jsou mladí lidé, občané ČR, ve věku od 18 do 23 let, kteří po opuštění dětského domova nebo výchovného ústavu nemají kam jít. Neupřednostňujeme žádnou etnickou, rasovou či společenskou skupinu. Základním kritériem je nutnost poskytnutí pomoci.

Posláním instituce Dům na půli cesty v Litoměřicích (DPC) je podpora integrace obyvatelů DPC do běžného života ve společnosti a pozitivní ovlivňování jejich hodnotové orientace. Jednotlivé typy resocializačních činností směřují k odstranění psychosociálních handicapů v rámci podpory samostatnosti a zodpovědnosti za vývoj vlastního života.

Působením v oblasti sekundární a terciální prevence sociopatologických a kriminogenních jevů chceme přispět k lepšímu fungování společnosti, na jedné straně odpovědným přístupem společnosti k mladistvým v tíživé životní situaci, na straně druhé posilováním individuální odpovědnosti těchto jedinců v další etapě života.

Druhy poskytovaných služeb: ubytování na dobu 1 roku s možností prodloužení, možnost opětovného návratu do tzv. Postrelapsační fáze, poskytnutí informace a spolupráce, poradenství, vzdělávací program, krizovou intervenci, sociální terapii, organizovanou pracovní činnost pro nezaměstnané obyvatele DPC, křesťanské poradenství (na požádání), aktivizaci a možnosti nerizikového trávení volného času (posilovna, herna, zahrada, atd.), prodej levného ošacení a zboží běžné denní spotřeby za místní měnu.

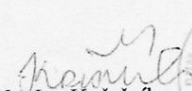
Působnost našeho zařízení je v Ústeckém a Libereckém kraji. Většina uživatelů služeb DPC má trvalý pobyt v těchto regionech, to však není podmínkou přijetí.

Kapacita Domu na půli cesty v Litoměřicích je celkem 11 míst ve 3 dvoulůžkových a 5 jednolůžkových pokojích. Bydlí zde muži i ženy.

Měsíční poplatek činí 1.800,- Kč a platí povinnost hradit jej vždy dopředu.

Pokud budete chtít více informací, kontaktujte nás na uvedených kontaktech. Pokud budete mít zájem, můžete přijet na exkurzi.

S přátelským pozdravem,

Mgr. Jan Kožešník
vedoucí DPC

Dům na půli cesty v Litoměřicích

(zařízení Domu křesťanské pomoci-Bethel v Litoměřicích)

tel.: ředitel Domu křesťanské pomoci-Bethel: 416 73 30 74
fax, tel.: Dům na půli cesty: 416 73 11 01, 723 55 57 33

Pražská 14, LITOMĚŘICE 412 01

e-mail: dpc.ltm@seznam.cz

<http://www.bethel.cz>

Vážení přátelé,

dovolte mi, abych vás seznámila s nabídkou služeb, které poskytuje zařízení Dům na půli cesty v Litoměřicích, provozující svou činnost od 01.01.2001.

Cílovou skupinou jsou mladí lidé, občané ČR, ve věku od 18 do 23 let, kteří po opuštění dětského domova nebo výchovného ústavu nemají kam jít. Neupřednostňujeme žádnou etnickou, rasovou či společenskou skupinu. Základním kritériem je nutnost poskytnutí pomoci.

Působnost našeho zařízení je v Ústeckém a Libereckém kraji - většina uživatelů služeb DPC má trvalý pobyt v těchto regionech. Spolupracujeme s Úřady práce v Ústí n/L, Litoměřicích, Liberci, Děčíně, Teplicích, České Lípě a Jablonci n/N.

Naším **posláním** je podpora všech obyvatelů Domu na půli cesty v Litoměřicích v integraci do běžného života ve společnosti. V rámci resocializačních činností dochází k odstranění případných psychosociálních handicapů. Podporujeme samostatnost a posilujeme odpovědnost za vývoj jejich vlastního života.

V praxi to znamená, že v rámci jednotlivých individualizovaných resocializačních programů a stanovených cílů poskytujeme tyto **druhy služeb a to dle provozního projektu pro rok 2005**: ubytování na dobu 1,5 roku (s možností prodloužení + možností opětovného návratu), poskytnutí informace a spolupráce, poradenství, výchovně vzdělávací program, sociální terapii, krizovou intervenci, pracovní činnost pro nezaměstnané obyvatelé DPC, aktivizace a nerizikové trávení volného času (posilovna, herna), křesťanské poradenství, prodej levného ošacení a zboží běžné denní spotřeby za místní měnu, dohled nad objektem 24 hodin denně.

Kapacita Domu na půli cesty v Litoměřicích je celkem 12 míst ve 4 dvoulůžkových a 4 jednolůžkových pokojích. Bydlí zde muži i ženy.

Měsíční poplatek činí 2.000,- Kč a platí povinnost hradit jej měsíc předem.

Přístup je individualizovaný, vždy s ohledem na potřeby jedince a zvolené cíle jednotlivých resocializačních programů. Každý z uživatelů služeb má přiděleného osobního poradce, který je jeho nejbližším člověkem v DPC a má s ním pravidelné schůzky. Dalšími podstatnými prvky programu jsou povinně volitelné měsíční kurzy a služby (1/14 dní dopolední úklid, vaření sobotního obědu pro ostatní obyvatelé a týdenní služba na úklid kuchyně a jídelny). 1/14 dní se v neděli koná pravidelný Mítink DPC – setkání všech obyvatelů DPC s vedoucím DPC. Nezaměstnaní obyvatelé DPC spolupracují se sociálním pracovníkem.

Dům na půli cesty v Litoměřicích není dlouhodobě pobytové zařízení. Naším cílem je umožnit uživatelům služeb plné osamostatnění a rozšíření schopností obstat v koloběhu života. Uživatelé jsou zde ubytováni 1,5 roku, což /jak vyplynulo z praxe/ „pro přípravu na život“ dostačuje. Existuje zde možnost prodloužení o ½ roku. Z výsledků vyplývá, že čím déle jedinec setrvává v programu, tím je úspěšnější v naplňování cílů a tím zvětšuje své šance uplatnění v životě. Přesto je potřebná spolupráce sociálních kurátorů v místě bydliště a to především pro oblast pomoci zprostředkování bydlení. Pokud bude i tato finální fáze zvládnuta, existuje vysoká pravděpodobnost, že absolventi programu DPC v Litoměřicích nebudou v budoucnosti sociální pomoc potřebovat. Pokračuje trend mít ubytování dle místa zaměstnání.

Naše zařízení je standardně a moderně vybaveno. Nejedná se o nějakou „lacinou“ ubytovnu. Uživatelé služeb zde mají možnost využívat PC s možností připojení k internetu a jiné vymoženosti. Pokud byste měli zájem, můžete zde absolvovat exkurzi. Na vyžádání vám zašleme jakékoliv informace o provozu nebo souvisejících věcech.

S přátelským pozdravem,

Marcela Husarová DiS.

vedoucí DPC

Dům na půli cesty v Litoměřicích

(zařízení Domu křesťanské pomoci-Bethel v Litoměřicích)

tel.: ředitel Domu křesťanské pomoci-Bethel: 416/3 30 74
fax, tel.: dům na půli cesty: 41673 11 01

Speciální školy, Duchcov, Školní :

Došlo dne: 12. 4. 2004

č.j. 45/2004

Vyřizuje: M. Kozáček

Pražská 14, 412 01; LITOMĚŘICE
e-mail: dpc.ltm@seznam.cz

V Litoměřicích, dne 18.12.2003

Vážený pane/ní/ řediteli/ko

Rád bych Vás a vaše zařízení vyzval ke **spolupráci na projektu Sif** – odchod jedinců z náhradní a institucionální péče, který realizuje **Dům na půli cesty v Litoměřicích** /dále jen DPC/. Projekt byl podpořen **krajským úřadem ústeckého kraje**. Projekt sleduje několik cílů, rád bych Vás s některými seznámil:

1/ nabídka služeb DPC danému jedinci a obecná propagace projektu DPC a nabídky služeb

Zasíláme Vám propagační **videokazetu**, na které je zachycen provoz DPC, nabídka služeb a celková atmosféra zařízení. Žádám Vás tímto, zda byste mohl/a/ **realizovat její produkci vašim svěřencům /starším 15 let/**. Informace by jim mohli pomoci v orientaci a přemýšlení o vstupu do běžného života po dosažení 18 let. Děkuji.

2/ drobný výzkum

Dále organizujeme výzkum mezi vašimi svěřenci ve věku od 16-18 let. Cílem je **mapovat názory na situaci po odchodu z DD nebo VÚ** a to formou dotazníku. Znovu Vás žádám o spolupráci v organizaci. Byl bych rád, kdyby vyplněné **dotazníky** byly zaslány na adresu nejpozději do **16.1.2003** /přikládám návratovou obálku s adresou/. Děkuji. S výslednou informací budete seznámeni. Dále poslouží pro DPC a sociální kurátory ústeckého kraje.

Projekt je realizován pod **dohledem Krajského úřadu ústeckého kraje**. O výsledku realizace je budu informovat. Tento projekt je **příležitostí k rozvinutí spolupráce mezi státním a neziskovým sektorem v možnosti zlepšení sociální sítě**. Chceme v rámci svých možností přispět ke společnému cíli – **integraci svěřenců vaší péče do běžného života ve společnosti**.

Za kolektiv zaměstnanců Domu na půli cesty v Litoměřicích Vám a vašim zaměstnancům přeji v roce 2004 pevné zdraví a mnoho pracovních úspěchů a těším se na další spolupráci.

S pozdravem,

Mgr. Jan Kozěšník
vedoucí zařízení

Cílovou skupinou jsou mladí lidé, občané ČR, ve věku od 18 do 23 let, kteří po opuštění dětského domovu nebo výchovného ústavu nemají kam jít. Neupřednostňujeme žádnou etnickou, rasovou či společenskou skupinu. Základním kritériem je nutnost poskytnutí pomoci. Samozřejmě náš program má i jisté kontraindikace.

Naším **posláním** je podpora všech obyvatelů Domu na půli cesty v Litoměřicích v integraci do běžného života ve společnosti. V rámci resocializačních činností dochází k odstranění případných psychosociálních handicapů. Podporujeme samostatnost a posilujeme odpovědnost za vývoj jejich vlastního života.

V praxi to znamená, že v rámci jednotlivých individualizovaných resocializačních programů poskytujeme tyto **druhy služeb**:

- Ubytování na dobu 1,5 roku
- poskytnutí informace a spolupráce
- poradenství
- vzdělávací program
- sociální terapie
- organizovanou pracovní činnost pro nezaměstnané
- krizovou intervenci
- křesťanské poradenství /na požádání/
- aktivizaci a možnosti nerizikového trávení volného času (posilovna, herna, zahrada, atd.)
- prodej běžného spotřebního zboží za místní měnu, šatník
- dohled nad objektem 24 hodin denně

Nakonec bych rád upozornil na naši doménu: **www.bethel.cz**, kde najdete o DPC mnoho informací, včetně výročních zpráv.

Příloha č. 6

DOTAZNÍK k bakalářské práci :

UPLATNĚNÍ MLADISTVÝCH NA TRHU PRÁCE PO UKONČENÍ ÚSTAVNÍ VÝCHOVY

Dotazník se skládá z 28 otázek . Tyto otázky jsou rozděleny do 4 oblastí :

- A) DĚTSKÝ DOMOV (DD)
- B) RODINA
- C) VZDĚLÁNÍ
- D) ZAMĚSTNÁNÍ

Otázky se vždy týkají určitého tématu. Většina otázek je uzavřených , tzn. že pouze vybereš tu , která ti nejvíce vyhovuje. Několik otázek je otevřených, na ty se pokus odpovědět (odpovědi zvol krátké a výstižné).

Vybrané odpovědi zakroužkuj. Dotazník by ti měl zabrat max. 5 - 10 minut.

Předem Vám děkuji za jeho vyplnění. A teď hurá do toho :-) !!!!!!!

A. DĚTSKÝ DOMOV (DD)

1.) Kolika zařízeními jsi do propuštění z DD prošel/a:

- a) jedním (35) 33,7%
- b) **dvěma (44) 42,3%** většina ze zkoum.vzorku prošla 2 zařízeními
- c) třemi a více (25) 24,0%

2.) Kolik let si v DD pobýval/a:

- a) 1 – 3 (15) 14,4% skladba zkoumaného vzorku je z pohledu
- b) 4 – 8 (34) 32,7% délky pobytu v DD podobná
- c) 9 – 12 (31) 29,8%
- d) 13 – a více (24) 23,1%

3.) Jaký byl tvůj vztah k DD

- a) vřelý (25) 24,%
- b) **neutrální (54) 52 %**větší počet ze zkoumaného vzorku uvádí, že mělo neutrální vztah k DD
- c) špatný (25) 24%

4.) Jaký byl tvůj vztah k ostatním dětem v DD

- a) vřelý(38) 36,5%
- b) **neutrální(45) 43,5%**většina ze zkoum.vzorku uvádí, že měla neutrální vztah k ostatním.dětem v DD
- c) špatný(21) 20,2%

5) Jaký byl tvůj vztah k výchovnému personálu DD:

- a) vřelý(28) 27%
- b) **neutrální(48) 46%**větší část ze zkoum.vzorku uvádí, že mělo neutrální vztah k výchovnému personálu
- c) špatný(28) 27%

6.) Jak často nyní navštěvuješ DD (po propuštění)

- a) často(5) 4,8%
- b) zřídka(31) 29,8%
- c) **nikdy(68) 65,6%** většina ze zkoumaného vzorku nikdy od propuštění nenavštívila DD

B. RODINA

7.) Jak častý byl tvůj kontakt s rodinou při pobytu v DD :

- a) pravidelný(34) 32,7%
- b) nepravidelný(47) 45,2% většina ze zkoum.vzorku měla nepravidelný kontakt s rodinou
- c) žádný(23) 22,1%

8.) Jak častý je současný kontakt s tvými rodiči:

- a) pravidelný(36) 34,6%
- b) nepravidelný(40) 38,5% většinová část zkoum.vzorku má nepravidelný nebo
- c) žádný(28) 26,9% dokonce žádný kontakt s rodiči

9.) Jak hodnotíš tvůj vztah k rodičům v současnosti

- a) vřelý(41) 39,4% menší část zkoum.vzorku má vřelý vztah k rodičům
- b) neutrální(38) 36,5%
- c) špatný(25) 24,1%

10.) Jaký byl tvůj vztah k rodičům při pobytu v DD:

- a) vřelý(33) 31,7% menší část zkoum.vzorku měla při pobytu v DD vřelý vztah k rodičům
- b) neutrální(40) 38,5%
- c) špatný(31) 29,8%

11.) S kterým rodičem máš lepší vztah:

- a) s otcem(29) 27,9%
- b) s matkou(45) 43,2% větší část zkoum.vzorku upřednostňuje ve vztahu matku
- c) s oběma(30) 28,9%

12.) Co bys udělal jinak kdyby si byl v pozici svých rodičů (v době kdy si byl umístěn v DD):

13.) Máš již svojí rodinu:

- a) ano(51) 49%
- b) ne(53) 51% víc jak polovina zkoum.vzorku nemá svojí vlastní rodinu

14.) Máš již děti, pokud ano jsou v tvé péči a nebo jsou také umístěny v DD:

- a) ano_(35)_____33,4%_ (z toho v péči DD 10 dětí)
- b) ne(69) 62,6% většina ze zkoum.vzorku nemá ještě dítě

C. VZDĚLÁNÍ

15.) Byl jsi žákem:

a) základní školy (39) 37,5% menší část zkoumaného vzorku se vzdělávala na základní škole

b) speciální školy (zvláštní školy)(65) 62,5%

c) ostatní _____

16.) Jaké máš nejvyšší ukončené vzdělání:

a) základní škola(11) 10,6%

b) učiliště (i Praktická škola)(73) 70,2% většina ze zkoumaného vzorku dosáhla nejvyššího vzdělání v učilišti (Praktické škole)

c) střední škola s maturitou(16) 15,3%

d) vysoká škola(4) 3,9%

e) ostatní _____

17.) Jak jsi ve škole prospíval (na učilišti, na střední škole)

a) výborně(14) 13,4% výrazná menšina zkoumaného vzorku prospívala na učilišti či střední škole výborně

b) dobře(50) 48,1%

c) velmi špatně(40) 38,5%

18.) Měl jsi ve škole výchovné problémy:

a) ne(75) 72,1%

b) ano (jaké (29) 27,9 % _____) menšinová část zkoum. vzorku uvádí, že měla ve škole výchovné problémy

19.) Byla tvá materiální vybavenost srovnatelná s vybaveností tvých spolužáků, kteří nebyli z DD:

a) byla srovnatelná(48) 46,2% materiální vybavenost u zkoum.vzorku byla srovnatelná s dětmi, kteří nebyli z DD

b) nebyla srovnatelná(53) 50,1%

c) byla ještě lepší(3) 3,7%

20.) Pociťoval jsi jako deficit nepřítomnost tvých rodičů na vzdělávacím procesu:

a) ano(56) 53,8% většina zkoum.vzorku uvádí, že pociťovala jako deficit nepřítomnost rodičů na vzdělávacím procesu

b) ne(20) 19,2%

c) někdy(28) 27%

D. ZAMĚSTNÁNÍ

21.) Jsi zaměstnán:

- a) ano(50) 48,1%
- b) ne(54) 51,9% většina zkoum.vzorku není zaměstnána

22.) Jsi zaměstnán v oboru, ve kterém jsi se vzdělával:

- a) ano(26) 25% pouze polovina zkoum.vzorku, kteří jsou zaměstnáni, pracují v oboru, ve kterém se vzdělávali
- b) ne(78) 75%

23.) Kdo ti pomáhal s výběrem tvého zaměstnání:

- a) sám(29) 27,9%
- b) zaměstnanci DD(32) 30,8% většina ze zkoum.vzorku využila při hledání
- c) zaměstnanci ÚP (úřadu práce)(39)37,5% zaměstnání pomoci ÚP nebo zaměstnanců DD
- d) někdo jiný __ (4)_____

24.) Kolik zaměstnání jsi již vystřídal:

- a) žádné(56) 53,8%
- b) __ (48)_____ 46,2% _____ naprostá většina zaměstnaných ze zkoum.vzorku již není ve svém původním zaměstnání

25.) Jak dlouho jsi hledal zaměstnání (si byl v evidenci ÚP):

- a) vůbec (rovnou jsem byl zaměstnán)(28) 27%
- b) krátkou dobu __ (28)_____ 27%_____
- c) dlouhou dobu __ (48)_____ 46% _____ většina ze zkoumaného vzorku byla po odchodu z DD dlouhodobě nezaměstnaná_____

26.) Při hledání zaměstnání, měl si někdy pocit, že je s tebou jednáno jinak, protože jsi z DD:

- a) ano(55) 52,9% většina ze zkoum.vzorku uvádí, že jejich pobyt v DD měl vliv při ucházení se o zaměstnání
- b) ne(49) 47,1%

27.) Splňuje tvé zaměstnání tvé představy:

- a) ano(36) 34,6% pouze třetina ze zkoum.vzorku je spokojena se svým zaměstnáním
- b) ne(68) 65,4%

28.) Máš problémy v zaměstnání:

- a) ne(87) 83,7% většina ze zkoum.vzorku uvádí, že nemá problémy v zaměstnání
- b) ano, jaké: (17)_16,3_%_____